

Täysistunto

Torstai 12.10.2017 klo 15.59—20.22

Täysistunto alkoi klo 15.59. Täysistunto päättyi klo 20.22.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Arto Satonen (15.59—16.59 ja 18.59—20.22) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (16.59—18.59).

Namibian parlamentin puhemies Peter Katjavivi seurueineen saapui seuraamaan täysistuntoa noin kello 16.

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Arvoisat kansanedustajat! Ilmoitan, että Namibian parlamentin puhemies Peter Katjavivi seurueineen on saapunut seuraamaan täysistuntoa. Eduskunnan puolesta lausun arvoisat vieraat tervetulleiksi eduskuntaan. [Suosionosoituksia]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt siirrymme kyselytuntiin.

2.1. Suullinen kysymys hankintalain soveltamisesta vammaispalveluiden tuottamisessa (Kristiina Salonen sd)

Suullinen kysymys SKT 136/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Edustaja Salonen.

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

Keskustelu

16.00 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Kuvitelkaa tilanne, jossa aistit kotisi tuoksut vahvasti, tunnistat tutun äänen ja uskallat liikkua omasta huoneestasi olohuoneeseen muiden seuraan. Tuttuus tuo elämääsi turvaa. Arki on helpompaa, kun tiedät, missä olet. Tällainen on vaikeavammaisen arkitodellisuus parhaimmillaan. Pahimmillaan vammaisen ihminen kohtaa jopa kahden vuoden välein kilpailutuksen takia uudet hoitajat ja uuden asuinympäristön, vain siis siksi, että me, ei-vammaiset ihmiset, sanomme, että hankintalaki määrää niin. Minusta koti kuuluu kaikille. Arvoisa pääministeri, oletteko te ja hallituksenne samaa mieltä: onko Suomessa myös vammaisella oikeus pysyvään kotiin?

16.02 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsitteäkseni kilpailutuslaki, ja samoiten hankintalaki, nimenomaan sallii sen, että jokaisessa kunnassa voidaan tehdä sellainen harkinta, joka on vammaisen edun mukainen. Jos esimerkiksi asunto kilpailutettaisiin tiheästi, on selvä asia, että jos joutuu sitä tuttua ja turvallista ympäristöä vaihtamaan nopeasti — ja varsinkin kun vammaisella se tuttuus ja turvallisuus on tärkeää — niin se ei ole oikein. Varmasti ministeri, joka vastaa tästä hankintalaista, ministeri Lindström, pystyy paremmin vielä selittämään, mutta tämä on käsitykseni, että nyky-lainsäädäntö sallii kunnille juuri sen, mitä esititte.

16.02 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Joo, pelkistäen sanottuna tässä on kyse täysin hankintayksikön eli suomeksi sanottuna kunnan tekemästä valinnasta. Vammaisten palvelujen tuottamiseen ei sovelleta hankintalakia, jos kunta antaa loppukäyttäjän itse tehdä valinnan hänelle sopivasta palveluntarjoajasta. Tällöin kunta ei käytä harkintavaltaa ja kyse ei ole julkisesta hankinnasta. No, jos taas kunta haluaa tehdä päätöksen siitä, kuka vammaisten palveluja saa tuottaa, ja valitsee sopivimmaksi katsomansa palveluntuottajan, silloin on kyse julkisesta hankinnasta, ja jos kunta valitsee tosiaan tämän vaihtoehdon, kunta ei voi valita palveluntuottajaksi kaveria, vaan homma täytyy kilpailuttaa hankintalain mukaan. Ei ole kenenkään, ei edes vammaisen henkilön, etu se, että kunta voisi valita palveluntuottajan ilman kilpailutusta, ja tältä osin ei direktiivin sääntelystä ole edes mahdollista kansallisesti poiketa. Näin minulle on kerrottu meidän virkamiestemme taholta.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollisuus pyytää lisäkysymyksiä V-painiketta painaen ja seisomaan nousten.

16.04 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellisuus on paljon julmempaa kuin mitä te nyt sieltä kerrotte tai haluatte myöntää. Esimerkiksi rovaniemiläinen nuorimies Petteri on taistellut perheensä kanssa vuosia saadakseen asua ryhmäkodissa, jonne hän lapsuudenkodistaan muutti. Petterin tarina kertoo, että todellisuudessa on aivan eri asia kilpailuttaa kopiopapereita kuin ihmisen koko elämän mittaista asumista.

Arvoisa pääministeri, eilen illalla toiveeni heräsi. Luin haastattelun, jossa nostitte esille vammaisten asumispalveluiden kilpailuttamisen. Teidän sydäntänne on koskettanut vammaisten asia. Vielä viime jouluna hallituspuolueiden kaikki kansanedustajat, te, arvoisa

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

pääministeri, mukaan lukien, äänestitte sen puolesta, että vammaisten koti kuuluu kilpailuttaa. Arvoisa pääministeri, oliko jouluna tehty päätös oikea?

16.05 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan, kuten äsken tuossa sanoin, en minä eikä hallitus tietenkään yhtään väheksy vammaisten asiaa emmekä tilaa.

Minä olen tänään laittanut meidän virkakoneistollemme sellaisen määräyksen, että kaikille kunnille laitetaan vielä kerran rautalankaohjeistus, miten tätä hankintalakia voidaan käyttää. Se on ensimmäinen toimenpide.

Toinen toimenpide on se, että me käynnistämme yhdessä STM:n vastaavan ministerin kanssa keskustelun tästä asiasta ja vielä kerran perkaamme, mitä tälle asialle on tehtävissä. Me emme tätä ongelmaa väheksy.

Ja eilinen ohjelma oli koskettava.

16.05 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asiaa koskeva kansalaisaloite on saanut nyt yli 50 000 nimeä täyteen, eli se tulee nyt tänne eduskunnan käsittelyyn, ja me sosiaalidemokraatit tuemme kansalaisaloitteen ajatusta.

Kilpailuttaminen koskee myöskin muistisairaita ihmisiä, joiden elämässä perusturvallisuus muodostuu usein samoina pysyvistä ihmissuhteista ja tutusta ympäristöstä. Miltä meistä tuntuisi, jos meille sanottaisiin, että nyt on pakko muuttaa, kun asuminen on muualla halvempaa? Uskon, ettei kukaan meistä suostuisi tällaiseen. Miksi vammaisten ja muistisairaiden kohdalla tämä on edelleen mahdollista, vaikka heidän kohdallaan seuraukset voivat olla erittäin dramaattisia? Kysyn vielä uudelleen: mitä hallitus aikoo tehdä tässä ja nyt, että tämä epäkohta saataisiin hoidettua, sillä parasta aikaa monissa kunnissa on käynnissä nämä kilpailutussysteemit?

16.06 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten äsken sanoin: tässä ja nyt, tänään, on laadittu jo kirje kunnille, koska tämä asia ratkaistaan myös kunnissa. Kuntien käytännöt ovat todella kirjavina. Jotkut osaavat käyttää hankintalakia, jotkut eivät. Tässä on ensimmäinen asia: pitää saada ne samanlaisiksi niin, että kaikki toimivat samalla tavalla. Hankintalaki, niin kuin sanoin, ei velvoita hankintayksiköitä toteuttamaan sosiaali- ja terveystaloudellisia — mukaan lukien vanhusten ja vammaisten palvelut — julkisena hankintana. Ne palvelut voidaan vaihtoehtoisesti toteuttaa asiakkaan valinnanvapauteen perustuen, ja kun tästä käytiin keskustelua hankintalain esittelyn yhteydessä, niin silloin nostettiin tämä niin sanottu henkilökohtainen budjetointi esille. Ja tämä olisi se asia, jolla tätä asiaa voitaisiin viedä eteenpäin.

16.07 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime eduskuntakaudella perussuomalaiset tekivät lakialoitteen ja saivat vammaisneuvostot lakisääteisiksi. Ministeri, silloin kuntaministeri, Paula Risikko olitte sitä eteenpäin viemässä, kiitos siitä. Myös vanhusneuvostot ovat lakisääteisiä tällä hetkellä.

Tiedustelin tästä vammaisneuvostojen toiminnasta ja myös vanhusneuvostosta. Ne eivät ole kumpikaan lakisääteisiä. Millä tavalla näistä asioista tulevaisuudessa myös soten keskiössä huolehditaan, jotta vammaisneuvostojen ja vanhusneuvostojen ääni kuuluu — eli niiden ihmisten, joiden asioita siellä kunnissa hoidetaan? Nämä kumpikaan eivät ole päättäviä elimiä, mutta sisältö on erittäin tärkeä, ja on myös erittäin tärkeää, että siellä neu-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

vostoissa on vammaisten ja vanhusten edustus, ei ainoastaan järjestöjä tai poliitikkoja, vaan siellä pitää olla ne ihmiset, kenenkä asioista me puhumme. Siitä kysyisin, millä tavalla myös soten keskiössä nämä kaksi erittäin tärkeää ja merkittävää neuvostoa tulevat säilymään.

16.08 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Juvonen otti todella tärkeän asian esille, varsinkin nyt, kun tässä ovat aloittaneet uudet kunnanvaltuustot. Minun viestini kuntaministerinä on sinne, että nyt pitäisi jokaisessa kunnassa huomioda tämä, ja todellakin niin, että on erikseen vanhusneuvostot ja erikseen vammaisneuvostot ja sitten ovat vielä nuorisovaltuustotkin monessa muussa mukana. Eli nyt on hyvä paikka sitä korjata.

Mitä sitten tulee tuleviin maakuntiin, niin maakuntalain lakiluonnoksen mukaan, joka on täällä käsittelyssä, on sama suositus ja lainmukaisesti voisi sielläkin mennä. Mutta minä sanoisin niin, kun teitä on paljon kuntapäittäjiä myös täällä, että huolehtikaa ja huolehdi- taan myös yhdessä siitä, että siellä ei ole vain pelkästään poliitikkoja, vaan nimenomaan järjestöjen ja erityisryhmien ääni kuuluu paremmin.

16.09 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palveluiden pirstoutuminen ja markkinallistaminen uhkaavat heikentää eniten niiden ihmisten palveluita, jotka eniten tarvitsevat näitä palveluita. Sen vuoksi kansalaisaloite vammaisten henkilöiden välttämättömän avun ja tuen kilpailuttamisen lopettamisesta on tarpeellinen ja aiheellinen. Sen vuoksi kysyn asianomaiselta ministeriltä: miten hallitus aikoo vastata ihmisten arjesta nouseviin aitoihin huoliin ja turvata kaikkein eniten apua tarvitsevien ihmisten pitkäjänteisen ja hyvän hoidon?

16.10 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä esillä oleva aihe on hyvin tärkeä. Me puhumme monin tavoin yhteiskunnan niistä jäsenistä, joiden ääni ei kanna kauas. Siksi on tärkeää, että tämä keskustelu käydään myös täällä.

On hyvä muistaa, että ministeri Lindströmin vastuulle kuuluva hankintalaki on käytännössä menettelytapalaki. Se on siis tapa hankkia ne palvelut, joihin vammaisen ihminen on elämäntilanteensa tai sairautensa perusteella oikeutettu, ja tuo oikeus kumpuaa vammais- palvelulaista, jota olemme parhaillaan uudistamassa.

Siinä, edustaja Aalto, olette aivan oikeassa, että suomalaiset kunnat toistaiseksi ovat vastuussa näistä palveluista. Vuodesta 20 alkaen ne ovat maakuntien harteilla. Suuri osa sosiaalihuollon palveluista, joihin nämä asumispalvelutkin kuuluvat, on itse asiassa kunnissa tällä hetkellä, jo nyt, yksityisten palveluntuottajien toteuttamia. Niitä tulee koskea samat säännöt, ja ihmisten oikeudet liittyvät myös siihen varsinaiseen lakiin, ei siihen, missä ihminen tarkalleen ottaen asuu. [Puhemies koputtaa] Siksi olemme tuoneet tänne myös palveluntuottajalain, joka koskee säännöstelyä yksityisen ja julkisen osalta samalla tavalla.

16.11 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi rikkoo tällä hetkellä niin kansainvälistä vammaisten oikeuksia koskevaa sopimusta kuin myöskin perusarvojamme. Vammaisten elinikäisten palveluiden kilpailuttaminen on johtanut hyvin epäinhimillisiin tilanteisiin, kuten edustaja Salonen tässä kertoi. Ihmisiltä on viety koti al-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

ta, heitä ei ole kuultu heitä itseään koskevista päätöksistä, heidän elämänsä peruselementit on romutettu. Näin ei voi todellakaan enää jatkua.

Hallitus sivuuttaa koko kysymyksen viittaamalla sote-uudistukseen ja sen myötä mahdollisesti tulevaan henkilökohtaiseen budjetointiin, joka ehkä korjaa tilanteen ehkä joskus. Tämä ei kuitenkaan nyt riitä meille. Vammaisten oikeudet eivät ole kauppatavaraa.

Kysynkin teiltä, ministeri: onko hallitus jo alkanut valmistella tarvittavia muutoksia sosiaali- ja terveysalan sekä muiden alojen lainsäädännöllä, jotta voimme varmistua siitä, ettei vammaispalveluita enää järjestetä kilpailuttamismenettelyin ja että vammaisten ihmis-oikeudet turvataan jatkossakin?

16.12 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me edustaja Pekosen kanssa istuimme sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäseninä, kun eduskunta itse asiassa liki kaikissa valiokunnissa käsitteli tätä hankintalakia, joka on menettelytapalaki kaikelle julkiselle ostolle, jos se ylittää tietyn summamäärän. Me kävimme perustellun keskustelun siitä, voisiko tässä kohdin tehdä poikkeuksen, ja kuten ministeri Lindström totesi, arvio perustui EU-direktiiviin, joka tätä hankintatoimintaa säätelee.

Jaan aivan samoin edustaja Pekosen huolen vammaisten ihmisten ja muiden, esimerkiksi pitkäaikaissairaiden, asumispalveluista ja näiden ihmisten ihmisoikeuksista, mutta on hyvä muistaa, että tämä laki on aivan tuore. Minulle on muodostunut sellainen käsitys, että suomalaisissa kunnissa ei ole vielä sisäistetty sitä. Se nimittäin parani merkittävästi. On esimerkiksi selvää, että asiakkaan tai asukkaan ääni on otettava huomioon jo hankintaa suunniteltaessa, ja on veloitettu kertomaan, jos kunta tai muu hankkija käyttää kriteerinä vain rahaa eikä esimerkiksi [Puhemies koputtaa] painota laatukriteereitä. Laki on nyt parempi kuin ennen.

16.13 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä todeta tässä, että kun valinnanvapauslaki astuu voimaan, [Paavo Arhinmäki: Ei astu!] niin silloin tämä asia tulee siinä hyvin huomioiduksi. Olisi hyvä, että ministeri tässä toteaisi, mitä tarkoittaa henkilökohtainen budjetti. EU:n hankintadirektiivi on sellainen, jota Suomen täytyy noudattaa, mutta niissä maissa, joissa sitä ei ikään kuin noudateta, valinnanvapausjärjestelmä, silloin kun ihminen valitsee, ei ole hankinta, ja sen takia tämä henkilökohtainen budjetti on tulossa valinnanvapauslakiin. Se tarkoittaa, että esimerkiksi kehitysvammaisen ihmisen elämän aikaiset palvelut voidaan yhdessä asiantuntijoiden, vammaisen ja hänen omaistensa kanssa räätälöidä sellaisiksi kuin ihmiselle sopii, ja silloin näitä palveluita ei kilpailuteta, esimerkiksi asumispalveluita. [Susanna Huovisen välihuuto] Tämä on erinomainen uudistus, ja toivon, että oppositiokin tätä kannattaisi. Mutta toivon, että ministeri Saarikko avaisi tämän vielä paremmin kuin minä, olette niin hyvä avaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon kysymyksiä. [Naurua] Voisitteko tämän tehdä? — Kiitos.

16.14 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritän parhaani. Kokenut edustaja Sarkomaa kuvaili kyllä jo asian, pääpiirteet, aivan oikein.

Siinä tietysti oppositio välihuudoillaan on oikeassa, että tämän suhteen puhumme valinnanvapauslaista ja sen yksityiskohdista osana sote-uudistusta, joka on kokonaisuus, joka astuu voimaan parin vuoden kuluttua, mutta sitä ennen hankintalain sovellutus ja sen aito

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

ymmärrys, mitä sen uudet muodot tarkoittavat, ovat välttämättömiä ottaa kunnissa käyttöön. Iloitsen ministeri Lindströmin toimesta, siitä, että kuntia tässä lähestytään.

Henkilökohtainen budjetti on ikään kuin asiakkaalle tai palveluiden käyttäjälle tietynlainen tili. Se on ylitse käyvä menettely tälle hankintalaille, jossa minusta toteutuu itsemääräämisoikeus erinomaisella tavalla, kun palveluiden käyttäjän oma ääni pääsee kuuluviin. Olivatpa kysymyksessä palvelut hankintalain kautta toteutettuna, henkilökohtaisen budjetin kautta toteutettuna, aina taustalla on palvelun tarpeen arviointi, jonka tekevät sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset yhdessä vammaisen tai hänen läheistensä kanssa. [Puhemies koputtaa] Henkilökohtainen budjetti on sellainen, jossa oma ääni kuuluu paremmin.

16.15 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ei voida paeta EU-lainsäädännön taakse, niin kuin pakkoyhtiöittämisen osalta hallitus pyrki tekemään. Tätä ei voi myöskään siirtää 2020-luvulle, niin kuin tässä on nyt yritetty selittää tämän henkilökohtaisen tilin kautta. Nämä ihmiset kärsivät tällä hetkellä, heillä on turvattomuutta tämän asian suhteen, ja se pitää ratkaista tässä ja nyt.

Arvoisa pääministeri, te olette todennut Ilta-Sanomissa 11.10., että olette valmis harkitsemaan ainakin joidenkin vammaispalvelujen jättämistä kilpailutuksen ulkopuolelle. Mitä käytännössä tällä tarkoitatte? EU ei siis estä tätä kilpailuttamisen ulkopuolelle sulkemista. Miten aiotte nyt ratkaista, pääministeri Sipilä, tämän asian? Teidän hallituksenne puolelta täytyy tämä asia ratkaista.

16.16 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin huolen ja ymmärrän myöskin sen, että vammaiset ihmiset tarvitsevat inhimilliset ja hyvät palvelut. Se on selvä asia. Niin kuin tässä kuulumme, hankintalaki tai sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö ei tällä hetkelläkään aseta mitään estettä tehdä se juuri näin, mutta kuntien käytännöissä, näitä arjen esimerkkejä on omassakin sähköpostissani vaikka kuinka paljon, on selvästikin eroja, ja joka paikassa tätä ei tehdä parhaalla mahdollisella tavalla. Sen vuoksi ministeri Lindström on nyt pyytänyt ohjeistamaan kuntia sillä tavalla, että siellä käytännöt yhtenäistyisivät.

Se, mitä me teemme sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen yhteydessä, tämä henkilökohtainen budjetointi, todellakin tuo tähän kysymykseen sitten ratkaisun, jolloin ihminen pystyy itse päättämään laajemmin siitä, miten se raha käytetään.

16.17 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos kunta tuottaa nuo vammaispalvelut omana toimintanaan, niin silloinhan ei tarvitse kilpailuttaa. Mutta sen sijaan jos hankitaan markkinoilta, silloin on kilpailutettava. Tämä on se perus- ja pohjasääntö. Hallitus, kun uudisti tuota hankintalakia, ei kuitenkaan käyttänyt niitä kaikkein korkeimpia mahdollisia EU-direktiivistä tulevia raja-arvoja vaan laski niitä. Meillähän Suomessa on se tilanne, että meillä kilpailutetaan Euroopan eniten. Kaikissa julkisissa hankinnoissa nuo kriteerit ovat aivan keskeinen tekijä. Muutoin ollaan siinä tilanteessa, että se, joka halvimmalla ottaa hoitaakseen — mennään huutolaisaikaan. Nyt olisin kysynytkin ministeriltä, millä tavalla kuntia aiotaan ohjeistaa, jotta me saamme laatua näihin hankintoihin. Täällä on todettu, että kunnat eivät ehkä uuden lain edessä oikein tiedä, mitä pitäisi tehdä. Eikö nyt ole syytä ottaa ihmisten hätä tosissaan? Meillä ei ole varaa mennä huuto-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

laisaikaan. Me tarvitsemme sellaiset kriteerit, että ihmisten ihmisarvoinen elämä voidaan varmistaa.

16.18 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja on aivan oikeassa, ja juuri sen takia tänään olen antanut määräyksen siitä, että tällainen kirje lähtee kuntiin ja sellainen, että se on rautalankaa, niin että varmasti tulee selväksi, mistä tässä on kysymys.

Näistä kynnysarvoista: Sote-palveluiden kynnysarvo asetettiin tosiaan hieman alemmaksi, siis 400 000 euroon, kuin se direktiivi olisi sallinut, 700 000 euroa. Minkä takia? Tällä haettiin avoimuutta, julkisella ilmoittamisella, sekä parasta hinta-laatu-suhdetta. Myös alan yrittäjät pitivät direktiiviä alemmaa kynnysarvoa tärkeänä asiana avoimuuden kannalta. Hankintalaissa säädettiin kuitenkin näille sote-palveluille omat erityisen kevyet ja joustavat säännöt.

Vielä kerran: Jos kunta päättää ulkoistaa nämä palvelut, sen tulee järjestää kilpailutus. Näitä sote-palveluita ei ole mahdollista sulkea hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle. Hankintadirektiivissä on nimenomaiset CPV-koodit, joissa luetellaan myös vammaisten palvelut.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys maahanmuuton kustannuksista (Teuvo Hakkarainen ps)

Suullinen kysymys SKT 137/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Seuraava kysymys, edustaja Hakkarainen.

Keskustelu

16.20 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa luvataan, että hallitus teettää riippumattoman selvityksen maahanmuuton kustannuksista perussuomalaisen vaatimuksesta. Selvityksen piti valmistua ministeriön nettisivujen mukaan keväällä. Ministeriön sivuilta löytyy asiasta yksi taulukko, jossa on kerrottu, mitä kaikkia maahanmuuton vaikutuksia tutkivia teoksia on olemassa. Onko sosiaali- ja terveysministeri tyytyväinen siihen, että ministeriönne on saanut selvitettyä 2,5 vuodessa, mitä selvityksiä olemassa on? Päätäjien ja virkamiesten tulee tietää, keitä maassamme on, mitä he tekevät ja mitä heille maksetaan. Kysynkin arvoisalta sosiaali- ja terveysministeriltä: mikä maksaa selvityksen valmistumisessa, ja mikä on arvionne vuotuisista maahanmuuton kustannuksista?

16.20 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyjä viittasi tuossa myös siihen, että on oikeus tietää, keitä maassa on. Se ei yksinomaan ole sosiaali- ja terveysministeriön asia.

Tähän selvitykseen: Kyllä, selvitystyö on ollut käynnissä ministeriössä, se on ollut sen ajan, mitä tähän asti on tultu. Ja se ei ole koko totuus, edustaja Hakkarainen, mitä siellä sanotaan — se, että olisi selvitetty pelkästään sitä, mitä selvityksiä on tehty — vaan sitä työtä

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

on tehty, ja se kyllä valmistuu sieltä ajallaan ja ottaa sen ajan nyt vielä, mitä siihen tarvitaan. Mutta kyllä, lupaan, että se valmistuu.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollisuus pyytää vastauspuheenvuoroja tähän kysymykseen.

16.21 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hämmästeltyä sitä, miten hallitus pystyy laatimaan valtion vuotuisen menoarvion, jota tälläkin hetkellä eduskunnassa käsitellään, kun ei se virkamiesarmeijastakaan huolimatta pysty selvittämään edes niitä kuluja, joita maahanmuutosta syntyy. Tällainen vatulointi laittaa koko budjetin epäuskottavaan valoon. Vuoden 2018 talousarvioletusta katsellessa huomaa, että kyllä useilla aloilla lasketaan senttejä hyvinkin tarkkaan. Asuminen kallistuu, köyhät köyhtyvät, ja rikkaat rikastuvat. Veteraanitkaan eivät säästy leikkurilta. Mutta samaan aikaan jopa laittomasti maassa oleville on löydetty lisärahoitusta. Kertokaa nyt meille perussuomalaisille ja koko kansalle, aiotteko te puuttua näihin epäkohtiin. Jos ette aio, voitteko edes rehellisesti kertoa, [Puhemies koputtaa] miksi hallitus antaa maahanmuuton kustannusten kasvaa harmaalla alueella samaan aikaan?

16.22 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin, maahanmuuton kustannukset ovat hyvin moninaiset, aivan niin kuin ministeri Mattila tuossa totesi. Kun aikoinaan on sovittu, että tällainen selvitys tehdään, niin se on todella meneillän, ja me olemme käyneet läpi sitä tilannetta ja että se on niin vaikea, koska on hyvin monia tekijöitä.

Nyt pitää muistaa, että oli aivan poikkeuksellinen tilanne se 2015, jolloin me olimme tilanteessa, jolloin piti nopeasti toimia — jokainen sen ymmärtää. Nyt ollaan tilanteessa, jolloin me olemme saaneet tasapainotettua tätä tilannetta, me olemme saaneet myös ohjausjärjestelmällä maahanmuuton kustannukset hallintaan ja myöskin purettua niitä sopimuksia, joita on siinä vaiheessa tehty aika laillakin hädällä. Nyt niitä on purettu ja tämä normalisoituu. Mutta on aivan selvää, että siellä jouduttiin tekemään sellaisia ratkaisuja, jotka eivät välttämättä olleet kustannusvaikuttavia, vaan hätätilaratkaisuja. Nyt olemme toisaalta paljon paljon valmistautuneempiakin mahdolliseen seuraavaan vaiheeseen.

16.24 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime aikoina on tullut esille monia tapauksia, joissa turvapaikanhakija on kesken oleskelulupaprosessin työllistynyt. Voi sanoa, että työllistyminen avoimille markkinoille, jos jokin, osoittaa, että ollaan kotouduttu Suomeen. Ongelmaksi on tullut kuitenkin se, että osa näistä on saanut kielteisen oleskelulupapäätöksen, ja kysynkin asianomaiselta ministeriltä: voitaisiinko lainsäädäntöä muuttaa siten, että halutessaan tällainen henkilö, joka on työllistynyt, voisi joustavasti siirtyä työperäisen maahanmuuttoprosessin piiriin sieltä turvapaikanhakuprosessin piiristä?

16.24 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nämä kaksi asiaa, nämä kaksi eri lupaa ovat erillisiä lupia, eli on turvapaikkalupapäätös ja sitten on työperäinen lupa. Jos henkilö kesken turvapaikan hakemisen työllistyy, niin hän voi hakea myöskin sitä oleskelulupaa työn perusteella, ja nämä käsitellään kahtena erillisenä. Tärkeää on sitten, että nämä kaksi erillistä hakemusta synkataan yhteen ja katsotaan,

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

onko tällainen työperäinen lupa mahdollista saada, täyttyvätkö siinä kriteerit, eikä ole vain kikkailua sillä, että sillä perusteella voitaisiin saada turvapaikkahakemus blokattua pois ja sitten tulisi se työperäinen. On aina varmistettava, että se on aito työpaikka ja se on aito raha, mikä sieltä tulee.

16.25 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onpa taas yllättävää, että perussuomalaiset puhuvat maahanmuutosta. Me olemme kaikki todella, todella yllättyneitä, tällaista pakkomielteisyyttä ei ole nähty.

Olette olleet hallituksessa kaksi vuotta. Te olette leikanneet suomalaisilta eläkeläisiltä, opiskelijoilta, heikko-osaisilta valtavasti, nyt te kehtaatte puhua maahanmuuton kustannuksista. Maahanmuuttajat tekevät pitkää päivää tässä maassa, yrittävät rakentaa tätä maata yhtä lailla kuin kantasuomalaiset. Tällainen käsittämätön erottelu pitäisi lopettaa. Itse asiassa käännän kysymyksen toisinpäin ja kysynkin asiasta vastaavalta ministeriltä: emmekö me voisi puhua mieluummin maahanmuuton hyödyistä?

16.26 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oikein mielellänsä. Nimittäin maahanmuutolla on myös hyötyjä. Suomi tarvitsee myös maahanmuuttajia, monestakin syystä, esimerkiksi siitä syystä, että meillä tarvitaan myös työntekijöitä, maahanmuuttajia tänne työntekijöinä. Ja siitä syystä tämä hallitus on päättänyt tehdä maahanmuuttopoliittisen ohjelman, jossa painopisteenä on työperäinen maahanmuutto. Ja nimenomaan, Suomi haluaa olla avoin maa, jossa ihmiset voivat liikkua aivan niin kuin kaikissa muissakin Euroopan maissa. Työperäinen maahanmuutto on täysin järkevää ja sallittua, siinä on vain määrätty kriteerit, mitkä pitää täyttää. Se ei kuitenkaan ole sellainen tapa, että voidaan millä sattuu työllä ja tällaisilla mahdollisilla tekaistuilla sopimuksilla saada täältä paikka. Pitää olla aito työ, aito palkka.

16.27 Simon Elo si (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhutaan kustannuksista ja kotoutumisesta, maahanmuuttajilla itsellään on päävastuu kotoutumisesta, joka on mahdotonta ilman heidän omaa aktiivisuuttaan. Toisaalta kantaväestön kannattaa osoittaa lähimmäisenrakkautta ja hyväksyntää yritteliäitä tulijoita kohtaan. Kukaan ei halua kotoutua maahan, jossa kokee halveksuntaa tai syrjintää. Tämä on tulevan puolueemme Sinisen tulevaisuuden periaateohjelmasta, ja uskon sen vastaavan suurimman osan suomalaisista näkemyksiä.

Mutta se, mikä aiheuttaa inhimillisiä kustannuksia ja ihmishenkien menetyksiä ja huolestuttaa tavallisia suomalaisia, on terrorismi. Kysynkin asianomaiselta ministeriltä: mitä toimia hallitus on tehnyt tähän uhkaan vastaamiseksi, joka on maahanmuuttoon liittyvä keskeinen uhkatekijä? [Välihuutoja]

16.28 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan totta, että meille pyrkii myös sellaisia henkilöitä, joilla ei ole hyvät tarkoitukset. Ja siitä syystä meidän pitää aina jokaisen kohdalla, joka tänne tulee — mistä syystä tahansa on ilmoittanut tulewansa, vaikka työperäisen syn takia — katsoa, että kenestä henkilöstä on kysymys. Siitä syystä meillä on nimenomaan Rajavartiosto ja erilaiset rekisterit käytössä.

Nyt myöskin kysyitte sitä, miten me varmistamme. Siinä vaiheessa, kun turvapaikkaa haetaan, me katsomme esimerkiksi sen, onko hänellä rikosrekisteriä tai onko mitään muu-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

ta sellaista, mikä voisi aiheuttaa tällaisen uhkan. Samoin meidän tehtävämme on, että siinä tapauksessa kun henkilöä ollaan palauttamassa, katsoa esimerkiksi se prioriteetti. Tällä hetkellä meillä on keskusrikospoliisissa niin sanottu TUPA-toiminto eli tällainen turvapaikanhakijoihin kohdistuva toiminto, jossa selvitetään, onko tällä henkilöllä mahdollisesti uhka tällaiseen terrorismin työhön tai tämäntyyppiseen toimintaan tai onko radikalisoitumista siellä taustalla.

16.29 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Då man ser på hur Finland håller på att utvecklas, så vet vi att den åldrande befolkningen blir större och vi lever längre. Det är i och för sig en bra sak, men vi vet också att vi behöver arbetskraft i framtiden. Och här har vi all orsak att se till att Finland ska vara ett attraktivt land att flytta till också i framtiden.

Värderade talman! Just nu har vi ett större antal papperslösa i vårt land än vi någonsin har haft tidigare.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä tilanne on se, että paperittomien ihmisten määrä Suomessa kasvaa, ja tämä on erittäin huolestuttava piirre monestakin syystä. Meillä ruotsalaisessa eduskuntaryhmässä on tällä hetkellä suuri huoli siitä, että paperittomien lasten määrä on saatujen selvitysten mukaan jo yli 50 meidän maassamme. Jokaisella lapsella pitäisi olla oikeus koulutukseen ja turvallisuuteen arjessa. Mitä hallitus aikoo tehdä tälle asialle?

16.30 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan selvää, että kun puhutte paperittomista, niin te varmasti tarkoitatte niitä henkilöitä, joilla ei ole paperia toimia täällä, mutta pitää muistaa, että kaikki heistä eivät ole laittomasti maassa. Jos te viittaatte siihen, että on henkilöitä, jotka eivät ole saaneet turvapaikkaa ja ovat siitä huolimatta jääneet tänne — te todennäköisesti viittaatte siihen — meillä on selvä ohje annettu kunnille, että nämä lapset ovat oikeutettuja esimerkiksi koulutukseen. Nämä lapset ovat myöskin oikeutettuja tällaiseen hätämajoitukseen ja tämäntyyppiseen palveluun, aivan niin kuin meidän perustuslaki antaa siihen mahdollisuuden. Kunnat on tähän ohjeistettu.

Sitten minä pyydän huomioimaan, että siinä vaiheessa, kun tehdään tällaista turvapaikkapäätöstä yleensäkin lapsista, aina lapsen etu menee edelle ja nimenomaan lapset ja perhe on se ydinyksikkö. Aina lähdetään sen lapsen edun näkökulmasta, kun on kysymys palauttamisesta, kun on kysymys [Puhemies koputtaa] turvapaikasta, kun on kysymys vastaanottopalveluista.

16.31 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onpa yllättävää, että vihreät pitävät sitä huonona asiana, että puhumme myös turvapaikanhakijoista ja maahanmuuton kustannuksista. Se ei olekaan ensimmäinen kerta. Minusta on hyvä, että me puhumme monista eri asioista. Kyse on kuitenkin hallitusohjelman kirjauksesta, ja emme edelleenkään oikeastaan saaneet vastausta siihen, milloin se ohjelma tulee. Aika kauan se on kestänyt, ja tämä kirjaushan on muistaakseni tehty jo ennen kuin tämä kesällä 2015 tapahtunut maahanmuuton lisääntyminen tapahtui, joten se ei kyllä ihan liity siihen maahanmuuttokriisiin.

Olisin vielä kysynyt sitä, onko nyt tullut joitain uusia ohjeita. Ministeri Risikko, sanoitte, että tarkistatte rikosrekistereitä tulijoilta, mutta eikö esimerkiksi tässä Turun tapaukses-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

sa ollut näin, että tämä ihminen oli jo prosessissa mutta ei tiedetty tästä tuomiosta tai epäilystä Saksassa ja henkilöllisyyden selvittämisen kanssa oli epäonnistuttu? Mikä tilanne tässä nyt on? Onko teillä joitain uusia ohjeita? Tämä on yllättävää, [Puhemies koputtaa] että nyt me saammekin tiedon.

16.32 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tilannehan on yksinkertaisesti se, että aina kun henkilö tulee tänne, niin totta kai katsotaan, onko siellä taustalla jotain, josta voidaan sitten esimerkiksi katsoa, onko hänellä joku rikos taustalla tai näin. Mutta tässä Turun henkilössä oli kysymys siitä, että hänhän tuli eri henkilöllisyydellä kuin mitä hän todellisuudessa oli ja hänestä ei ollut merkintää. Hän oli jollain henkilöllisyydellä tehnyt jotain, mutta se ei tullut näkyviin siinä rekisterissä, mitä katsotaan, ja hän ei ollut koskaan hakenut turvapaikkaa, joten hän ei ollut siinä Eurodac-rekisterissä, joka katsotaan yleensä aina, kun turvapaikanhakijaksi tulee.

Tämä on se ongelma: jos ihminen seikkailee Euroopan maissa eri nimillä, eri identiteeteillä, niin on aivan mahdollista, että käy niin, että henkilö tulee ja hänestä ei ole mitään merkintää, vaikka hän olisi toisella nimellä tehnyt jotain. Tämä on sitä, mitä Euroopan unionissa pyritään nyt tekemään: yhteensovittamaan näitä tietojärjestelmiä, että me esimerkiksi sormenjälkien perusteella — tai mitä sitten kehitelläänkään tällaista — pystyisimme identifioimaan [Puhemies koputtaa] saman henkilön, vaikka hän vaihtaisi nimeä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys syksyn työmarkkinaratkaisuksista (Kari Uotila vas)

Suullinen kysymys SKT 138/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Seuraava kysymys, edustaja Uotila.

Keskustelu

16.34 Kari Uotila vas: Arvoisa puhemies! On tullut vihdoinkin päivä, jolloin vasemmistoliiton eduskuntaryhmä voi kiittää pääministeriä ja olla hänen kanssaan samaa mieltä. Arvoisa pääministeri, totesitte julkisuudessa, että nolla on kohtuuton vaatimus syksyn palkkaneevotteluissa. Vasemmistoliitto on täysin samaa mieltä.

Kohtuullisia palkankorotuksia tarvitaan palkansaajia kyykyttäneen kikyn tuomien palkanalennusten, työajanpidennysten ja lomarahaleikkausten korvaamiseksi, mutta niitä tarvitaan myöskin kotimaisen ostovoiman turvaamiseksi ja sitä kautta talouskasvun ja työllisyyden paranemisen vauhdittamiseksi. Meille kohtuus palkankorotuksissa on prosentteja, ei niiden kymmenyksiä. [Ben Zyskowitz: Paljonko tarjotaan!] Kysynkin pääministeriltä: onhan koko hallitus tukemassa kohtuullisten palkankorotusratkaisujen syntymistä syksyn työmarkkinakierroksella?

16.35 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus ei todellakaan ole tuossa pöydässä. Se, mitä olen tuohon pöytään hallituksen viestejä viestinyt, on se, että meillä on sieltä yhteisestä kiky-pöydästä se paikallisen sopimisen edistäminen

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

vielä vaiheessa. Toivomme, että se menee eteenpäin. Olen myöskin viestinyt tuohon pöytäan, että emme sitä hyvää kehitystä, mikä työllisyydessä nyt tällä hetkellä on, tuolla kieroksella sössisi vaan pysyisimme maltissa. Olen myös sanonut mielipiteenäni sen, että kylä 0,0 kuulostaa tässä tilanteessa aika huonolta ratkaisulta.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja nyt on mahdollisuus pyytää lisäkysymyksiä. — Edustaja Uotila.

16.35 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan teollisuuden ja palvelujen liikevaihto kasvaa lähes 10 prosentin vauhtia vuoden takaiseen verrattuna. Samaan aikaan palkansaajien ansiot laskivat 0,4 prosenttia edellisen vuoden kolmanteen neljännekseen verrattuna.

Arvoisa puhemies! Kasvu kuuluu kaikille. Millä toimenpiteillä hallitus aikoo turvata tämän hyvin laajasti hyväksi havaitun tavoitteen toteutumisen käytännössä?

16.36 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä salissa moneen kertaan on todettu, se tärkein keino kasvun kuulumiseen kaikille on se, että varmistamme yhdessä kaikin tavoin hyvän työllisyyskehityksen. Se, että työtön ihminen saa töitä, on se tärkein elementti siihen, että saamme kasvua jaettua paremmin kaikille. Sitä kautta myöskin julkinen talous vahvistuu, niin kuin nyt on tapahtunut. Ja sitä kautta me pystymme myöskin julkisen talouden, valtion budjetin, kuntien budjettien kautta sitten huolehtimaan niistä, jotka eivät pysty itsestään huolehtimaan, eivät ole työelämässä ja sitä kautta pääse tästä kasvusta osalliseksi. Nämä ovat ne keskeiset elementit.

Toivon, että tällä syksyn työmarkkinakierroksella, joka jatkuu tuonne tammikuun loppuun saakka, ei myöskään viedä niitä hyviä elementtejä, mitä meillä nyt yhteiskunnassa ja kasvussa on, koska vain sitä kautta tämä hyvä työllisyyskehitys jatkuu.

16.37 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin olin iloinen, kun kuulin pääministerin kannanoton tästä, että nolla on [Ben Zyskowicz: Paljonko te tarjoatte?] raukkamainen esitys. Se kuvaa työnantajien kyllä aika kovaa neuvottelutaktiikkaa.

Arvoisa pääministeri, Ruotsissa on takana 2,2 prosentin palkankorotus, ja nyt siellä on sovittu kolmeksi vuodeksi 6,5 prosentin palkankorotus. Kuulitte oikein. Saksassa on sovittu 21 kuukauden palkankorotuksista, joiden prosenttitaso on 4,2. Minä ymmärrän, ettei pääministeri halua ottaa kantaa näihin prosentteihin, mutta mitä ajattelette siitä, että kunnon korotus, 1,5—2 prosenttia, jos joku haluaa, kuitenkin parantaa [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] meidän suhteellista kilpailuasetelmaamme [Välihuutoja] Ruotsiin ja Saksaan? [Puhemies koputtaa] Tämä lisäisi ostovoimaa. Eikö se olisi Suomen yhteiskunnan ja työllisyyden kannalta hyvä asia? [Ben Zyskowicz: Kuka panee paremmaksi?]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pidetään kiinni tästä minuutin ajasta.

16.38 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuohon huutokauppaan emme todellakaan täältä aitiosta lähde, se on selvä asia. Mitä tulee sitten Ruotsiin ja Saksaan, niin kaksi havaintoa siitä. Ensinnäkin, kun 2005 vuoteen verrataan, silloin kun hallitus aloitti toimintansa, niin siinä mitattiin noin 15 prosentin kustannuskilpailuetu

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

Saksan hyväksi, Ruotsiin vähän vähemmän. Sitä me olemme nyt kuroneet hyvin umpeen, ja se näkyy siinä, että meidän vientimme rupeaa vetämään, ja vienti kun vetää, niin se tuo palvelualoja siinä mukana. Se on keskeisin tekijä tämän hyvän työllisyyskehityksen taustalla.

Toinen, mikä erottaa meidät Ruotsista ja Saksasta, on se, että siellä sovitaan asioista paljon enemmän työpaikkojen tasolla, paikallisella sopimisella. Sillä tavalla nämä yhdessä sovitut prosentit eivät ole edes vertailukelpoisia, koska siellä pystytään sitten mukautumaan siihen yrityksen tai yhteisön omaan tilanteeseen. Tämä on se asia, jossa [Puhemies koputtaa] meidän pitäisi Suomessakin päästä eteenpäin.

16.40 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Syksyn työmarkkinakierros on kyllä merkittävä Suomen talouden ja työllisyyden kasvun ja niiden kymmenientuhansien ihmisten kannalta, jotka odottavat kasvun myötä työmarkkinoille pääsyä. Sehän tässä on ydinkysymys, että ihmiset pääsevät töihin. Nyt ollaan päästy talouden kasvu-uralle, ja on mahdollisuus, että tämä vuosi ei jää ainoaksi, jos mennään maltillisesti eteenpäin.

Työmarkkinajärjestöt ansaitsevat edelleen kiitosta siitä, että he pystyivät tekemään tämän tämän kilpailukykyratkaisun. Ainakin minä uskon siihen, että he pystyvät tässä tilanteessa myös arvioimaan, mikä on oikea taso näissä palkankorotusvaateissa ja tässä työmarkkinatilanteessa. Hallitus ei ole mikään osapuoli tuolla työmarkkinapöydässä eikä kuulu sinne lainkaan. [Välihuutoja vasemmalta] Tietysti kaikki toivomme ja luotamme siihen, että tulee rauhallinen työmarkkinakierros, joka tukee tätä talouden kasvua ja työllisyyden kasvua parhaalla mahdollisella tavalla, ja ainakin luotan järjestöihin tässä. Kysyn pääministeriltä: onko hallitus pitänyt [Puhemies koputtaa] lupauksensa palkansaajien ostovoiman suhteen näiden kiky-kompensaatoiden osalta? [Eduskunnasta: Hyvä kysymys!]

16.41 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on pitänyt omat lupauksensa ja oikeastaan vähän etuajassakin veronkevennysten kautta sitten tullut työntekijöitä vastaan siinä, kun työnantajilta on siirtynyt maksuja työntekijöille. Se oli keskeinen osa tätä kilpailukyyn parantamista, niin sanottua sisäistä devalvaatiota. Edelleenkin työmarkkinajärjestöt ja kaikki mukana olleet ansaitsevat kiitokset, että se saatiin tehtyä, ja se on merkittävä osa tätä kehitystä, missä nyt olemme, ja merkittävä osa tätä hyvää työllisyyskehitystä.

Nyt on tärkeää se, että tässä syksyllä maltti säilyy ja saadaan suomalaiseen tapaan sovitua asiat, jos ei muuta, niin sitten ainakin viime tipassa, mutta kuitenkin saadaan sovittua sillä tavalla, että työrauha säilyy ja voimme varmistaa tämän yhteisen hyvän kehityksen, mihin nyt ollaan päästy.

16.42 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pakko ensin todeta edustaja Zyskoviczille, että sehän on teidän edustamanne puolue, jolla on ollut tapana tehdä suoria tarjouksia eri ammattiryhmille. [Naurua]

Mitä tulee tähän kysymykseen, niin vasemmistoliiton linjaus on ollut se, että nyt kannattaisi sopia kunnollisista palkankorotuksista ihan kansantaloudellisistakin syistä eli korvaamaan kilpailukyky sopimuksen haitallisia vaikutuksia kansantaloudelle ja palkansaajien ostovoimalle. Onhan se mielenkiintoista, että tilanteessa, jossa talous kasvaa Suomessa, vastuu palkansaajien ostovoiman kehityksestä on siirretty työnantajilta hallitukselle, eli

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

veronmaksajat joutuvat veronkevennysten kautta huolehtimaan siitä, että palkansaajien ostovoima kehittyy suotuisen suuntaan tilanteessa, jossa talous muuten kehittyy hyvään suuntaan. Onko tämä teidän mielestänne, pääministeri Sipilä, ollut oikea ratkaisu, ja millä tavalla hallitus aikoo nyt jatkossa huolehtia siitä, [Puhemies koputtaa] että suomalainen osaamispääoma, koulutus, ei näiden leikkausten seurauksena rapistu?

16.43 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeampi ratkaisu mielestäni olisi se, että mahdollisimman paljon sovittaisiin siellä työpaikoilla, koska siellä se tilanne tiedetään kaikkein parhaiten, eli paikallinen sopiminen menisi mahdollisimman paljon eteenpäin nyt tämän syksyn palkkakierroksen osalta.

Mitä tulee tähän ostovoimaan ja maksukykyyn, niin uskon ja luotan tähän suomalaiseen järjestelmään, että siihen löytyy oikea tasapaino tämän syksyn neuvotteluissa, kun työnantajat ja työntekijät keskenään neuvottelevat siitä, mikä on maksuvara ja työntekijöiden puolella paine nostaa, parantaa, ostovoimaa. Tästä tässä on kysymys, balanssin löytämisestä, samalla huolehtien myöskin siitä, että suomalainen työ pysyy maailmalla kilpailukykyisenä. Sillä tavalla vienti vetää ja vauhdittaa tätä kasvua jatkossakin.

16.44 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monilla ratkaisuilla Suomen kilpailukykyä on palautettu, ja, toden totta, suksi luistaa entistä paremmin. Saksan ja Ruotsin selkä näkyy jo, olemme kirimässä rinnalle ja toivottavasti ohikin. Talous kasvaa, työttömyys vähenee ja valtion velkaantuminen on saatu hallintaan.

Näistä syksyn työmarkkinaratkaisista: On hyvä, että eduskunta seuraa niitä, mutta eduskunta ei todella ole osapuoli näissä asioissa. Eduskunta ei ihmisten palkoista päätä, ei edes lomarahastoista, tämä on hyvä muistaa. Mutta seurata täytyy, koska kysymys on menestyksemme kannalta tärkeistä ratkaisista, ja joitakin huolestuttavia merkkejäkin on nyt ilmassa tuolta työmarkkinakentältä, työtaisteluitakin on jo vähän väläytelty. [Välihuutoja vasemmalta]

Arvoisa puhemies! Kysyn pääministeriltä: Millä mielin seuraatte syksyn työmarkkinatilannetta? Voimmeko luottaa siihen, että nyt aikaansaatu hyvä ja myönteinen talous- ja työllisyyskehitys jatkuu?

16.45 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen edelleenkin luottavaisin mielin seurannut tätä keskustelua ja luotan siihen, että sieltä ratkaisut syntyvät. Hallitushan toi oman kortensa kekoon jo budjettiesityksessään varmistamalla ostovoiman kehityksen myöskin veronkevennysten kautta, ja tämä oli kaikkien osapuolien, myöskin palkansaajapuolen, toivomus, että hallitus tulisi tähän pöytään jo ennen neuvotteluja veronkevennysesityksellä, ja sen teimme. Olemme sitä kautta olleet myöskin palkansaajan ostovoiman kehitystä varmistamassa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys Suomen kannasta ydinaseiden kieltosopimukseen (Pekka Haavisto vihr)

Suullinen kysymys SKT 139/2017 vp

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Seuraava kysymys, edustaja Haavisto.

Keskustelu

16.46 Pekka Haavisto vihr: Arvoisa puhemies! Ydinaseet ja ydinaseiden leviäminen uhkaavat kansainvälistä turvallisuutta tänä päivänä ehkä enemmän kuin koskaan, esimerkiksi Iranin ja Pohjois-Korean tilanteet. Tämän vuoden Nobelin rauhanpalkinnon sai ICAN-kampanja, joka kannustaa valtioita toimimaan ydinaseiden kieltämiseksi. Kesällä 122 maata tuki YK:ssa tätä ydinasekieltosopimusta, mutta Suomi äänesti tässä äänestysessä tyhjää. Nykyään kuitenkin nämä aseriisuntaprosessit lähtevät hyvin usein liikkeelle kansalaisjärjestöjen aloitteista, kuten tämä ICAN-prosessi. Asevarustelun pysäyttämiseen tarvittaisiin kaikki maat, ja on tärkeää, että Suomi olisi tässä rintamassa mukana. Varat, joita käytetään ydinaseohjelmiin, pitäisi käyttää kestäväen kehityksen tukemiseen. Ulkoministeri Soini, miksi Suomi ei tukenut YK:ssa uutta ydinasekieltosopimusta?

16.47 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Päätös siitä, että Suomi ei lähde mukaan uutta sopimusta koskeviin neuvotteluihin, tehtiin helmikuussa TP-UTVAn käsittelyssä, ja tästä asiasta on informoitu myös ulkoasiain- ja puolustusvaliokuntaa. Miksi me emme ole mukana tässä joukossa, johtuu siitä, että Suomen lähtökohta on käytännöllinen. Me tuemme tätä tavoitetta, mutta me katsomme, että aidosti ydinaseriisuntaa ja vakautta ja turvallisuutta voidaan edistää, kun ydinasevallat ovat mukana, ja tässä ne eivät ole mukana. Meidän tavoitteemme on siis sama, ydinaseeton maailma, ja Suomi on itse sitoutunut ydinaseettomuuteen. Tästä tämä johtuu.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tähän kysymykseen on mahdollista tehdä nyt lisäkysymyksiä.

16.48 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kohdistanut kysymykseni pääministeri Sipilälle.

Kuuntelin teitä tarkasti Ykkösaamussa 7.10. tilanteessa, jossa ICAN-järjestö oli saanut Nobelin palkinnon, ja siinä pohdiskelitte, että kansainvälinen yhteisö on jakautunut kahteen leiriin: on vanha ydinsulkusopimuksen kannattajajoukko, jossa olemme, ja sitten tämä uusi ydinkielto- ja ydinasekieltosopimuksen joukko, 122 maata. Peräänkuulutitte avointa keskustelua siitä, mikä ehkä olisi tehokkain tapa Suomelle tukea ydinkielto- ja ydinasekieltosopimusta, ydinaseista vapaata maailmaa. Lausunnostanne itse sain sen mielikuvan, että tämä ehkä heijasti hallituksessa asiasta käytyä keskustelua, ehkä myöskin tasavallan presidentin kanssa käytyä keskustelua. Voisiko teidän mielestänne, pääministeri Sipilä, Suomi tarkistaa asiassa kantansa, liittyä YK:ssa niiden 122 maan joukkoon, jotka ovat ajaneet ydinasekieltosopimusta?

16.49 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on tosiaankin tavallaan kaksi leiriä: ydinasekieltosopimuksen takana olevat maat ja sitten, kuten Suomi, ydinsulkusopimuksen takana olevat. Lähtökohtamme on ollut siinä se, että sitä kautta Suomi on sitoutunut ydinaseettomuuteen ja sitä kautta Suomi on katsonut parhaiten vaikuttavansa siihen, että pystymme vaikuttamaan aseistariisuntaan.

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

Tuossa Ykkösaamussa sitten pohdiskelin jatkoksi sitä, että kyllähän eduskunnan valiokunnilla esimerkiksi pitää olla hyvä käsitys ja tieto siitä, mihin tämä Suomen pitkäaikainen linja perustuu ja onko sille edelleenkin olemassa perusteet. Itse olen sitä mieltä, että tämä nykyinen positioimme on järkevä. Mutta esimerkiksi asianomaisissa valiokunnissa minusta kannattaisi käydä keskustelu, jossa vielä virkamiehet ja asiantuntijat tulevat [Puhemies koputtaa] kertomaan, mikä tämä perusta tälle päätökselle on.

16.50 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ydinsulkusopimuksen ja ydinaseiden täyskieltosopimuksen välillä ei ole mitään ristiriitaa. Kaikki 122 tämän ydinkieltosopimuksen puolesta äänestänyttä valtiota ovat mukana ydinsulkusopimuksessa.

Taustana on se, että ydinsulkusopimuksen toista osaa elikkä ydinaseriisuntaa, joka oli se edellytys siihen, että muut maat sitoutuivat olemaan hankkimatta ydinaseita, ei ole viime vuosina viety lainkaan eteenpäin vaan päinvastoin ydinasevallat modernisoivat ja lisäävät ydinaseitaan. Tämän uuden sopimuksen tarkoituksena on lisätä paineita ydinasevalloille toteuttaa se, mihinkä he ovat jo kertaalleen sitoutuneet.

Ja kysyn: minkälaisia keskusteluja käytiin Ruotsin kanssa ennen kuin kumpikin maa sitten teki omat ratkaisunsa? Minusta tämä on myös ristiriidassa sen kanssa, että meidän tulee Ruotsin kanssa kaikissa turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä käydä ensin yhteiset keskustelut ennen kuin teemme ratkaisuja.

16.51 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tekee ratkaisunsa itse — on tehnyt aina ja tulee tekemään turvallisuuspoliittiset ratkaisunsa itse. [Välihuutoja vasemmalta] Suomi on itsenäinen maa, joka tekee ratkaisunsa itse. Mutta luonnollisesti olen tästäkin asiasta käynyt Margot Wallströmin, Ruotsin ulkoministerin, kanssa keskusteluja, puolustusministeri on käynyt keskusteluja Peter Hultqvistin kanssa. Kyllä näistä asioista keskustellaan. Mutta niin kuin sanoin tuossa ensimmäisessä vastauksessa, meidän tavoitteemme on ydinaseeton maailma. Meidän polkumme siihen on tältä osin ollut erilainen. Tämä on ollut johdonmukainen linja. Tämä on hallituksen linja, mutta tämä on myös tuotu eduskuntaan, niin kuin pitää tuodakin, sekä puolustusvaliokuntaan että ulkoasiainvaliokuntaan, ja minulle sopii vallan hyvin, että sitä käsitellään vielä — itse asiassa tänään ulkoasiainvaliokunnassa puhuttiinkin, että kun ensi viikolla tavataan, tästä voidaan käydä lisää keskusteluja.

16.52 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomihan kannattaa ydinaseriisuntaa, ja olemme nähneet oikeaksi väyläksi tämän lähes 190 maan allekirjoittaman ydinsulkusopimuksen. Suomen äänestyskäyttäytyminen oli eduskunnan ulkoasiainvaliokunnassa osana vuotuista asevalvontaraporttia, ja en muista, että ulkoasiainvaliokunnassa asiasta olisi keväällä syntynyt äänestystä. Kysyn ministeri Soinilta: kun katsotte nyt Pohjois-Korean tilannetta, niin ovatko nämä ydinsulkusopimuksen keskeiset maat vai nämä 122 maata enemmän pyrkineet vaikuttamaan Pohjois-Korean kriisin ratkaisuun?

16.53 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja kuvaili tämän asian aivan kuten se on. Pohjois-Korean tilanne on äärimmäisen vakava, ja totta kai heihin täytyy yrittää vaikuttaa myös ja etupäässä neuvotteluteitse, dialogia hakemalla. Ja tietysti tässä ovat aika lailla avainasemassa olleet

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

YK:n turvaneuvoston pysyvät jäsenet, jotka kaikki ovat ydinasevaltoja. Tämän takia myöskin on tärkeää, että nimenomaan nämä maat luovat painetta ja ovat tekemässä siihen suuntaan ratkaisuja, että Pohjois-Korea saataisiin luopumaan näistä hankkeistaan.

Sitten tässä on vielä toinen asia, joka on tällä hetkellä erittäin ajankohtainen: Iranin sopimus Yhdysvaltain kanssa. Ja nyt me jännityksellä odotamme, tekeekö presidentti Trump sellaisen päätöksen, että hän lähtee vetäytymään tästä sopimuksesta. Se olisi huono päätös.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys Suomen roolista Katalonian tilanteessa (Eva Biaudet r)

Suullinen kysymys SKT 140/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Siirrymme seuraavaan kysymykseen. Edustaja Biaudet.

Keskustelu

16.54 **Eva Biaudet r:** Bästa statsminister Sipilä, vi bevittnar nu demokratins kris i en av EU:s största medlemsländer. Situationen mellan Spaniens regering och det lokala parlamentet i Katalonien är katastrofalt dålig. Denna förtroendeklyfta kan minskas bara genom en dialog. Vi kan inte heller bara se på när fredliga aktivister brutalt slås ner av kravallpolis. Också Finlands regering måste ta ställning.

Arvoisa pääministeri Sipilä, miten Suomi nyt toimii estääkseen väkivallan puhkeamisen, ja miten Suomi toimii myötävaikuttaakseen sovintoon Espanjan hallituksen ja Katalonian alueparlamentin välillä? Suomella on kokemusta rauhansovittelusta. Onko hallitus tarjonut sovittelutukea Espanjan hallitukselle? Jollei ole, niin olisiko ajateltavissa, että hallitus esimerkiksi tällaiseen tehtävään hyödyntäisi presidentti Halosen ystävällisiä palveluita? Suomen seuraava EU-puheenjohtajuuskausi on vuonna 2019. Saanko ehdottaa, arvoisa pääministeri, että lähdemme valmistelemaan [Puhemies koputtaa] EU:n perusoikeusviraston vahvistamista, niin että luodaan uusi dialogi, pakollinen ja vapaaehtoinen, EU-maiden sisäisten perusoikeuksien ja konfliktin uhkien varalle?

16.55 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Espanja on demokratia- ja oikeusvaltio, ja Espanjan perustuslaissa säädetään autonomisten alueiden asemasta osana Espanjaa. Tämä perustuslakituumioistuin totesi Katalonian aluehallituksen koolle kutuman kansanäänestyksen perustuslain vastaiseksi. Mutta Suomen lähtökohta on tietenkin tukea Espanjan demokratiaa, oikeusjärjestystä ja yhtenäisyyttä, ja ratkaisun tähän kriisiin täytyy löytyä poliittista tietä. Se on ainoa tapa ratkaista kriisejä. Se on poliittinen tie ja yhteisymmärrykseen pyrkiminen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

2.6. Suullinen kysymys kotimaisten elintarvikkeiden saatavuudesta (Peter Östman kd)

Suullinen kysymys SKT 141/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ehdimme ottaa vielä yhden kysymyksen. Edustaja Östman.

Keskustelu

16.56 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Monet viljelijät olivat jo ennen tämän syksyn sateita ja ongelmia taloudellisissa vaikeuksissa, johtuen muun muassa tuottajahintojen laskusta, Venäjän pakotteista ja tukien viivästymisestä. Tilanne on kuitenkin se, että Suomen kuluttajat haluavat kotimaisia elintarvikkeita. Näiden tuotteiden saatavuus on koko elintarvikeketjun asia, ei vain viljelijöiden. Näin ollen esimerkiksi satovahinkovakuutus-ten rakennetta tulisi kehittää ja taakkaa jakaa ketjun toimijoiden kesken vielä uusiksi.

Saatetaan kuvitella, että kaupan oman merkin ruoka on samaa tavaraa kuin kotimaisen valmistajan merkkituotteissa, eri paketissa vain. Näin ei kuitenkaan aina ole. Ja vielä sellainen huomio, että kaupan omissa merkeissä ei aina lue edes valmistajan nimeä, vaikka olisi Suomessa tehtyä. Tämä on väärin, eikö vain, ministeri Leppä?

16.57 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On totta, että elintarvikemarkkinat tällä hetkellä Suomessa eivät toimi niin kuin niiden pitäisi toimia. Reilua markkinataloutta tarvitaan, ja siksi hallitus on päättänyt ryhtyä valmistelemaan elintarvikemarkkinalakia, joka nimenomaan puuttuu tähän asiaan ja tähän asetelmaan. Sen lisäksi siinä toimeksiannossa, joka tälle työryhmälle on nyt annettu — työryhmä on siis koottu asiaa varten — on myöskin määritelty viranomais tehtäviä, ja tälle viranomaiselle työryhmä määrittää nyt toimivaltuudet ja sen, missä tämä asiallisesti sijaitsee. Ja tästä toivotaan löytyvän apu tälle epäterveelle markkinalle.

Tässä on myös selvä viesti koko elintarvikeketjulle: toimikaa oikeudenmukaisella tavalla niin, että kaikki ketjun lenkit saavat sellaisen toimeentulon, että sillä on mahdollisuus kannattavaan toimintaan. Näin ei nyt ole, ja tässäkin yhteydessä, jälleen, vetoan siihen, että toimikaa tämän myötä. Se on ainoa tie, että me pystymme säilyttämään kotimaisen ruuan tuotannon, kotimaiset työpaikat. Viime kädessä kysymys on siitä, onko työ täällä Suomessa vai onko se Suomen rajojen ulkopuolella. Se laatutyö, turvallisuus ja kaikki se, mikä siihen liittyy, on erittäin arvokas asia, ja sitä me emme todellakaan halua — eikä meillä ole varaa — menettää.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2017 toiseksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 127/2017 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 6/2017 vp

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 6/2017 vp.

Keskustelu

16.59 Timo Kalli kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyn pohjana olevassa lisätalousarviossa korotetaan tämän vuoden talousarvion tuloja noin 1 miljardilla eurolla. Tämä johtuu osittain myönteisestä talouskasvusta, jonka seurauksena yhteisöverojen tuotot kasvavat osittain autoveron ja osittain lahja- ja perintöveron ansiosta noin miljardilla eurolla, jolla sitten vähennetään lainanottotarvetta.

Menopuolelle tässä lisätalousarviossa on varattu yli 11 miljoonaa euroa veteraanien kuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin. Tämä lisäys menopuolella mahdollistaa sen, että veteraaneille voidaan tarjota entistä parempia palveluja ja ne kohdentuvat erityisesti kotiin, ja tästä kyseiset järjestöt ovat erittäin yksimielisiä.

Lisätalousarvio on hyvin tekninen eikä pidä sisällään muita merkittäviä muutoksia.

Tähän sisältyy vastalause pääluokkaan 33, joka sisällöltään on hyvin paljon mietinnön mukainen. Lisäksi on jätetty yleisperusteluihin vastalause.

17.01 Kari Uotila vas: Arvoisa herra puhemies! Tätä lisäbudjettimietintöä voisi arvioida oikeastaan kolmesta lähtökohdasta: ensinnäkin siitä, mikä talous- ja työllisyystilanne tällä hetkellä on, siitä, millä tavalla nyt sitä syntyntä liikkumavaraa on päätetty käyttää, ja myös siitä, mikä tämän tällä hetkellä myönteisen kehityksen taustalla on.

Niin kuin hallituksen esityksen yleisperusteluissa todetaan, verotuloarviot ovat huomattavasti kasvaneet. Vaikka osa niistä on Verohallinnosta saatujen tietojenkin mukaan tällaisia kertaluontoisia lisäyksiä, niin silti on todettava, että liikkumavaraa talouteen on tullut ja tämä nyt sitten hallituksen päätöksellä lähes 100-prosenttisesti on päätetty suunnata tämän vuoden velanmaksun [Ben Zyskowicz: Velanoton!] — anteeksi, velanoton — vähentämiseen yli miljardilla eurolla. [Timo Heinonen: Eikös se ole hyvä valinta?] — Tähän edustaja Heinosen välihuutoon täytyy todeta, että tätä sopii kysyä, onko se hyvä valinta.

Olisiko mahdollista tätä noin miljardia käyttää Suomen tulevien vuosien ja vuosikymmenten kannalta paremmin kuin nyt nopeasti vain vähentää tämän vuoden velanottoa miljardilla? Olisiko tätä liikkumavaraa voitu käyttää niiden kipeiden leikkausten pienentämiseksi, poistamiseksi, joita hallitus on tehnyt esimerkiksi meidän tulevaisuuden kannalta ja meidän tulevien sukupolvien velanmaksukyvyyn kannalta oleelliseen opetukseen, tutkimukseen, tuotekehitykseen, koulutukseen? Tai sitten perua niitä leikkauksia, joita on tehty perusturvaan monelta osin tai muihin tärkeisiin asioihin, kuten vaikkapa lääkekorvausten leikkausten peruuttamiseen. Tämä on arvovaltakysymys ja -valintakysymys, ja hallitus ja valiokunnan enemmistö on päättänyt suuntaamaan tämän lisätalousarvion liikkumavaran vain puhtaasti käytännössä velanmaksun nopeuttamiseen ja tietysti ihan positiivisella tavalla sitten veteraanien kuntoutuksen turvaamiseen.

Siitä, mistä sitten tilanteen paraneminen johtuu, voidaan käydä keskustelua, viitaten vaikkapa kyselytunnillakin esillä olleeseen kiky-sopimukseen.

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

Pääministeri totesi kyselytunnilla, että noin kaksi vuotta sitten, kun hallitus alkoi Etelärannan voimakkaalla myötävaikutuksella painostamaan palkansaajia ensin yhteiskuntasopimukseen, joka sitten myöhemmin muuttui kilpailukyky sopimukseksi, silloin ihan todella jostakin oli syötetty sellainen arvio, että Suomen kustannuskilpailukyky on 15 prosenttia jäljessä keskeisiä verrokkimaita, vaikkapa Ruotsia ja Saksaa.

Nyt kun me olemme valtiovarainvaliokunnassa muun muassa käsitelleet ensi vuoden budjettia ja kuunnelleet asiantuntijoita taloustilanteeseen liittyen, niin jäipä mieleen — kun ei voi suoraan lainata, kun mietintö on tietysti vielä kesken, valmistuu vasta vuoden lopulla — että käsitys on se, että se arvio, että meidän kustannuskilpailukyky oli näin paljon kaksi vuotta sitten jäljessä, oli täysin perusteeton. Jos tämä olisi luonnontiedettä, niin se uskallettaisiin tunnustaa, mutta kun tämä on taloustiedettä, niin ekonomistit eivät koskaan virheitään tunnusta.

Tämän seurauksena syntyi kiky, joka on leikannut ostovoimaa, pidentänyt työaika, leikannut ne lomarahat julkisen puolen työntekijöiltä ja johtanut siihen, että nyt vuoden aikana palkansaajien reaaliensiot ovat laskeneet. Tämä talouspoliittinen vaikutus on todella kielteinen meidän työllisyydelle, ja niin kuin on todettu jo kikyn yhteydessä, kiky-sopimus itse asiassa hidastaa talouskasvua ja heikentää työllisyyttä lyhyemmällä aikavälillä. Ne positiiviset vaikutukset, jos ja kun niitä tulee, tulevat pitemmällä aikavälillä ja ehkä tähän ilmapiiiriin liittyen.

Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa ei ole muita menomomentteja avattu kuin tämä veteraanien kuntoutusmäärärahmomentti. Sen vuoksi ei myöskään oppositiosta ole voitu tehdä uudelleenkohdennuksia tai muita muutoksia menopuolelle, vaikka tätä liikkumavaraa olisi, ja sen vuoksi, arvoisa puhemies, olemme vasemmistoliitossa tehneet yleisperusteluihin lausumaehdotuksen, joka kuuluu seuraavasti:

"Eduskunta edellyttää, että alkuperäisen budjetin hyväksymisen jälkeen parantuneen taloustilanteen mahdollistama talouspoliittinen liikkumavara [Puhemies koputtaa] käytetään nopeutetun lainanmaksun sijaan koulutuksen, perusturvan ja hyvinvointipalveluiden määrärahaileikkausten perumiseen."

17.07 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suuresti arvostamani valtiovarainvaliokunnan jäsen, edustaja Uotila, tuossa piti puheenvuoron ja esitti tuon lausumaehdotuksen, jota tähän lisätalousarvioon esittää liitettäväksi, ja hän esittää siinä, että tämä taloudellinen liikkumavara käytettäisiin nopeutetun lainanmaksun sijaan joihinkin muihin, sinänsä tarpeellisiin ja tärkeisiin kohteisiin, mutta tietysti kannattaa nyt pitää mielessä se huomio, että tällä hetkellä, vaikka hallitus on talouspolitiikkaa hyvin johdonmukaisesti tehnyt ja tervehdyttää taloutta, vielä ei olla nopeutetun lainanmaksun tilanteessa vaan ollaan hidastetun lainanoton tilanteessa. Edelleen ensi vuoden budjetti sisältää 3 miljardia euroa alijäämää, ja kysymys on siitä, että jos tämä miljardi, mihin täällä viittasitte, kohdennettaisiin muihin käyttötarkoituksiin, se tarkoittaisi 4 miljardin lainanottoa, ja se ei ole kestävää talouspolitiikkaa. Siinä mielessä hallitus tekee nyt aivan oikeaa talouspolitiikkaa, koska pyritään eroon alijäämästä ja myös sitten [Puhemies koputtaa] vähentämään sitä lainan määrää tulevana vuosina.

17.08 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tiedän, että tässä eduskunnassa kaikki eduskuntapuolueet antavat suuren arvon sotiemme veteraanien tekemälle työlle niin sodan aikana kuin jälleenrakennuttamisen aikana. Olin etuoikeutetussa

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

asemassa, kun sain ottaa vastaan eduskuntaryhmäni edustajana veteraanijärjestöjen yhteisen huolen, veteraanien kuntoutus- ja kotiin vietävien palveluiden rahoittamiseen liittyviä huolia, joita veteraanijärjestöt yhdessä toivat kansanedustajille, jokaiselle parlamenttiryhmälle. Heidän toimestaan tuli esiin huoli, että kotiin vietävien palveluiden rahoittamisen arviot perustuvat nyt siis toukokuun tilanteeseen eivätkä, niin kuin aikaisempina vuosina, heinäkuussa annettaviin kuntien arvioihin ja niihin lukuihin, jotka silloin ovat tiedossa. Veteraanijärjestöjen toimesta esitettiin huoli siitä, riittävätkö nyt esitetyt rahat tälle vuodelle kotiin vietävien palveluiden hoitamiseen, ja esitän tämän saman huolen tässä yhteydessä meille kaikille [Puhemies koputtaa] pohdittavaksi.

17.09 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lisätalousarvion ja varsinaisen talousarvion käsittelyn yhteydessä on syytä pitää mielessä tämän hetken tärkein asia eli työmarkkinatilanne. Sen mukana nousee tai kaatuu aika paljon.

Metsäsektori on, luojan kiitos, vieläkin Suomen talouden kovaa ydintä, mutta metsäsektorin työmarkkinatilanne on äärimmäisen vakava. Me voimme nähdä työtaisteluja, mielialapiteenilmauksia, pahimmillaan jopa työsulun ihan lähiviikkojen aikana. Työmarkkinoitten epävakaus ja EK:n äärimmäisen kova ja vastuuton linja voivat vaikeuttaa metsäteollisuuden uusinvestointien toteutumista Suomessa, esimerkiksi Kemissä ja Kemijärvellä, ja kun muistan hyvin, kuinka raaka peli käytiin puukartellin luomisessa Suomessa, niin en pitäisi sitä edes ihmeenä, että joillakin tahoilla voi olla tarkoituskin karkottaa nämä investoinnit.

17.10 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvovalinnoista pitää muistaa, että tällä hetkellä eduskunta käsittelee myös ensi vuoden talousarviota, ja siinä yhteydessä tietenkin tehdään arvovalintoja ja voidaan palata myöskin tähän edustaja Karin esittämään näkemykseen, ovatko määrärahat tulevaisuudessa riittäviä.

Vastauspuheenvuoroni liittyy kuitenkin tähän edustaja Uotilan käyttämään puheenvuoroon, jossa vähäteltiin kotitalouksien ostovoimaa. Kuitenkin siinä samassa kuulemisessa, jossa olemme olleet, asiantuntijat ovat esittäneet tutkimuslaitosten osalta korkeampia kasvulukuja kuin valtiovarainministeriö, ja perusteena on ollut nimenomaan se, että yksityinen ostovoima pitää yllä nopeampaa kasvua kuin valtiovarainministeriö on ennustanut.

17.11 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Täsmälleen kiinnitän samaan asiaan huomiota, mihin edustaja Kalli. Saimme viikolla kuulla huomattavankin hyviä kasvuennusteita ensi vuodelle, ja nämä ensi vuoden hyvät kasvuluvut ovat sieltä kuluttajien ostovoimasta lähtemässä, yksityisistä investoinneista ja yksityisestä kulutuksesta.

Itse asiassa edustaja Uotila tässä esittämässään vastalauseessa totesi täsmällisesti ottaen siten, että tässä tätä nopeutettua lainanmaksua ei tehtäisi. Itse asiassa hallitus on tässä tekemässä siten, että otetaan vähemmän syömisvelkaa. Vasemmistoliitto siis esittää, että otettaisiin enemmän syömisvelkaa, ja vaikka ne kohteet ovat hyviä, koulutus, hyvinvointipalvelut sun muut, niin itse asiassa tämä vasemmistoliiton esitys johtaa siihen, että meidän velkasuhteemme ei vielä taitu. Tämä on ongelma.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuoron tässä vaiheessa edustaja Mäkipäälle ja sen jälkeen tämän debattivaiheen aloittaneelle edus-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

taja Uotilalle. Edelleen hänen jälkeensä täällä on monta muuta, mutta Uotilan jälkeen nyt kaikki ryhmät ovat saaneet yhden puheenvuoron.

17.12 **Lea Mäkipää si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin yksityistaloudessa, niin myös valtiontaloudessa on hyvä muistaa aina sen laulun sanat, että "velka on maksettava, kuinkas on, eikös juu" ja niin edelleen. Tämän hallituksen toimet nyt, että ruvettaisiin hunsaamaan: Pyritään maksamaan näitä tulevillekin sukupolville varmaan tulevia velkoja. Tämä miljardi on hyvä asia. Kun tiedetään, että nyt työllisyys ehkä parantuu ja samoin vienti parantuu, ajatellen ensi vuoden budjettia totta kai on hyvä, että täällä muistutetaan, että meillä on kyllä tekemistä. Jos sitä rahaa on liikenevästi, niin kyllä meidän pitää pitää huolta niistä kaikista vähätuloisimmista ihmisistä, on kysymyksessä lapsiperheet tai sitten vanhemmat väet, eläkeläiset tai näin. Mutta tämä on oikea suunta, että myös huolehdimme nykyisistä ja tulevista sukupolvista, ettemme vain laita rahaa. Tämä pieni kädenojennus sotaveteraaneja kohtaan ja [Puhemies koputtaa] kotiin vietäviin palveluihin on aika merkittävä asia tässäkin tilanteessa.

17.13 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kummallista, että arvoisat kansanedustajat eivät ymmärrä sitä, että meillä on tällaisen miljardin euromääräisen velan lisäksi koko ajan syntymässä hyvinvointivelkaa ja keskeisesti sitä syntyy nimenomaan laiminlyömyllä satsauksia opetukseen, tutkimukseen, tuotekehitykseen, niihin voimavaroihin, joita me tarvitsemme tulevina vuosikymmeninä. Jos me vain yksisilmäisesti ajattelemme, että nopeasti vain velanmaksua pois, unohdetaan nämä satsaukset, sellainen valtio, joka on invalidisoinut opetusjärjestelmänsä, koulutuksensa, hyvinvointijärjestelmänsä, ei pysty selviytymään pienemmästäkään miljardimääräisestä velasta. Mutta sellainen, joka pitää yhteiskuntansa kunnossa, satsaa osaamiseen ja koulutukseen, satsaa kaikkien mukana pitämiseen, aktiiviseen työllistämiseen, infraan ja niin edelleen, selviää raskeammastakin miljardivelasta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Debatti jatkuu.

17.14 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin totean, että jätimme tämän lisäbudjetin käsittelyn yhteydessä eriävän mielipiteen siksi, että katsoimme, että pitkään jatkunut alimitoitus sekä veteraanien kuntoutustoiminnan että kotiin annettavien palveluiden suhteen pitäisi pystyä korjaamaan jo lisätalousarviossa. Kun tehdään lisäys, 11,6 miljoonaa euroa lisää, niin tässä vaiheessa on jo tiedossa, että tuo raha perustuu toukokuussa kuntien ilmoituksen pohjalta tehtyihin laskelmiin. Kun kaikki kunnat lopulta tämän palvelutarpeen ilmoittivat heinäkuun aikana, niin selvisi jo, että nämä nyt lisätalousarviolla lisätyt määrärahat tulevat jäämään hiukan alimitoitetuiksi kuntien tarpeisiin nähden. Tältä osin haluamme kiinnittää asiaan huomiota, sillä eduskunta on kaikkien ryhmien puolesta [Puhemies koputtaa] antanut lupauksen siitä, että riittävästä määrärahoista huolehditaan.

17.16 **Ben Zyskowiec kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensin pitää antaa edustaja Uotilalle ja vasemmistoliitolle tunnustusta johdonmukaisuudesta. Te olette aikanaan vaalien alla olleet yhtymättä muiden puolueiden vaatimukseen siitä, että tulee tehdä säästöjä, te olette olleet jo silloin valmiita siihen, että mieluummin otetaan lisää vel-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

kaa, ja te olette vastustaneet kilpailukyky sopimusta jo silloin, kun se solmittiin. Nythän vihreät sekä edustaja Viitanen ja muut demarit ovat huomanneet, että se onkin huono sopimus, vaikka täällä olivat yksimielisesti hyväksymässä ja kannattamassa [Välihuutoja] kilpailukyky sopimusta silloin, kun se solmittiin.

Mitä tulee sitten tähän yleiseen talouden tilanteeseen, niin todellakin miljardin verran tulee enemmän verotuloja. Tämä talouden positiivinen käänne ei ole yksin tietystikään hallituksen politiikan ansiota, mutta kyllä sillä vakaudella ja ennustettavuudella, verojen kiristämisen välttämällä, jota hallitus on noudattanut, on oma merkityksensä ollut.

17.17 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä minä nyt sanon, arvoisa kokoomus, että onhan tämä tavatonta, että tosiasiaa kävi niin, että kokoomus leikkasi hoitajien ja opettajien lomarahat. Nyt menee tämä kokoomuksen piikkiin, koska olemmehan kuulleet jo Jyri Häkämieheltä, samoin palkansaajapuolelta, että tosiasiaa hallituksen painostuksesta näihin julkisen puolen lomarahaleikkauksiin päädyttiin. Me myös tiedämme, että hallitus kiristi pakkolain uhalla järjestöt sopimaan tällaisesta.

Sopimista kannatamme sosiaalidemokraatteina aina mutta emme kiristystaktiikkaa ja siksi emme ole koskaan hyväksyneet tätä lomarahojen leikkausta. Ja nyt kun kerran kasvu on parempi — hallitus on itse halunnut lomarahaleikkauksia — hallitus voi myös sitten ne perua. Olemme useaan otteeseen vedonneet teihin, arvoisa hallitus, että miettikää näitä ahkeria julkisen sektorin hoitajia, opettajia, kättilöitä, siivoojia, poliiseja ja tehkää rehti päätös ja palauttakaa [Puhemies koputtaa] tuleville vuosille nämä leikatut lomarahat.

17.18 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En lähde millään tavalla arvioimaan sitä, kuinka paljon taloustiede on menettänyt edustaja Uotilassa, mutta olen kyllä ehdottomasti sitä mieltä, että nyt kun verotulot selvästi alkavat kasvaa, on korkea aika vähentää valtion velanottoa.

Edustaja Kiurulle sanoisin noista veteraanimäärärahoista, että niitähän nyt lisätään kuitenkin, tämän vuoden varsinainen budjetti ja tämä lisäbudjetti huomioon ottaen, 2,5-kertaiseksi eli 21,3 miljoonasta eurosta 52,9 miljoonaan euroon. On se melkoinen parannus tilanteeseen, tuohon alimitoitettun määrärahan tilanteeseen.

17.19 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä keskustelua seuratessa saa sen vaikutelman, että joko täytyy olla nopeutettua velanmaksua vastaan tai sitten koulutus-, tutkimus- ja perusturvaleikkauksia vastaan. Näin ei kuitenkaan ole, nämä kaksi asiaa eivät ole toisilleen vastakohtaiset.

Vihreät tulevat esittämään omassa vaihtoehtobudjetissaan lisäyksiä koulutukseen, lisäyksiä perusturvaan, hyvinvointipalveluihin, ja siitä huolimatta pidämme voimassa hallituksen lainanmaksun aikataulun. Tämä on mahdollista, kun huomioidaan esimerkiksi kaikki ympäristölle haitalliset tuet, erilaiset verohelpotukset, joilla tuetaan siis haitallisia asioita, sekä muun muassa sokerivero, jolla saataisiin hyvin nopeasti parisataa miljoonaa euroa vuosittaiseen budjettiin lisää rahaa.

17.20 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on sotiemme veteraaneja elossa enää noin 17 000. Sotainvalideja veteraaneista on vajaa 2 000, ja veteraanien määrä vähenee kovaa tahtia. Pidän erittäin arvokkaana sitä, että eduskunta on yli puoluerajojen tehnyt päätöksen siitä, että nämä veteraanirahat pidetään nyt riittäväl-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

lä tasolla. Tätä päätöstä myös nykyinen hallitus on noudattanut tarkalleen. Eli nyt kun palveluiden tarve on kasvanut, niistä on saatu lisää tietoa, eli yhä useampi veteraani puolisoineen on päässyt näiden kotiin vietävienkin palveluiden piiriin ja määrärahan tarve on kasvanut, niin valtiovarainministeri Orpo esittää korotusta siihen.

Tämä on toinen lisätalousarvio, ja jos oikein olen ymmärtänyt, niin vielä tulee kolmas lisätalousarvio. Jos tarvetta on, niin ministeri Orpo tulee aivan varmasti korottamaan määrärahaa. Tällä tavalla ei ole koskaan ennen toimittu. Nyt toimitaan niin, että jokaiselle [Puhemies koputtaa] veteraanille puolisoineen taataan nämä palvelut.

17.21 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ennen vaaleja vasemmistoliitto todella sanoi, että me emme ole valmiita leikkauksiin, toki järkeviä säästöjä olimme valmiita tekemään. Jo silloin sanoimme, että nämä miljardit, joista käytiin julkista kilpahuutoa, johtavat leikkauksiin koulutuksesta, perusturvasta. Itse asiassa me olimme hyvin rehellisiä silloin, kun sanoimme, että näin käy, toisin kuin esimerkiksi kokoomus, joka antoi koulutuslupauksen, josta tuli ministeri Grahn-Laasosen käsittelyssä koulutuspetos. Tuntuu aika erikoiselta arvovalinnalta, että puhutaan lapsista ja lapsenlapsista, mutta samaan aikaan nykyisille aikuisille jaetaan veronalennuksia ja samaan aikaan lapsilta, nykyisiltä lapsilta, leikataan koulutuksesta, tulevaisuuden mahdollisuuksista. Minä kaipaen sitä sivistyspuolue [Puhemies koputtaa] kokoomusta, joka joskus vielä puolesti koulutusta. Enää sitä ei ole jäljellä ollenkaan.

17.22 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun Antti Rintne teki viimeisen budjettinsa, siellä oli veteraanien kuntoutukseen huomattavasti vähemmän määrärahaa kuin on nyt, vaikka veteraanien määrä on pudonnut erittäin voimakkaasti koko ajan. [Pia Viitasen välihuuto] Tämä linja ei kyllä nyt osu yhteen teidän puheidenne [Timo Heinonen: Hän on rehellinen!] kanssa tänä päivänä.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee tähän edustaja Uotilan ponsilausumaan, niin kuitenkin me otamme tänä vuonna valtiolle velkaa lähes 10 prosenttia budjetin loppusummasta. Jos te olisitte kirjoittanut tähän, että tästä liikkumavarasta käytetään osa esimerkiksi lääkekustannusten korvausten parantamiseen, niin tämä olisi erinomainen, mutta kun te haluatte tuon kaiken, eli miljardin, lisäbudjetilla häthätää käyttää tällä tavalla, niin se ei kyllä ole käytännössä oikein realistista eikä tarkoituksenmukaista.

17.23 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun katson tätä lisätalousarviota, sitä mitä tuonne mietintöön on kirjattu, niin voi todeta rauhallisesti, että kun me tiedämme Suomen talouden ongelmat, niin kilpailukyky sopimus ja siihen liittyvät toimenpiteet ovat hallitukselta olleet aivan varmasti oikeita. Tauti on tiedetty, lääke on tiedetty, kuten näkyy noista tulleista verojen lisäyksistä, mitä valtio on kassansa saanut: siellä on yhteisövero kasvanut, elikkä yritykset voivat hyvin, arvonlisäveroa on tullut lisää, elikkä talous pyörii. Eli kaikki tämä todistaa ihan vääjäämättä sen, että tauti tiedetään, lääke puree, tätä tietä kannattaa jatkaa.

Mitä tulee siihen velan maksuun, niin meidän on annettava tästä talosta selvä viesti tuonne ulkomaailmaan, että Suomi hoitaa asiansa itse. Tässä talossa istuu parhaillaan kansanedustajia, jotka ovat silloin täällä olleet, kun 90-luvun alussa ruvettiin korjaamaan sitä valtavaa talouden romahdusta. Mikä oli silloin tilanne? 500 000 työtöntä ja niin edelleen. Suo-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

men kansantalous killui silloin jyrkänteén partaalla, sinne ei varmaan kukaan halua. Tällä tiellä kannattaa jatkaa, taloutta laitetaan kuntoon, ja Suomi voi hyvin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tässä debatin vaiheessa vielä puheenvuorot edustajille Kari, Mäkelä ja sitten tämän debatin aloittaneelle Uotilalle, ja sitten siirrytään listassa eteenpäin.

17.24 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysehän ei ole siitä, edustaja Kiviranta, kuinka paljon nyt lisätään, montako prosenttia, veteraaneille annettavien palveluiden rahoittamiseen, vaan kyse on siitä, riittävätkö ne rahat siihen tarpeeseen, joka veteraaneilla ja heidän puolisoillaan on.

Tässä tuli jo edustaja Heinosen toimesta todettua se asia, jonka halusin itsekkin nyt alleviivata. Kyse on siitä, että veteraanien keski-ikä noustua tuntuvasti yli 90:een ja palvelutarpeen kasvettua on myös tarpeen lisätä määrärahoja, jotta hoidolla ja hoivalla on sitä vaikutusta, jota me kaikki toivomme olevan. Mutta kun täällä apulaisvaltiovarainministeri, edustaja Heinonen lupasi ministeri Orpon puolesta, että kolmas lisätalousarvio tulee ja jos tarvetta on, rahat löytyy, niin toivon todellakin, että tästä pidetään kiinni. Veteraanikaveria ei saa jättää — ei tämä sukupolvi, joka on kaikkein eniten kiitollisuudenvelassa sille sukupolvelle, [Puhemies koputtaa] joka tämän maan pelasti.

Ja edustaja Kankaanniemi, ei tehdä politiikkaa [Puhemies koputtaa] myöskään tällä asialla.

17.26 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihmettelen kyllä tätä vasemmistoliiton lyhytnäköisyyttä. Kyllä tässä talouden tilanteessa pitää olla malttia katsoa varpaankärkeä pidemmälle ja ajatella tulevaisuutta. Jos me emme tänä päivänä pidä huolta siitä, että meillä on työllisyys kunnossa, työn tekeminen on kannattavaa ja että velkataakkaa myös kevennetään, niin voi vain kysyä, kestäkö meidän lastemme selkä sitä taakkaa tulevaisuudessa. Pidän hallituksen valitsemaa linjaa nyt tässä lisätalousarvionkin yhteydessä erittäin vastuullisena ja erittäin perusteltuna, toisin kuin tätä edustaja Uotilan esitystä.

Sitten kunniakansalaisiimme kohdistuviin lisäyksiin: Eduskuntahan on edellyttänyt, että hallitus seuraa veteraanien kuntoutuksen ja kotiin vietäviin palveluihin osoitettujen määrärahojen riittävyttä sekä palvelujen toimivuutta ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin, jotta kaikilla veteraaneilla on mahdollisuus [Puhemies koputtaa] päästä heille tarkoitettujen palveluiden piiriin. Tämä lausuma varmasti on hallituksen mielessä jatkossakin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä viimeinen vastauspuheenvuoro.

17.27 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy tunnustaa tämä muotoiluseikka. Muotoilu ei ole tärkeä, asia on tärkeä. Totta kai me tarkoitamme sitä, että onko viisasta, kun liikkumavaraa tulee yli miljardi, kaikki laittaa vain velan vähentämiseen tämän vuoden osalta.

Mitä tulee hallituspuolueiden yksisilmäisyyteen siinä, että kaikki liikkumavara velanmaksuun, niin odotan mielenkiinnolla sitä joulukuun lopulla olevaa joululahjarahojen jakotilaisuutta. Todennäköisesti se johtaa siihen, että hallituspuolueet eivät tule tänä vuonna

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

joulukuussa tekemään lisäyksiä sinne ja tänne tärkeisiin kipukohteisiin vaan toteavat johdonmukaisesti, että nyt on syytä käyttää kaikki liikkumavara velanmaksuun.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

17.28 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Hyvät paikallaolijat! Tuosta debatista sen verran jatkan, että ei ole minun lupauksestani kiinni. Meillä on tulossa kolmas lisätalousarvio joka tapauksessa ja myös ensi vuoden talousarvion täydennys, eli paikkoja on useampi, missä varmasti tullaan näihin rahoihin eduskunnan yhteisen päätöksen mukaisesti palaamaan eli huolehtimaan siitä, että jokaiselle veteraanille löytyy riittävästi rahaa.

Tässä puhuttiin siitä, mihin käytetään tämä miljardi, mikä nyt käytetään velanoton vähentämiseen. Kannattaa muistaa, että tämänkin jälkeen tänä vuonna nettolainanoton arvioidaan olevan vielä noin 4,4 miljardia euroa, elikkä me otamme tämänkin jälkeen vielä merkittävästi lisää velkaa. Eli emme maksa vielä otettuja velkoja pois vaan uutta velkaa otamme tämän maan pyörittämiseen. Velkakin on joskus maksettava, ja voisi hyvin kysyä: eikö tämä velanotto riitä vasemmistoliitolle?

Tässä lisätalousarviossa hallitus korottaa valtion tulojen arviota nettomääräisesti siis noin miljardilla eurolla ja lisämäärärahoja osoitetaan 18,5 miljoonaa euroa, ja näiden tuloarvioiden korotusten taustalla on maamme talouden ennakoitua suotuisampi ja parempi kasvu. Itse asiassa ensi kertaa seitsemään vuoteen taloutemme kasvaa näin laaja-alaisesti kuin se tällä hetkellä kasvaa, ja se tarkoittaa sitä, että työttömyys vähenee, niin nuorisotyöttömyys kuin pitkäaikaistyöttömyys, eli yhä useampi suomalainen on päässyt tähän talouskasvuun kiinni ja sen myötä töihin. Työllisyys on siis paranemassa, ja talous kasvaa.

Merkittävimmät lisäykset koskevat tässä yhteisöveron, perintö- ja lahjaveron ja myös arvonlisäveron ja autoveron tuottoa. Autoveroa olen käyttänyt esimerkkinä siitä, että vaikka autoveroa on tämän hallituskauden aikana alennettu, siitä huolimatta verotuotot kasvavat. Tätäkin autoveron alennusta sosiaalidemokraatit äänekkäästi täällä eduskunnassa vastustivat, ja nyt tämän alentamisen jälkeen itse asiassa valtion kassaan tulee enempi rahaa. Arvonlisäveron ja autoveron tuottoarviota korotetaan yhteensä 180 miljoonaa euroa siitä huolimatta, että autoveroa on päätetty alentaa. Se on tuonut parannusta meidän autokantaamme, uudet autot ovat turvallisempia, ja me pidämme sitä myönteisenä asiana.

Lisätalousarvioletuksen keskeinen määrärahamuutos liittyy tähän veteraanikuntoutukseen ja heidän kotiin vietäviin palveluihinsa, joihin osoitetaan siis 11,6 miljoonaa euroa. Niin kuin debatissa totesin, vuosien 39—45 veteraaneja oli tämän vuoden alussa elossa noin 17 000 ja joukko harvenee kovaa vauhtia. Sotainvalideja näistä veteraaneista on vajaa 1 800, ja on arvioitu, että vuoden 2020 lopussa veteraaneja on enää 6 500, joista miehiä reilu 3 000 ja naisia saman verran. Sotainvalideja on noin 900. Heidän keski-ikänsä on nyt jo kivunnut 92 vuoteen ja määrä vähenee siis nopeasti, vuosittain arviolta jopa 20 prosentilla. Tämän takia tämä hallitus ja tämä eduskunta on tehnyt juhlapäätöksen, että jokaisen veteraanin kuntoutusrahoista pidetään huolta. Osana sitä juhluvuoden 2017 Suomi 100 -päätöstä myös sotainvalidien haitta-asterajaa laskettiin tämän vuoden alussa niin, että kaikki sotainvalidit, joilla on vähintään 10 prosentin haitta-aste, pääsevät maksuttomien kunnallisten avopalveluiden piiriin, ja olen tässä salissa aiemmin antanut tukeni myös perussuomalaisten edustaja Elomaan lakialoitteelle, että tästä haitta-asterajasta voitaisiin luopua jo kokonaan. Tuon kuvauksen perusteella, minkä esitin äsken veteraanien ja heidän puoliso-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

densa iästä, enää ei tarvitsisi katsoa edes näitä invaliditeettiasteita vaan todeta, että jokainen veteraani ja jokainen heidän puolisonsa on kyllä tarvitsemansa palvelut ansainnut.

Arvoisa puhemies! Mistä tämä lisämäärärahan tarve sitten johtuu? Se johtuu siitä, että kunnat ovat järjestäneet veteraanipalveluja aiempaa tehokkaammin [Puhemies koputtaa] ja näin useammat veteraanit ovat päässeet palveluiden piiriin.

Arvoisa puhemies! [Puhemies koputtaa] Pidän arvokkaana sitä, että hallitus lisää koko ajan tarvittaessa näitä määrärahoja.

17.33 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa herra puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Edellä käytettyihin debattipuheenvuoroihin viitaten totean, että kun esimerkiksi vasemmistoliiton Uotila puhuu siitä, että rahat käytetään nyt velanmaksuun, niin voi olla, että tähän liittyy sellaisia teknisiä velanottoon ja velanmaksuun samanaikaisesti vaikuttavia tekijöitä. Mutta jottei nyt totuus unohtuisi, niin todetaan nyt hyvin selvästi, että sen jälkeen, kun tämä miljardi, joka tämän lisäbudjetin mukaan valtiolle tänä vuonna tulee enemmän verotuloja kuin mitä laskettiin, käytetään nettovelanoton pienentämiseen, niin me edelleen, nykyämyin, otamme tänä vuonna yli 4 miljardia euroa uutta velkaa. Ja kun mietimme, että koko valtion budjetti on noin 55 miljardia euroa, niin jokainen ymmärtää, miten merkittävästä velkaantumisesta on kyse. [Pia Viitasen välihuuto] Talous kasvaa tällä hetkellä hyvin, ja nyt on ennustettu, että tästä huolimatta ensi vuonna — siis sen budjettiesityksen mukaan, mikä nyt on ensi vuodelle täällä eduskunnassa — me ottaisimme noin 3 miljardia euroa nettomääräisesti lisää velkaa. Toivon ja vähän uskonkin, että jos talouskehitys jatkuu myönteisenä, niin tämä lopullisen velkaantumisen määrä ensi vuoden osalta muodostuisi pienemmäksi, mutta kuitenkin nyt puhumme siis tänä vuonna yli 4 miljardin euron velanoton lisäyksestä ja ensi vuonna yli 3 miljardin euron velanoton lisäyksestä. Siinä mielessä, tätä ajatellen, on syntymässä virheellinen mielikuva, jos vain puhutaan siitä, että nyt rahat käytetään velanmaksun nopeuttamiseen tai yleensäkin velanmaksuun, mutta teknisesti voi olla juuri näin.

Mitä tulee tähän kilpailukyky sopimukseen, haluan hyvin selvästi sanoa, että itse uskon, että sopimus sinällään on ollut hyödyksi Suomelle, sen talouden kehitykselle ja ennen kaikkea työllisyydelle. Väitteet siitä, että hallitus olisi nimenomaan päättänyt lomarahaleikkauksista julkisella sektorilla, tai mikä vielä mielikuvituksellisempaa, että nimenomaan kokoomus, kuten edustaja Viitanen asian esitti, olisi päättänyt lomarahaleikkauksista julkisella sektorilla, ovat perusteettomia. Hallitus asetti tavoitteita siitä, miten tällä alun perin yhteiskuntasopimukseksi ja myöhemmin kilpailukyky sopimukseksi kutsutulla sopimusjärjestelmällä voidaan parantaa Suomen kustannuskilpailukykyä, mutta se lopullinen sisältö, mistä eri komponenteista tämä kilpailukyky sopimus muodostui, käytännössä neuvoteltiin työmarkkinaosapuolten kesken. Alun perin hallitus ei esittänyt minkäänlaisia lomarahaleikkauksia, edustaja Viitanen. Alun perin pääministeri Sipilä esitti osana yhteiskuntasopimusta, että työaika olisi pidennetty. Jos tämä noin 20 minuutin työajan pidentys päivässä olisi toteutettu, niin ei olisi tarvittu mitään lopulliseen kilpailukyky sopimukseen sisältyneitä lomarahaleikkauksia eikä myöskään näitä maksumuutoksia, mitä palkan saajien tappioksi tehtiin, jotka sitten taas valtiovalta verovastaantulolla on kompensoinut. Mitä tulee julkisen sektorin lomarahaleikkaukseen, olen sanonut monta kertaa, mutta sanon uudelleen, että jos ja kun näihin lomarahaleikkauksiin mentiin, niin minun mielestäni oli epäoikeudenmukaista, että ne kohdennettiin vain julkisen sektorin usein aika pienipalk-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

kaisille ja naisvaltaisille työntekijäryhmille. Siitä joutuivat kärsimään täälläkin mainitut sairaanhoitajat ja perushoitajat, kirjastonhoitajat, opettajat, tietysti poliisit, palomiehet ja niin edelleen. Jos ja kun lomarahoja leikattiin, olisi ollut reilua, että kautta linjan olisi lomarahoja leikattu, mutta eihän tämä tietystikään yksityisen sektorin palkansaajajärjestöille käynyt.

Kaiken kaikkiaan haluan sanoa, että tällä hetkellä talous kasvaa, työllisyys paranee, työttömyys vähenee. Tämä ei johdu yksinomaan hallituksen tekemisistä, mutta hallituksen politiikalla, sillä, että on luotu vakautta ja ennustettavuutta Suomen talouteen, sillä, että on noudatettu työn linjaa, pyritty keventämään työnteon ja yrittämisen verotusta, on ollut oma myönteinen vaikutuksensa siihen, että talous tällä hetkellä kasvaa niin hyvin kuin kasvaa.

17.38 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kerrataan vielä kerran. Minulla on tässä hallituksen tiedote 28.9.2015, jossa hallitus kertoo, että se on näiden aikomiensa sunnuntailisien ja ylityökorvausten sijaan päättänytkin leikata lomarahaa 30 prosentilla. Tätähän edelsi se, että hallitus uhkasi palkansaajajärjestöjä, että mikäli sopimusta ei synny, niin hallitus tekee pakkolait. Näissä tiedotteissa puhutaan nyt sitten näiden pakkolakien sisällöstä. Tässä oli pöydällä hallituksella paitsi lomarahaleikkauksia myös sairausloman palkkaa koskevia heikennyksiä ja vuosiloman enimmäispituuteen liittyviä heikennyksiä ja muuta. Jos tämä ei nyt ole käynyt selväksi, että hallituksella näitä aikoja oli, näistä hallituksen omista tiedotteista, niin minä nyt vähän hämmästelen, mistä ne sitten edustaja Zyskoviczillekin tulisivat selviksi, varsinkin kun vielä on käynyt niin, että palkansaajapuolelta aluksi kerrottiin, että painostusta oli lomarahaleikkaukseen hallituksella, [Puhemies koputtaa] ja sen jälkeen vielä Jyri Häkämies tämän vahvisti julkisuudessa. Kyllähän se näin nyt vain on ollut.

17.40 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yhteiskuntasopimuksen valmisteluvaiheessa, joksi sitä alun perin kutsuttiin, oli erilaisia tavoitteita ja erilaisia aikoja pöydässä. Alun perin, kun puhutaan siitä vaalien jälkeisestä liikkeellelähdestä, paljon ennen tuota hallitus lähti ja pääministeri Sipilä lähti yhteiskuntasopimusta hakemaan. Siihen hallituksen pyrkimykseen ei sisällynyt minkäänlaisia lomarahaleikkauksia vaan yhdessä palkansaajajärjestöjen kanssa ja työnantajajärjestöjen kanssa sovitava sopimus, joka olisi pitänyt sisällään työajan pidennyksen. Sitten tultiin näihin niin sanottuihin pakkolakeihin ja niin edelleen.

Mitä tulee sosiaalidemokraattien suhtautumiseen, edustaja Viitanen ja edustaja Kiuru ja kumppanit ovat nyt myöhemmin huomanneet, että he ovat koko ajan vastustaneet kilpailukyky sopimusta. Tämä on mielenkiintoista. Mitenköhän puheenjohtaja Rinne on voinut sanoa, että hän uskoo, että SDP:n kannatukseen vaikutti kielteisesti se, että tuettiin kilpailukyky sopimusta, jos ei sitä sitten tuettukaan?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalista.

17.41 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Aloitan siitä, että tässä lisätalousarviossa on jätetty eriävä mielipide [Toimi Kankaanniemi: Vastalause!] — vastalause — sen takia, että me lähdimme siis käytännössä siitä, että sotaveteraanien asiat tulisi nyt saattaa tuon eduskuntaryhmien tekemän linjauksen pohjalta todelliseen täytäntöön. Eduskunta on edellyttä-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

nyt, että kaikilla sotaveteraaneilla pitäisi olla mahdollisuus sekä kuntoutustoimintaan että palveluihin. Tätä asiaa ruvettiin tämän linjauksen jälkeen vahvasti selvittämään, kunnat otivat ensi kertaa työn alle tarkastella omat palvelunsa uudelleen. Palvelutarpeen määrittely toi toukokuuhun mennessä merkittäviä lisätarpeita, jotka on otettu huomioon tässä lisätalousarviossa. Ongelmaksi koituu se, että osa kunnista ilmoitti palvelutarpeen kasvusta vasta tämän toukokuun määräaika-pyykin jälkeen, jolloin, kun otetaan huomioon heinäkuun aikana vielä viimeiset lisätarve-esitykset, ollaan tilanteessa, jossa tämä eduskunnan mahdollisesti lisäämä 11,6 miljoonaa euroa kuntoutustoimintaan ja palveluihin ei sittenkään riittäisi. Minusta tämä on yksi iso kysymys, johon meidän pitäisi pystyä löytämään enemmän suunnitelmallisuutta siinä, miten veteraanien palvelut tullaan jatkossa turvaamaan.

Täällä aikaisemmin kiinnitettiin jo puheenvuoroissa huomiota siihen, että tosiasiallisesti rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan tulevaisuuden turvaamiseksi on huomioitava se, että näitä rahoja on myös leikattu — kun veteraanien määrä on vähentynyt samaan aikaan, palvelutarvetta tietenkään samalla tavalla näin suurelle ryhmälle ei ole enää olemassa. Ensi vuonna tosiasiaa budjettiesityksessä, joka on eduskunnassa nyt käsiteltävänä, hallitus on vähentämässä veteraaneille tarkoitettuja määrärahoja 45,6 miljoonaa euroa. Nyt jo eduskunnan käsittelyn yhteydessä valiokuntatasolla on käynyt ilmi, että tästä palvelutarpeesta johtuen tuo ensi vuoden määräraha tulee olemaan aivan liian alimitoitettu, ja siltä osin toivon, että erityisesti budjetin täydentävässä tultaisiin ottamaan tämä lisämäärärahatarve huomioon.

Mutta haluan korostaa, että sosiaalidemokraatit esittivät jo kuluvalle vuodelle 10 miljoonan lisäystä näihin palveluihin, ja mekin erehdyimme siinä, että todellinen tarve ei ole edes 11,6 miljoonaa euroa vaan käytännössä vielä enemmän. Siksi toivon rakentavaa yhteistyötä siinä, että me saisimme nämä veteraaniasiat nyt kerralla kuntoon niin, että tuo paine kentältä otetaan aidosti huomioon. Ja näin sanoessani emme vielä niihin uusiin mahdollisiin palvelulupauksiin ota kantaa. Nimittäin kyllä täällä on varmasti enemmän kuin allekirjoittanut, monia muitakin kansanedustajia, jotka haluaisivat aidosti, että haitta-asteesta käytäisiin keskustelua ja käytäisiin keskustelua siitä, miten samaan aikaan, kun veteraanipalveluista leikataan määrärahoja nyt, kun veteraanien määrä vähenee, tämä leikkaus voitaisiinkin katsoa niin, että meillä olisi mahdollisuus hiukan antaa kunnia takaisin sille sukupolvelle, joka tämän maan aikoinaan pelasti. Tältä osin sitä kunniavelkaa on jo ensi vuodelle 45,6 miljoonaa euroa tässä keltaisen kirjan esityksessä leikattu. Tältä osin tulemme jatkamaan myöskin lisätalousarvion mutta myös vaihtoehtobudjettimme hengessä sen haluamista, että nämä määrärahat tulisivat olemaan riittävällä tasolla.

Arvoisa puhemies! Sitten otan lopuksi kantaa keskusteluun, joka täällä salissa tänään avattiin: kenelle kasvu kuuluu? Tämä oli vasemmistoliiton esittämä esitys siitä, että nyt kun lainanmaksua miljardilla eurolla suoritetaan takaisin, olisi pitänyt ottaa huomioon ne ryhmät, jotka joutuivat vaikeina aikoina pienestäkin tinkimään, ja antaa takaisin. Olisi pitänyt kyllä tässä yhteydessä, kun kasvua sitten löytyykin miljardilla eurolla enemmän, pystyä vähintäänkin nämä ihmiset, [Puhemies koputtaa] joilta etuudet on leikattu, ottamaan huomioon. Ja haluan tässä vielä sanoa sen, että palkansaajilla on indeksikorotukset tehty mutta etuuksien saajilla ei. Tältä osin tätä kasvukeskustelua on syytä jatkaa ja osoittaa [Puhemies koputtaa] se myös, että miljardilla eurolla tuli enemmän rahaa. Me itse esitimme alijäämää [Puhemies koputtaa] vähemmän kuin hallitus. Siltä osin tämäkin kysymys vielä puhuttaa.

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

17.46 Ville Vähämäki ps: Arvoisa puhemies! Näistä kahdesta tehdystä muutosehdotuksesta itse asiassa SDP:n ehdotus on lähestulkoon samansisältöinen kuin viime vuoden budjettimietinnössä on, ja itse asiassa se on tässä pohjassakin lähestulkoon samansisältöisenä lauseena, tuo SDP:n tekemä muutosehdotus. Pohdin vain sitä, kuuluisiko tätä ottaa itse asiassa äänestykseen ollenkaan vai pitäisikö tämän mennä jopa yksimielisesti läpi, itse asiassa, koska tämä vastaa eduskunnan tahtotilaa.

No, että sitten tämä vasemmistoliiton ehdotus? Tässähän otetaan enemmän syömisvelkaa, ja itse asiassa hallitushan ei maksa lainaa takaisin vaan ottaa vähemmän velkaa tässä ehdotuksessa, ja nyt tässä tilanteessa, kun velkasuhde on justiin saatu taitettua, tämä on kyllä aika huono ehdotus.

Lähtökohtaisesti sanoisin vielä sen, että hallituksen talouspoliittinen ja finanssipoliittinen linja on hyvä. Tietenkin omassa vaihtoehdossamme teemme sitten kehyksen sisällä tiettyjä painopistemuutoksia, luonnollisesti. Mutta kuten huomaamme, talous- ja työllisyysluvut ovat hyviä, työpaikkoja syntyy lisää, investointeja julkisella sekä yksityisellä puolella on jatkuvasti tulossa lisää, ja itse asiassa saattaa olla, että ensi vuonna se yllätys syntyy sieltä yksityisistä investoinneista, mitä ei ole vielä otettu huomioon näissä ensi vuoden kasvuennusteissa, ja uskoisinkin näin, että ne ensi vuoden kasvuennustelukemat bkt:lle ovat lähempänä 3:a kuin 2:ta, joka nyt tällä hetkellä on VM:n ennuste.

17.48 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Talouden suhdannemuutokset tulevat vanhan sanonnan mukaan kuin varas yöllä. Tämä koskee niin nousu- kuin laskusuhdannetta. Tällä hetkellä ekonomistit kuitenkin näkevät Suomen taloustilanteen harvinaisen yksimielisesti sellaisena, että hyvä kehitys jatkuu omalla painollaan eikä lisälöylyjä talouden kehityksen vahvistamiseksi juuri nyt kaivata. Tämä on ekonomistien arvio riippumatta siitä, mikä on itse kunkin poliittinen taustamieltymys. Talouden hyvän kehityksen edellyttämät perusteet ovat nyt oikeassa asennossa. On varsin todennäköistä, että Suomen talous kasvaa tänä vuonna lopulta yli 3 prosenttia, ja työllisyys on koko ajan vahvasti paranemassa.

17.49 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Aluksi tästä edustaja Uotilan lausumaehdotuksesta muutama sana. Todellakin on niin, että valtio velkaantuu tänäkin vuonna, edelleen, budjetin mukaan lähes 5 miljardia mutta nyt sitten vähemmän, kun kasvu on lähtenyt liikkeelle ja näkyy. Mutta lähes 10 prosentin velkaantumisvauhti on kyllä vakava ongelma. Meidän velan taso ei vielä ole niinkään ongelma, mutta tämä kasvuvauhti on edelleen, ja perussuomalaiset kantavat tästä huolta. Siksi emme voi tukea tätä lausumaa tässä muodossa, että kaikki tämä runsas miljardi käytettäisiin velanoton vähentämiseen.

On selvää, että meillä on nyt leikkausten johdosta ja muista syistä vakavia yhteiskunnallisia ongelmia. Ehkä vakavimpana henkilökohtaisesti pidän sitä, mistä ihmiset ottavat paljon yhteyttä: he miettivät, ostanko tänään lääkkeitä vai ruokaa. Tähän pitää hallituksen kyllä nopeasti puuttua, valitettavasti ei ole vielä puuttunut tästä kasvusta huolimatta. Eli lääkekorvausten korottaminen ja sairauskulujen huomioon ottaminen ihmisten elämässä on välttämätöntä. Voi sanoa jopa, että olisi ehkä syytä lähettää perustuslakivaliokunnan tutkittavaksi, toteutuuko ihmisarvoinen elämä tässä mielessä. [Pia Viitanen: Kolkuttaako omatunto?] — Omatunto kolkuttaa siihen nähden, että olimme mukana hallituksessa luomassa sen talouskasvun, joka nyt on tosiasia.

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

Mutta nyt, kun näin voimakas kasvun sykähdys on lähtenyt liikkeelle, että voimme yli miljardilla vähentää velanottoa, niin jos siitä otettaisiin vaikkapa nyt 100 miljoonaa — eikä olisi näin kuin edustaja Uotila esittää — ja se 100 miljoonaa käytettäisiin tästä miljardista näiden polttavimpien ongelmien hoitoon, se olisi erinomainen ratkaisu, jota perussuomalaiset varmasti tukisivat.

Arvoisa puhemies! Tämä rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menettely on mielenkiintoinen. Kaivoin tuossa vähän menneisyyttä ja katsoin, mitä valtiovarainministeri Eero Heinäluoma budjetissaan vuodelle 2007 ehdotti. Silloinhan elettiin voimakkaan talouskasvun aikaa vielä ennen tätä taantumaa, johon sitten ajauduimme. Silloin veteraanien määrä oli merkittävästi suurempi, ehkä 10 000—20 000 suurempi kuin nyt, ja silloin Heinäluoma esitti budjettiin 38,2 miljoonan euron määrärahaa — eli täysin alimitoitettua. Tietysti voitaisiin kysyä, että mitä vanhat puolueet tekivät 60-luvulla ja 70-luvulla: unohtivat täysin veteraanit, ja nyt on sitten erilainen kello kaulassa. Jätän nyt tämän menneisyyden tutkimisen tähän, mutta tämä hallitus silloin, kun me olimme siinä mukana, teki päätöksen siitä, että juhluvuonna 2017 veteraanien kuntoutusmäärärahat nostetaan niin suuriksi, että yksikään veteraani ei jää avopalveluja vaille rahanpuutteen takia. Siksi tällainen päätös tehtiin, ja hallitus vuosi sitten syksyllä päätti sisällyttää talousarvioon tämän 40 miljoonan euron lisäyksen veteraanien rahoihin, joista 20 miljoonaa on vuodelle 2017 eli tälle vuodelle. Se nousi siis edellisen hallituksen jäljiltä 20 miljoonalla tähän vuoteen.

Nyt ilmeni — kun asiaan voimakkaasti muun muassa viime syksynä kunta- ja terveysjaostossa, jossa olen puheenjohtajana, tartuimme — että järjestelmä ei toimi hyvin. Annoimme selviä ohjeita ja määräyksiä ministeriölle siitä, että siihen pitää kiinnittää huomiota. Niinpä kävi sitten niin, että kuntia veloitettiin tehostamaan toimintojaan, ja nyt kunnat ovat tehostaneet ja tarjonneet palveluja, ja se on tuottanut lisätarvetta määrärahaan. Hallitus toimii viime syksynä eduskunnan yksimielisesti hyväksymän, meidän alulle panemamme [Puhemies koputtaa] ponnien mukaisesti niin, että määrärahaa nyt lisätään. Tämä 52 miljoonaa näillä näkymin riittää, koska siellä on myös kuntia, jotka ovat saaneet tietyn potin eivätkä sitä käytä, ei ole tarvetta, ja se palautuu ja annetaan sinne, missä on tarvetta. Eli tämä 11,6 miljoonaa riittää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Kankaanniemi, joudun keskeyttämään teidät.

Mutta, arvoisa puhemies, meidän ryhmämme on kyllä valmis äänestämään tämän varmistavan ponnien puolesta, vaikka se onkin aivan samansisältöinen kuin [Puhemies koputtaa] viime syksynä tehty yksimielinen ponsi.

17.55 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kyllä mielenkiintoista tämä perussuomalaisten historian tulkinta. Edustaja Kankaanniemi puheenvuorosaan onnistui tekemään sellaisen tulkinnan, että perussuomalaiset ovat olleet hallituksessa aiheuttamassa talouskasvun, mutta niitä leikkauksiahan perussuomalaiset eivät tietenkään tehneet siellä hallituksessa. Te olette nyt valitettavasti itse syyllistynyt tähän.

Mitä tulee sitten tähän historian kertaukseen ja siihen, mitä sosiaalidemokraatit ovat saaneet aikaan — tämä on edustaja Kankaanniemen lempiaihe — niin sanoisin kyllä sen, että joskus kannattaisi ehkä sekin historianlehti tutkia, kuinka paljon silloin tehtiin leikkauksia, kun edustaja Kankaanniemi itse oli hallituksessa. Minäpä veikkaan, että silloin, näinä vuo-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

sina, on tehty leikkauksia aika lailla. Uskoisin, että täällä edustaja Kankaanniemi ei ihan välttämättä mielellään niitä aikoja hyvällä muistele.

Puhemies! Haluaisin kaiken kaikkiaan muistuttaa ja huomauttaa, että sosiaalidemokraateilla on tässä hyvä ponsi, se turvaa kaiken kaikkiaan [Puhemies koputtaa] sotaveteraanien rahoituksen, ja mielestämme tämä on hyvin aiheellinen. Kiitos, että sitä tuette.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Hoskonen, teillä on puheenvuoro. [Toimi Kankaanniemi: Eikös minulle pitänyt vastauspuheenvuoro antaa?] — Meni minuutin yli.

17.56 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Nyt tämä lisätalousarvion tarkastelu on saanut aika kummallisia piirteitä. Arvoisa herra puhemies, kun talous on saatu vihdoin ja viimein kuntoon, niin nyt tuntuu oppositiolla olevan loistavia aineita siihen, miten tämä homma saataisiin taas, pääministeriä lainatakseni, sössittyä. Eikö teillä viime vaalikaudella ollut niitä keinoja, että siltä lähes katastrofilta olisi välttytty?

Edustaja Viitanen täällä suuna päänä kyllä osaa neuvoa hallitusta siinä, miten tulisi toimia, mutta kuten eilispäivänä puheenvuorossani sanoin, teillä oli silloinkin väärät paperit. Kun kaikki meni hallituksessa päin prinkkalaa ja nyt teillä on oppositiossa taas oikeat paperit, niin eiköhän teidän olisi, arvoisa edustaja, aika vaihtaa niiden paperien paikkoja. Teillä on aina väärät paperit ja väärässä paikassa. Välillä menee huonosti, ja silloin teillä on väärät paperit mukana, mutta sitten kun menee hyvin, niin teillä on taas väärät paperit mukana. Koettakaa nyt, arvoisat edustajakollegat, jonain päivänä edes saada ne paperit oikeaan järjestykseen, että valtiontalouden kannalta siitä olisi jotakin hyötyä. Jatkuva toisten moittiminen ja jälkikäteen viisastelu ei ainakaan eduskunnan arvovaltaa lisää. Ihmettelen suuresti. Luuletteko te, arvoisat edustajat, että kansalaiset tuolla turuilla ja toreilla ihaillen teitä seuraavat, kun teillä on aina muka oikeat paperit mukana mutta kaikki menee taloudessa huonommin ja huonommin ja sitten joku joutuu ne teidän jälkenne korjaamaan. Meilläpäin tätä sanotaan eräällä toisella termillä, mutta en viitsi sitä tässä nyt sanoa.

Joka tapauksessa talous kasvaa tällä hetkellä ja sillä on oikea suunta. Kun miljardilla on tullut tuloja lisää, kuten sanoin tuossa vastauspuheenvuorossani, se lisä on tullut nimenomaan yhteisöveroihin, mikä tarkoittaa, että yritystoiminta pelaa. Yrityksissä tapahtuu, silloinhan ne maksavat veroa, maksavat palkkoja ja ottavat lisää työvoimaa. 50 000 ihmistä lisää on saanut työtä tänä päivänä siitä, kun tämä hallitus aloitti. Sehän tarkoittaa, että valtiolle, kunnille ja seurakunnille on tullut merkittäviä verotuloja lisää ja työttömyyden aiheuttamat menot valtiolle pienenevät. Siitä on ehdottomasti tuplahyöty. Tästä te ette puhu kenellekään, vaan viisastelette jostakin yhdestä määräraahasta, jolla ei ole merkitystä sinänsä. Esimerkiksi veteraanasia varmasti hoidetaan, siitä ei tarvitse olla kenenkään huolissaan. Samoin arvonlisäverokertymä on suurempi, mikä tarkoittaa, että talouden intensiteetti on hyvä ja on kasvusuunnassa.

Nyt meidän pitää vain pitää huoli siitä — ja uskon vakaasti, että työmarkkinajärjestöissä on suurta viisautta siihen — että tehdään oikeat työmarkkinasopimukset niin, että tätä tilannetta ei todellakaan sössitä, vaan ihmiset saavat lisää töitä, työttömien määrä vähenee ja kansantalous vahvistuu. Muuta tietähän Suomella ei ole. Kun tämä hallitus aloitti, olimme kuilun partaalla silloinkin. Luottoluokittajat tarkastelivat meitä, ja korkokannoissa, kuten tiedetään, meille yksi luottoluokittaja näytti peukaloa alaspäin. Jos 2 prosenttia tulee velkoihimme lisää korkoa, se tarkoittaa 2:ta miljardia valtion menoja lisää. Mistä te silloin, ar-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

voisat opposition edustajat, sen 2 miljardia otatte? Siinä ei auta enää 30 miljoonan budjetti asioiden venkoiluun ja vääristelyyn, kuka otti enemmän, kuka vähemmän. Se on sitten hymytön paikka, ihan varma olen siitä, arvoisat edustajat.

Toivon, että realiteetit otetaan tosiasioina, niin kuin pitää ottaa, eikä taivastella mitä sattuu. Työttömän ihmisen saaminen töihin on varmasti meille kaikille ihmisille tässä talossa tärkein asia numero yksi. Kaiken muun puhuminen on ihan turhaa. Kun verotulot kasvavat, työttömyys vähenee ja muilta osin ollaan hyvällä suunnalla, niin pidetään siitä kaksin käsin kiinni ja pidetään siitä huoli, että todella meillä on tässä maassa parempi elää myös niillä, joilla tällä hetkellä menee huonommin.

Arvoisa puhemies! Lopuksi veteraaniasiaa sen verran, että kun kuntatalous on nyt vahvistunut pitkistä pitkistä aikaa, viime vuonna 400 miljoonaa oli kunnilla ylijäämää, valtiolta tulevat rahat varmasti käytetään veteraanien ja heidän leskiensä ja läheistensä auttamiseen ja tukemiseen, mutta kun kuntatalous on vahva, niin kunnat auttavat myös muilla rahoillaan, niillä omilla rahoillaan, joita ne veroeuroina ovat keränneet kansalaisilta. Tiedän sen kotikunnastani, että veroeuroja käytetään siellä paljon veteraanien kuntoutukseen, päiväkuntoutukseen ja moneen moneen muuhun asiaan. Ihmiset asuvat pitempään kotona, heille viedään erilaisia palveluita kotiin ihan kunnan omilla rahoilla. Te ette koskaan puhu tästäkään asiasta mitään, vaan väitätte, että kaikki menee huonosti. Toivoisin edes jonkun näköistä realiteettia, koska olen elämässäni oppinut sen, että tosiasioiden tunnustaminen tälläkin kertaa on varmasti meille ja myös opposition edustajille paras vaihtoehto. Suositelen lämpimästi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, pyydän huomauttaa, että edustaja Hoskosen puheenvuoro oli viimeinen ennalta pyydetty puheenvuoro ja ennalta pyydettyihin puheenvuoroihin sovelletaan 5 minuutin enimmäisaikarajaa. Nyt tämän jälkeen, edustaja Hoskosen jälkeen, pyydettyissä puheenvuoroissa tuota 5 minuutin ehdotonta rajaa ei enää ole.

Jatketaan varsinaisin puheenvuoroin muutaman puheenvuoron verran, palataan kohta debattiin.

18.02 Markus Mustajärvi vas: Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton talous- ja työllisyyspoliittinen linja oli kyllä hyvin johdonmukainen ja selkeä ennen eduskuntavaaleja, mutta me emme osanneet sitä puolustaa. Emme olleet valmiita vaalitaistelussa ja hävisimme sen kisan ihan 100—0. Me jäimme siinä keskustelussa yksin niin kuin me jäimme kyllä kiky-ratkaisussakin. Siinäkin me olemme olleet johdonmukaisia. Mutta ei sitä kannata hävetä, sitä, jos on yksin silloin, kun on oikeassa, niin kuin me olimme.

Kikyllä ei kyllä ole esimerkiksi viennin vedon ja viennin kasvun kanssa mitään tekemistä. Tämä kikyhän rakennettiin niin, että asetelman loi kyllä hallitus laittamalla palkansaa-japuolen pään pölkylle, narun kaulaan ja vielä pistoolin ohimolle ja sanomalla sitten, että nyt neuvotellaan. Eli hallituksen vetäytyminen tästä vastuusta on kyllä aikamoista pelaamista, kun tietää, mitä esimerkiksi pääministeri Sipilä kävi sanomassa PAMin hallituksessa. Se oli suoraa uhkailua.

Minä vierailin pari viikkoa sitten metsätraktoreita ja harvestereita valmistavassa tehtaassa Joensuussa, ja siellä kyllä niin työntekijät kuin tehtaan johtajakin sanoivat, että vienti on vetänyt jo pitkään ja vahvasti. Siellä on 450 työntekijää, vahvaa tutkimusta ja tuotekehitystä, maailmanluokan osaamista. Tätä kaikkea pitää peilata sitä vasten, että mitä tällaiselle-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

kin tuotannolle jatkossa nämä koulutusleikkaukset tekevät, kun nyt oli jo nähtävissä sitä, että oikein koulutettuja uusia työntekijöitä tehtaalle ei ehkä lähitulevaisuudessa saakaan. Se, jos mikä, on vastuutonta: rakentaa sellainen leikkausten lista, joka syö tulevan kasvun eväät.

18.03 Timo Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa kaikki olemme yhtä mieltä siitä, että talous kasvaa, ja senkin kaikki ovat alleviivanneet, että sen seurauksena voidaan talousarviota tasapainottaa 1 miljardilla lisäverotuloja. Tästä kaikki olemme olleet samaa mieltä. Sitten kun on nostettu tähän kilpailukykysojimus, niin siinä meillä on ollut jonkin verran erilaisia näkökohtia. Jotkut haluavat kilpailukykysojimuksesta kantaa kokonaisvastuun, he näkevät sen isona kokonaisuutena, jolla on luotu ennustettavuutta ja vakautta ja jolla varmaan on ollut osansa myöskin tähän talouskasvuun. Toiset taas haluavat ottaa sieltä irti yksittäisiä kielteisiä asioita, jotka ovat valitettavasti kiusallisia. Mutta meidän arviomme on perustunut kokonaan tähän kokonaisuuteen, ja aikanaan olemme olleet valmiit sen kokonaisuuden hyväksymään.

Vaikka talous sitten kasvaa ja Suomella näyttää menevän hyvin, eivät tässä keskustelussa kovinkaan paljon esiin ole nousseet ne uhat ja vaarat, jotka maailmantaloudessa kuitenkin saattavat väijyä ja jotka kuitenkin pitäisi ottaa huomioon kaikessa talouskeskustelussa, ja sen tähden se, kenelle talouskasvu kuuluu, ei kovin paljon niin kuin liian lyhyiden oraiden päälle voi lähteä tulevaisuutta rakentamaan. Maanviljelijänä kun ajattelee, kymmeniätuhansia, jopa satojatuhansia hehtaareja viljasta on korjaamatta — jos nämä kylväjät tehdessään näiden oraiden varalle olisivat laskeneet jotain merkittävää tulevaisuutta ajatellen, niin heillä tällä hetkellä on varsin tukala tilanne. Eli vasta sen jälkeen, kun ne jyvät ovat siellä laarissa, voidaan pohtia ja miettiä, mitä niillä tehdään. Eli tässä keskustelussa kannattaa pitää mielessä, että Suomi on viennistä riippuvainen, täysin kansainvälisistä markkinoista riippuvainen maa, ja sen tähden, että ne meillä jatkossakin olisivat täydessä käytössä, meidän pitää parantaa tuottavuutta, kilpailukykyä, ja jos kasvunvaraa tulee, niin meidän pitää pystyä lisäämään senkaltaisia toimia, joilla tuottavuutta ja kilpailukykyä voidaan parantaa.

Yleensä täällä eduskunnassa kun keskustellaan, niin todetaan, että Suomi osoittaa varsin vähän rahaa tutkimukseen ja kehitystoimintaan, mutta sekään ei välttämättä pidä paikaansa. Edelleen Suomi on viiden kärkimaan joukossa julkisen tutkimus- ja kehitysrahan osalta. Valitettavasti vain yksityinen panostus viime vuosina on selkeästi vähentynyt, ja sen tähden pitäisi ponnistella siihen suuntaan, että näitä molempia pystyttäisiin tulevaisuudessa parantamaan. Se varmistaa sen, että sen kasvun kautta voidaan pitkälle tulevaisuudessa hoitaa taloutta niin, että velkaa voidaan vähentää ja etuuksia voidaan lisätä ja erityisesti heikommassa asemassa olevien ihmisten perustoimeentuloa parantaa.

Sen itsekin haluan todeta, että Sipilän hallitus koko olemassaolonsa aikana tulee toimimaan niin, että veteraanien kuntoutus- ja kotiin vietävistä palveluista tullaan huolehtimaan.

18.07 Markku Rossi kesk: Arvoisa herra puhemies! Eduskunta todellakin edellytti veteraanimäärärahoista tämän vuoden talousarviota valmistellessaan, että "hallitus seuraa veteraanien kuntoutukseen ja kotona asumista tukeviin palveluihin osoitettujen määrärahojen riittävyttä ja palvelujen toimivuutta ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin, jotta kaikilla veteraaneilla on mahdollisuus päästä heille tarkoitettujen palveluiden piiriin". Tuo eduskunnan velvoite on toiminut erinomaisella tavalla. Pääministeri Sipilä tämän vaalikauden

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

alussa totesi myös veteraanien kansallisessa juhlatilaisuudessa, että veteraanimäärärahat tullaan saattamaan sille tasolle, että ne riittävät koko veteraanitarpeen ajan. Näin on juuri toimittu, ja tämä on hieno linjaus sekä eduskunnan toimesta että hallituksen toimesta, ja tästä voimme olla kaikki tietysti iloisia.

Se, että sosiaalidemokraatit sitten täräyttävät oman vastalauseensa ja lausumaehdotuksen, että "eduskunta edellyttää, että hallitus varaa riittävät määrärahat veteraanien kuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin ja arvioi jatkossa määrärahan tason todellisen tarpeen mukaan", on mielestäni aika absurdi esitys tilanteessa, jossa ollaan joko jälkijättöisiä tai sitten jo ajatellaan pitkälti tulevaisuuteen. Haluan nähdä tämän kuitenkin positiivisena mutta en kyllä jaksaa ymmärtää, että vahvistetaan sitä, joka on todettu jo monellakin tapaa sekä eduskunnassa, hallituksessa että myös sitten sekä talousarvion että nyt käsitteillä olevan lisätalousarvion kautta. Tässä mielessä kyllä oma käsitykseni on, että ei ehkä kannattaisi joka palloa potkia maaliin ajatuksena, että kyllä se sinne sitten jollakin lailla mahdollisesti vierii.

Ennen kaikkea veteraanijärjestöt ovat olleet tyytyväisiä tämän vuoden tilanteeseen, nyt sitten lisätalousarvion lisäykseen, ensi vuoden linjaukseen siitä, että veteraanimäärärahat riittävät niin kuntoutuksen, kotiin vietävien palveluiden kuin muidenkin osalta, ja tämä on hieno asia. Ensimmäistä kertaa Suomen historiassa veteraanijärjestöt ovat todenneet, että nämä määrärahat ovat kohdallaan. Millä lailla aina voidaan arvioida, onko joku riittävä vai ei, tätä varten juuri hallitus on tehnyt oman linjauksensa niin, että lisätalousarviolla tai täydentävillä sitten asia hoidetaan siihen kuntoon, että nuo määrärahat eivät pääse loppumaan.

Monet kunnat ovat parantaneet, esimerkiksi kotikuntani Kuopion kaupunki on tehnyt erinomaista työtä nyt siinä, että veteraanien palveluihin on pystytty satsaamaan enemmän rahaa. Tämä on mahdollistunut sitä kautta, että yli 11 miljoonaa on palautunut myöskin veteraanimäärärahoja ja näin ollen niiden käyttö hoidetaan niin, että ne menevät sinne kohteisiin. Tämä on sekä Valtiokonttorilta että sosiaali- ja terveysministeriöltä oikeaa toimintaa, ja tähän suuntaan myös rintama-asiain neuvottelukunta on tätä asiaa vienyt koko ajan, että mahdollisimman joustavasti toimitaan niin, että ne määrärahat pystytään käyttämään ja ennen kaikkea veteraanit saavat sitten ne palvelut, mitä heille on tarkoitettu, eikä nyt ole kysymys yksistään edes tämän isänmaamme satavuotisjuhlavuodesta vaan ihan siitä tarpeesta, mitä meillä Suomessa veteraanien osalta on ja seuraavinakin vuosina tulee olemaan. Tarvehan tulee tietyllä lailla kasvamaan, koska veteraanien iän ja tarpeen mukaan, kuntoutustarpeen ja palveluiden tarpeen saatavuuden mukaan on yhä vaativampia tilanteita, ja näin ollen tuo määräraha pitää arvioida vuosittain aina sitten sitä taustaa vasten, minä verran sitten oikeasti tätä rahaa tarvitaan. Nyt ollaan menossa oikealla lailla eteenpäin, ja mielestäni tämä on kunniaksi koko suomalaiselle yhteiskunnalle. Tässä mielessä tämä sosiaalidemokraattien vastalause on kyllä mielestäni tällaista todellista pelin politiikkaa.

Herra puhemies! Toinen asia, johon haluan ottaa kantaa tässä, on tuo vasemmistoliiton tekemä vastalause. Minunkin on hyvin vaikea ymmärtää tätä nopeutettua lainanmaksua. Nyt kyllä sitten syödään siitä pöydästä, mihinkä ei ole vielä edes saatu sitä kakkua leivottua. Kyllä tämän kansakunnan kannalta meidän ensin pitäisi pystyä se varallisuus saamaan aikaan ja sitten sitä pystytään jakamaan. Ymmärrän toki tietysti, että on helppo sanoa, että kyllä raha riittää, kun sitä jossakin vain on, ja pistetään sitten jakoon, mutta se on kyllä vastuutonta politiikkaa, koska nyt jos syödään pöytä puhtaaksi, niin eikö vasemmistoliitossa teille tule mieleen, että se velka, mikä edelleenkin otetaan, on joskus maksettava ja sen maksavat sitten seuraavat sukupolvet? Se on sitä itsekkyyttä, jota tässä yhteiskunnassa il-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

menee yllättävän paljon, ja se, että vasemmistoliitosta löytyy itsekkyyttä, on kyllä aika hämmästyttävä asia, koska kyllä meidän pitää pystyä myös velkaa vähentämään, taittamaan sitä, kuten hallituksen tavoitteena on. Mitä enemmän tätä tietä jatkettaisiin tuolla linjalla, se tarkoittaisi sitä, että Suomen velkaantuminen jatkuisi ja tulevat sukupolvet nämä meidän syömisemme sitten maksaisivat.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Otetaanpa pieni debatti.

18.13 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen surulinen tästä edustaja Rossin puheenvuorosta siltä osin, että hän ei näe sitä, millä tavalla hallitus syö meidän lapsiemme ja lastenlapsiemme tulevia mahdollisuuksia leikkaamalla koulutuksesta, leikkaamalla varhaiskasvatuksesta, kasvattamalla päiväkotiryhmiä, viemällä subjektiivisen päivähoito-oikeuden. Tämä on nimenomaan sitä tulevaisuudesta leikkaamista, mitä te teette. Ja miksi te tämän teette? Sen vuoksi, että annatte ahneuspäissänne tämän päivän aikuisille veronalennuksia: miljoonaperintöjen verotusta kevennetään, apteekkareille jaetaan mojovia veronalennuksia. Eikö tämä ole nimenomaan sitä ahneutta, että niille, joilla on jo valmiiksi kaikkein eniten, annetaan vielä lisää ja samaan aikaan leikkaamme meidän lapsiltamme? Tähän ahneuteen toivoisin, [Puhemies koputtaa] että te, edustaja Rossi, puuttuisitte.

18.14 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä niistä papereista puhuttiin, niin todettakoon nyt, että onneksi on ollut joskus ne oikeat paperit edessä, että saatiin viime kaudella muun muassa tehtyä sellaisia päätöksiä infran ja rakentamisen suhteen, että kasvu lähti liikkeelle todellakin jo silloin 2015.

Nyt se ydinkysymys, nyt se ydinkysymys: Nyt kun kasvu kiihtyy ja maailmalta tulee ve-toapua, niin sen kasvun on kuuluttava kaikille. Ja jos ei keskusta — viittaa esimerkiksi Hoskosen puheenvuoroon aiemmin — usko SDP:n papereita, niin kannattaisi uskoa asian-tuntijoiden papereita. Niitä siellä valtiovarainvaliokunnassa luetaan ja kerrotaan, kuinka tuhoisia ovat esimerkiksi koulutusleikkaukset. Ekonomistit sanovat näin, moni talousoppi-nut. Uskotteko niitä papereita? Uskooko hallitus edes omia papereitaan? Nimittäin hallituksen omissa esityksissä sanotaan, että esimerkiksi nämä Arhinmäen mainitsemat ante-liaat veronkevennykset parempiosaisille eivät edes lisää työllisyyttä.

18.15 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutusleikkaukset on siitakin hyvä asia puhua, että kyllä Suomen tämän päivän vauraus hyvin pitkäl-le perustuu siihen, että aikoinaan koko vasemmiston ja keskustan — semmoisen keskus-tan, jota minäkin mielelläni vielä muistelen — poliittisen koalition toimesta rakennettiin järjestelmä, jossa myöskin köyhän perheen lapset pääsivät opintielle, jos niitä opinhaluja vain oli. Ja esimerkiksi Nokian nousu talousmahdiksi perustui siihen, että sillä oli hyvin koulutettua työvoimaa pienessä kansakunnassa, joka voitiin rekrytoida silloin, kun tarve tuli. Nämä kannattaisi muistaa.

Kun sanoin tuon esimerkin, kuinka jo nyt on nähtävissä, että vaikka on aivan liian pal-jon työttömiä, niin on myöskin työvoimapulaa, ja jos koulutusleikkaukset johtavat siihen, että työnantajien työvoiman tarpeeseen ei täsmäkoulutuksella, hyvällä peruskoulutuksella, ammatillisella koulutuksella, tutkimuksella ja tuotekehityksellä kyetä vastaamaan, niin sit-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

ten kun seuraava lama tulee — ja se tulee ihan varmasti — silloin me olemme [Puhemies koputtaa] paljon heikompia kestämaan sen.

18.16 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Mustajärvi, jos nyt ei tehtäisi näitä talouden korjauksia koko Suomessa tällä vaalikaudella, niin jossakin vaiheessa, kun se alamäki taas taloudessa tulee, sittenhän me vasta olisimme liemessä. Eli meidän on kyllä pystyttävä talouden korjaamisliike viemään aivan hallitusohjelman mukaisesti eteenpäin. Kun vasemmistoliitto ja sosiaalidemokraatitkin olivat hallituksessa tekemässä edellisellä kaudella koulutusleikkauksia, samasta asiastahan siinä oli myös kysymys, eli kuinka yhteiskunnassa pystytään säästämään menoista, tehostamaan toimintoja. Ja kyllä rakenteisiinkin tarvitaan uudistamista. Joku taisi kerran sanoa, että voi tätä käsien pesua. No, sitä näkyy.

Me kannamme kyllä vastuuta siitä, että työllisyyttä parannetaan, yhteiskunnan talouspohjaa parannetaan, ja sitä kautta. Emme ole ahneuspäissämme järjestämässä kellekään erilaisia veronalennuksia, mutta haluamme tukea suomalaista työtä, yritteliäisyyttä, niin että se on myös kannattavaa tässä yhteiskunnassa. Tässä mielessä tämä on kokonaisuus.

Ja mitä tulee, [Puhemies koputtaa] edustaja Viitanen, infraan, se alkoi Sipilän hallituksen kaudella.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan. — Täällä on osa vastauspuheenvuoron pyytäneistä ihan kohta varsinaisessa puheenvuorossa.

18.17 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Haluan vähän palata näihin aikaisempiin puheenvuoroihin, edustaja Rossin ja edustaja Kankaanniemen puheenvuoroihin.

Minä uskon puhuvani aika monenkin suulla sanoessani, että me kaikki arvostamme veteraanien tekemää työtä ja sen sukupolven tekemää työtä. [Markku Rossi: Hyvä!] Siitä meillä ei pitäisi olla erilaisia mielipiteitä, minä uskon näin. Ja tähän samaan henkeen: sosiaalidemokraattien tekemä muutosehdotushan on, niin kuin tässä joku edustaja aikaisemmin sanoi, sen saman hengen toteuttamista, joka on kirjattu meille yhteisiin tavoitteisiin. Tämä veteraanisukupolvi on poistumassa lähivuosina käytännössä kokonaisuutena, kaikki, ja nyt on viimeinen hetki huolehtia siitä, että ne rahat riittävät. Se on eduskunnan tahto, ja sosiaalidemokraatit osaltaan haluavat varmistaa, että se tahto myös toteutuu.

Ei pidä antaa liian ruusuista kuvaa veteraanien kotiin vietävien palveluiden ja kuntoutuksen tilasta viime vuosina. [Toimi Kankaanniemi pyytää vastauspuheenvuoroa] — Ei myöskään, edustaja Kankaanniemi, pidä unohtaa sitä, että viime vuonna lokakuussa te olitte hallituksessa, joka oli rintamamieseläkkeitten indeksejä leikkaamassa. — Tätä syntilistaa, erilaista syntilistaa vuosien ja vuosikymmenien aikana, on ihan varmasti kertynyt kaikille. Nyt ei ole syytä eikä myöskään veteraanien arvon mukaista käydä sellaista keskustelua, jossa osoitetaan toinen toisiamme, vaan hoitaa tämä kunniavelka tämän sukupolven toimesta, joka on kaikkein eniten kiitollisuudenvelassa heille, joilta itse kukin hallitus aikanaan ehkä on leikannut tai toiminut sitä pyhää tarkoitustaan vastaan erilaisten poliittisten syiden takia. Tämä ongelmahan olisi pitänyt korjata jo sotien jälkeen ja viimeistään siellä 60-, 70-, 80-luvuilla, jolloin meidän veteraanimme olivat viisi—kuusikymppisiä keski-ikäisiä miehiä ja vielä varsin hyvässä kunnossa.

18.19 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Täällä muisteltiin Ahon hallitusta, ja puhemiehen kanssa olimme siinä hallituksessa, ja kyllä me varmasti molemmat olemme selkä suorana vieläkin siitä, että sinä aikana nostettiin Suomi täydellisestä katastrofista, joka oli itse asiassa askeleen päässä. [Markku Rossi: Ja lisättiin veteraanien rahoja myös silloin!] Monta kertaa oli tilanne se, että valtio ei enää ollut saamassa sitä velkaa, jolla olisi yhteiskunnan perustoimintoja pidetty pystyssä, mutta teimme kovia päätöksiä, todella vaikeita päätöksiä, ja mikä oli tulos? Kaikki tietävät.

Viime vaalikauden jäljiltä Suomi oli ei ehkä yhtä pahassa tilanteessa mutta erittäin pahassa tilanteessa. Työttömyys kasvoi, velka kasvoi, kuntien velka kasvoi. Kaikki nämä keskeiset luvut, viennin ja talouden luvut, olivat punaisella, ja siihen oli pakko reagoida. Perussuomalaiset olivat keväällä 2015 valmiita ottamaan vastuun, ja sinä aikana, kun olimme mekin hallituksessa, toteutettiin kipeät päätökset, ne on toteutettu. Nyt ollaan siinä tilanteessa, että meillä on yli miljardi tuloja, joita ei osattu vuosi sitten arvioida tänä vuonna olevan. Hieno homma. Siitä voitaisiin pieni osa käyttää näihin polttaviin tarpeisiin, mutta hallitus nyt valitettavasti nykykokoonpanollaan ei siihen ole ollut valmis vaan maksaa koko summalla lainaa tai jättää lainaa ottamatta vastaavan summan. No, se on arvovalinta. Meillä olisi varmasti tänä päivänä hiukan toisenlainen linja, mutta se siitä.

Mikä oli sitten kiky-sopimuksen vaikutus, niin siitä voimme tietysti käydä loputonta keskustelua. Sosiaalidemokraatitkin hyväksyivät kiky-sopimuksen ja nyt sitä arvostelevat. Se on myöhäisherännäisyyttä niin kuin tässä veteraaniasiassakin heillä, mutta se suotakoon. Minä uskon, että kiky-sopimuksella, vaikka sillä ei materiaalisesti ehkä ollut suurta merkitystä, oli valtavan suuri merkitys sen tähden, että se osoitti, että suomalaisessa yhteiskunnassa voidaan sopia asioita, viedä sopien eteenpäin, ja on säilytetty työrauha, ja toivottavasti se säilyy myös jatkossa. Se on ollut yrityksille luottamuksenosoitus ja mahdollisuus toimia tulevaisuutta ajatellen.

Arvoisa puhemies! Sitten tästä veteraaniasiasta vielä muutama sana. Meillä oli kunta- ja terveysjaostossa kuultavana luonnollisesti veteraanijärjestöt, ja ministeri Matti Louekoski Rintamaveteraaniliiton puheenjohtajana käytti puheenvuoron, hän, joka muuten 90-luvun alkuvuosina oli äärettömän tärkeä sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän voimahahmo, jonka tuella saatiin asioita vietyä silloin rakentavasti eteenpäin, kun oli toisenlaisiakin ajatuksia siinä ryhmässä. Siitä hänelle kiitos vielä näin jälkikäteen. Mutta hän esitti erittäin lämpimät kiitokset eduskunnalle, jaostolle, valiokunnalle ja hallitukselle siitä, että nyt veteraanien määrärahat ja lupaukset ovat siinä mallissa, että enää ei rahojen puutteen takia veteraanien pitäisi jäädä vaille avopalveluita, joiden varassa he käytännössä nyt ovat, kun ovat niin iäkkäitä. [Markku Rossi: Näin oli!] Näin sitten niihin kiitoksiin yhtyivät myös toiminnanjohtaja Markku Seppä ja Sotainvalidien Veljesliitosta pääsihteeri Seppo Savolainen, ja se oli yksimielinen kanta heillä, että asia on kunnossa. Me kuitenkin kirjoitimme mietintöpohjaan sen, mitä täällä on esitetty ja mikä löytyy täältä mietinnön tekstistä toisena kappaleena tässä Veteraanien tukeminen -osassa, eli uusimme sen lausuman, jonka jaosto teki, valmisteli, viime syksynä, jonka valtiovarainvaliokunta yksimielisesti hyväksyi ja jonka joulukuussa koko eduskunta yksimielisesti hyväksyi. Siinä on tämä linjaus, että hallitus velvoitettiin seuraamaan, että rahat riittävät ja yksikään veteraani ei jää palveluja vaille. Tällä perusteella, kun sitten on ilmennyt tämän vuoden aikana, että vaikka viime syksynä lisättiin tälle vuodelle 20 miljoonaa euroa, niin se ei ole riittävä määrä tarpeeseen nähden, kun kunnilta on kyselty tarpeitten määrää, hallitus sitten tuon ponnen mukaisesti on toiminut ja esitti tässä lisätalousarviossa 11,6:ta miljoonaa lisää eli noin 53:a mil-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

joonaa kaiken kaikkiaan tälle vuodelle. Näin ollen tästä kiitos tuli, ja voin sen tässä jaoston puheenjohtajana välittää koko eduskunnalle, eli nämä järjestöjen kiitokset ovat harvinaisia, mutta nyt ne ovat selkeät. [Markku Rossi: Reilua puhetta!]

Siitä huolimatta, että näin on tänä vuonna, niin ministeri Louekoski kuin muutkin ja myös kirjallisessa lausunnossaan toteavat, että ensi vuosi on ongelmallinen. Hallitus on valitettavasti — en tiedä, johtuuko siitä, että perussuomalaiset eivät enää ole hallituksessa, vai mistä johtuu — nyt leikannut aivan kohtuuttomasti ensi vuoden määrärahaa. Siinä suhteessa tietysti tämä vasemmisto-opposition lausuma, jos se kohdistuu sinne — emme oikein tiedä, mihin se kohdistuu, tähän vuoteen sillä ei ole merkitystä mutta ensi vuoteen — silloin on paikallaan, ja asia on sinänsä tärkeä.

Ensi vuoden budjettiesityksen määrärahaa on leikattu veteraanien määrän alenemisesta johtuen 20 prosentilla, ja se on raju leikkaus varsinkin siihen nähden, että nyt lisätään 11,6 miljoonaa ja sitten ensi vuodelta on nykybudjettiin nähden — ilman tätä — leikattu, eli se ei riitä. Järjestöjen mukaan sinne pitäisi panna 20 miljoonaa lisää. Tästä on nyt sitten tietysti kyse, kun käymme paraikaa jaostossa ja valiokunnassa ensi vuoden budjettiesitystä läpi, ja toivon ja vetoan, että niin jaosto, valtiovarainvaliokunta kuin koko eduskuntakin tämän vastuun kantaa, jota hallitus nyt ei ole tähän mennessä kantanut.

Tosin on sanottava, että sosiaali- ja terveysministeriön virkamies, jota kuulumme jaostossa, lupasi, että jo mahdollisesti budjetin täydennysesityksessä kuukauden kuluttua suunnitelleen hallitus saattaa esittää, toivottavasti esittää, ainakin ministeriö varmaankin esittää — toivottavasti ei ministeri Orpon punakynä käy — lisäystä arviolta ehkä 7 miljoonaa. Se ei ole riittävä, mutta tietysti on tämä järjestelmä sellainen, että vuoden mittaan nähdään, paljonko kunnat sitä rahaa käyttävät, mikä on se todellinen tarve. Toisaalta, niin kuin tuossa edellisessä puheenvuorossa totesin, järjestelmässä on sellainen malli, että kunnat saavat tietyn potin. Osa kunnista ei käytä kaikkea, ja silloin se palautuu, ja se palautuu vasta — ne ilmoittavat, että palautuu — niin myöhään vuoden loppupuolella, että sitä ei enää sen vuoden puolella välttämättä ehditä käyttämään. Tätä kautta ajatellen määrärahat saattavat ensi vuodelle olla hieman paremmassa mallissa kuin mitä budjettikirja sanoo, mutta tätä on kuitenkin syytä seurata.

Arvoisa puhemies! Meillä ei ole edustaja Vähämäen kanssa vastalauseessa allekirjoitusta, mutta niin kuin aikaisemmin sanoin, asia on tärkeä ja hyvä sinänsä. Vaikka se on täysin yksiselitteisesti hallitusta velvoittavalla ponnella vuosi sitten kirjattu, niin menköön nyt se, että velvoitetaan hallitusta vieläkin tarkemmin seuraamaan riittävyttä ja huolehtimaan tästä kunniavelasta, joka olisi pitänyt hoitaa jo 60—70-luvulla mutta on nyt hoidossa, ja kiitos siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tästä vastauspuheenvuoron juuri tämän asian käsitelleen jaoston jäsenelle, edustaja Rossille.

18.29 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Kankaanniemelle reilusta puheenvuorosta, nimenomaan kunta- ja terveysjaoston puheenjohtajana ja tietysti myös nykyisen oppositioryhmän, perussuomalaisten, jäsenenäkin. [Timo Kalli: Loppu oli hiukan epävarma!]

Joka tapauksessa haluan vain tähän todeta sen, että totta kai mekin yhdymme siihen, että seuraamme hallituksen budjettiesityksiä, mutta koko esityshän on rakentunut juuri sille, että nämä määrärahat tulevat riittämään. Nämä ovat tietyllä lailla arviomäärärahoja — kun-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

toutuksen suhteen siinä on tiettyjä epävarmuustekijöitä tarpeen mukaan, veteraanien lukumäärä ratkaisee hyvin pitkälti myös tämän — ja sitä mukaa hallitus tuo sitten lisätalousarvioita tai täydentäviä esityksiä, jotta nuo määrärahat eivät pääse loppumaan kesken. Tässä suhteessa kyllä me olemme tekemässä sitä yhteistä maalia, ja yhdytään siihen iloon, että olemme päässeet tälle uralle. Mutta siitä sitten erikseen kiistellään, mikä oli tämä sosiaalidemokraattien vastalause — että oikein laitetaan vastalause hankkeeseen ja asiaan, joka kerrankin on mielestäni erinomaisessa hoidossa.

18.30 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio on siltä osin varsin positiivinen, että lainanotto hidastuu miljardilla eurolla aiemmin kaavailusta. Sipilän alkuperäisen hallituksen tekemät tuloveron alennukset, jotka ovat kohdistuneet pitkälti pieni- ja keskituloisiin, ovat johtaneet omalta osaltaan verokertymän huomattavaan nousuun. Tuloveron alennukset ovat johtaneet käteenjäävien tulojen nousuun, mikä on edesauttanut työllisyyden kohenemista, ei tietenkään ainoana tekijänä mutta kuitenkin osana sitä. Taloudellisen tilanteen ja yksityisen kulutuksen kasvun myötä arvonlisäverotuottojen arvioidaan lisääntyvän peräti 158 miljoonaa euroa tässä lisätalousarviossa, ja ensimmäinen lisätalousarvio jo kasvatti niitä hieman enemmänkin jopa. Samoin autoveron tuotto nousee 32 miljoonaa euroa. Nämä ovat erittäin hyviä merkkejä sekä valtiontalouden että tulevan talous- ja työllisyyskehityksemme kannalta, ja samalla tiellä kannattaakin ehdottomasti jatkaa.

Jatkon kannalta, että saadaan nämä talouden pyörät pyörimään edelleen kiihtyvällä tahdilla ja pidettyä työllistymisen edellytykset kunnossa varsinkin matalapalkka-aloilla, tulisi hallituksen vielä pohtia uudelleen sitä, onko ensi vuoden budjettiin kaavailtuja tuloveroasteikkoja syytä muokata pieni- ja keskituloisia selkeämmin suosiviksi. Paitsi palkansaajia, tämä koskee erityisesti eläkeläisten verotukseen esitettyjä muutoksia. 1 600 euron kuukausieläkettä saava hyötyisi esitetyistä veromuutoksista 10 euroa vuodessa, 10 000 euron kuukausieläkettä saava peräti 480 euroa, ja se on jopa enemmän kuin vastaavaa palkkatuloo saavan tuloveron alennus. Tältä osin hallituksen on todellakin syytä arvioida vielä tuloveroesitystään uudelleen.

Arvoisa puhemies! Tähän aivan lopuksi: kuten edustaja Kankaanniemi äsken totesi, veteraaneille kuuluu kaikki heidän tarvitsemansa tuki myös ensi vuonna. [Puhemies koputtaa]

Kiitän aivan lopuksi edustaja Heinosta siitä, että hän tuki edustaja Elomaan tekemää aloitetta veteraanien haitta-asteen poistamisesta.

18.32 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Varmasti kaikki tässä salissa ovat tyytyväisiä siitä, että tällä lisätalousarviolla laitetaan veteraanien kuntoutusta kuntoon. Itsekin olen kahden sotaveteraanin lapsenlapsi.

Mutta samaan aikaan toinen puoli tässä on todella se, kun talous on lähtenyt kasvamaan ja on tämä reilun miljardin euron mahdollisuus miettiä, lyhennetäänkö sillä suoraan velkaa vai tehdäänkö sillä joltain osin myös hyvinvointivelkaa pienentäviä panostuksia. Sen vuoksi on tärkeätä, että tässä käydään yleisemminkin keskustelua siitä, mitä ovat ne kohdat, joihin pitäisi panostaa tällaisessa tilanteessa. Kun puhumme paljon lapsistamme ja lapsenlapsistamme, niin mitkä ovat ne leikkaukset, joilla luomme nimenomaan sitä hyvinvointivelkaa ja koulutusvelkaa meidän lapsillemme ja lapsenlapsillemme, ja onko meillä oikeus siihen?

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

Edustaja Rossi omassa puheenvuorossaan totesi, että edellinen Kataisen hallitus, erityisesti Stubbin hallitus, leikkasi koulutuksesta, ja tämä pitää paikkansa. Se on riidaton fakta. Mutta se, mikä on myös kai riidaton fakta, on se, että juuri tämän vuoksi ennen viime eduskuntavaaleja jokainen eduskuntapuolue sanoi, että koulutuksesta on leikattu jo liikaa, enempää ei leikata.

Olen itse ollut paikalla silloin puolueen puheenjohtajana niissä paneeleissa ja niissä keskusteluissa, joissa jokainen eduskuntapuolue antoi tämän koulutuslupauksen. Mutta mitä vaalien jälkeen tapahtui tälle koulutuslupaukselle? Siitä tuli koulutuspetos. Ministeri Grahn-Laasosen johdolla on tehty ennätysuuret leikkaukset koulutuspuolelle, ja tästä tuleekin nimenomaan se kysymys, mihin vasemmiston vastalauseessa oleva lausuma viittaa.

Tilanteessa, jossa talous lähtee paranemaan, tilanteessa, jossa pääministeri on sanonut, että kasvu kuuluu kaikille, osasta sitä pelivaraa, joka nyt on tullut suhteessa tämän vuoden budjettiin, pitäisi nimenomaan löytää ei pelkästään taloudellisen velan lyhentämistä vaan myös hyvinvointivelan lyhentämistä, ja tässä kysymys on erityisesti meidän lapsistamme ja lapsenlapsistamme, koulutuksesta, varhaiskasvatuksesta. Siinä mielessä nyt olisi todella ollut tässä lisätalousarviossa paikka lunastaa niitä lupauksia, joita annettiin ennen vaaleja, tai pikemminkin edes joiltain osin ottaa takaisin sitä koulutuspetosta, joka vaalien jälkeen tehtiin.

Arvoisa herra puhemies! Tässä tilanteessa, kun keskustelemme lisätalousarviosta ja siitä, että kasvun myötä meillä on ennakoitua enemmän verotuloja, on syytä ja tärkeää puhua talouden isosta kokonaiskuvasta.

Nyt tällä hetkellä käydään palkkaneuvotteluja. Pääministerikin on sanonut, että nollalinja olisi epäoikeudenmukainen, ja siitä olen samaa mieltä pääministerin kanssa. Nyt pitää miettiä sitä, mikä on viime vuosina ollut palkkalinja ja mitä mahdollisuuksia on. Jos ajatella sitä, miten valtio on tullut ja me kaikki veronmaksajat olemme tulleet yrityksiä vastaan, lista on pitkä: Kela-maksun poisto, noin miljardi euroa; yhteisöveron alentaminen, noin 800 miljoonaa euroa, ehkä miljardi, kun laskee sen kokonaisuudessaan. Ja nyt kiky-sopimuksessa, kun siirretään työntekijöiden maksettavaksi aikaisempia työnantajien maksuja, puhutaan noin 2 miljardin euron potista. Tästä syystä, kun nämä siirrettiin ja kun ne ovat verovähennyskelpoisia maksuja, hallitus omalta osaltaan painostaen ajoi läpi sen, että nimenomaan julkisella puolella pitää tehdä palkkoihin säästöä, ja tätä kautta tehtiin tämä lomarahaleikkaus.

Tällä lomarahaleikkauksella haettiin julkiseen talouteen sitä liikkumatilaa, jolla pystyttiin antamaan nämä veronalennukset, joilla pyritään huolehtimaan siitä, että kokonaisverotus ei kiristyisi. Tämä merkitsee sitä, että yksityisen puolen työntekijöiden ostovoima pysyy jokseenkin nykyisenä. Sen sijaan julkisella puolella, jolla lomarahoja leikataan, ostovoima heikkenee. Pitää huomioida se, että kun puhutaan, että käteenjäävät tulot eivät välttämättä heikkene, niin kun huomioidaan hintojen nousu, niin ostovoimahan on se oleellinen sekä kansantalouden näkökulmasta että ihmisten näkökulmasta, ja se nimenomaan julkisen puolen työntekijöillä heikkenee.

Nyt kun meillä on mahdollisuus toimia ja sitten voidaan samalla arvioida, mitä meidän kilpailijamaamme tekevät — Ruotsi ja Saksa yleensä mainitaan — itse asiassa Ruotsissa ja Saksassa palkat olivat jo ennen tätä pitkää äärimallitilanteen ja nollasopimusten kautta ja sitten sen jälkeen vielä kiky-sopimusta itse asiassa valmiiksi jo korkeampia ja työvuosi oli lyhyempi. Meillä on koko ajan kasvanut tämä ero näihin meidän kilpailijamaihimme, ja kuten ollaan kuultu, nämä sopimukset, joita Ruotsissa ja Saksassa tehdään, kasvavat entises-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

tään. Tässä tilanteessa, kun meillä talous kasvaa, yritykset ovat jakaneet ennätysuuria osinkoja eli niillä menee hyvin, olisi kohtuullista, vähintäänkin kohtuullista, että palkansaajat saavat tästä kasvusta oman osuutensa ja myös pienituloiset, eläkeläiset, työttömät, opiskelijat, joilta on leikattu. On itse asiassa erikoinen tilanne, että kun muualla maailmassa talous kasvaa, yrityksillä menee hyvin, yritykset tekevät voittoja, totta kai työntekijät saavat siitä oman osansa palkankorotuksilla, niin mitä Suomessa tehdään: meillä tämä talouden kasvu maksetaan veronalennuksilla, se, mitä annetaan työntekijöille, ei palkankorotuksilla. [Markku Rossi: Työllisyys paranee!]

Tämä on oleellinen kysymys erityisesti siitä näkökulmasta, kun tällä kiky-sopimuksella leikattiin julkisen puolen ostovoimaa, leikattiin naisvaltaisilta, pienituloisilta aloilta 30 prosenttia pois lomarahoista, mikä tämän vaikutus on tasa-arvoon ja matalapalkkaan. Tavoitehan meillä on pitkään ollut se, että näissä keskitetyissä sopimuksissa olisi tasa-arvoeria ja olisi matalapalkkaeria. Jos ajatellaan sitä tavoitetta, jossa pyritään siihen, että lähestytään sukupuolten välistä tasa-arvoa palkkakysymyksissä — edelleen naisten palkat ovat monista eri syistä, johtuen aloista mutta myös selittämättömistä syistä, alempia kuin miesten palkat — niin kun leikkaukset, joita hallitus on ollut kätelöimässä lomarahoihin, leikkaavat nimenomaan naisvaltaisilta ja pienipalkkaisilta aloilta, niin tähän johtaa tilanteeseen, jossa palkkaero naisten ja miesten välillä kasvaa, ei kapene.

Täytyy sanoa, että olen ollut aikoinaan tasa-arvoministerinä, ollut tekemässä näitä tasa-arvo-, palkkapolitiikkaohjelmia ja vienyt niitä eteenpäin ja olen ollut pettynyt siihen, mitkä ovat olleet omat saavutukset, mitkä ovat olleet hallituksen saavutukset ja miten yhteiskunnassa on edetty. Otettiin pieniä askelia eteenpäin mutta ei ollenkaan niin suuria kuin olisi toivottu. Mutta nyt tämä ongelma tässä kilpailukyky-sopimuksessa ei ole vain se, että se on epätasa-arvoinen noin laajasti eri työntekijöiden välillä, vaan ennen muuta sen vuoksi, että se luo myös tasa-arvoon eriarvoisuutta. Nimenomaan naiset ovat siinä niitä, jotka joutuvat maksamaan.

Tämä olisi, arvoisa puhemies, korjattavissa oleva virhe. Nyt kun meillä on pelivaraa, kun tämä lomarahojen leikkaushan tehtiin ennen muuta sen vuoksi, että pystyttiin näitä veronalennuksia rahoittamaan sillä, niin nyt hallitus voisi halutessaan ohjata kunnille ja julkiselle puolelle sellaisia varoja, että nämä pystyttäisiin korvaamaan. Itse esimerkiksi Helsingin kaupungin tasolla olen esittänyt paikallista sopimista. Tein ponsiesityksen, että ryhdyttäisiin neuvottelemaan paikallisesti siitä, että vastaavalla määrällä kuin lomarahaleikkaus leikkaa palkkoja Helsingin kaupunki voisi paikallisesti nostaa palkkoja, jolloin tämä lomarahaleikkaus saataisiin kumottua. Siihen tuli taakse lähes puolet valtuutetuista, mutta valitettavasti kolme ääntä jäi uupumaan, että ponsi olisi mennyt läpi. Kyllä tässä nyt on sellaisia elementtejä, joilla pitää hakea tasa-arvoa ja sitä, että palkansaajia kohdellaan yhdenvertaisesti.

18.42 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua ja vilkasta keskustelua, ja tuossa edustaja Kankaanniemi piti hyvän historiikin. Minäkin nuorena, nuorempana — en nuorena mutta nuorempana virkaiältäni — täällä eduskunnassa mielelläni kuuntelen vanhempien kertomuksia, miten nämä asiat ovat menneet.

Olen samaa mieltä siitä — kun edustaja Kankaanniemi totesi ja myös monet muut, Arhinmäki ja täällä SDP:stä — että lääkekorvausten, koulutuksen ja monen muun leikkaukset ovat olleet rajuja. Mutta kuitenkin toivoisin, että me tekisimme ne sillä tavalla, että me

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

katsoisimme ensi vuoden budjetista, mistä me mielellään kompensoisimme, että me emme palauttaisi niitä leikkauksia takaisinpäin ihmisille vaan katsoisimme muita kohteita.

Kun nyt täällä vielä käytiin läpi tätä pontta, minkä edustaja Kari Uotila vasemmistosta on tehnyt, niin kun tässä lukee "nopeutetun lainanmaksun sijaan", niin tähän on nyt tässä vähän erheellisesti, eikä niin vähänkään, eli todellakin me otamme vähemmän lainaa, ei meillä ollut mikään nopeutettu lainanmaksu tietääkseni menossa. Tässä annetaan väärä kuva, ihmiset menevät muutenkin helposti sekaisin. Sitten jos ei lähde mukaan kaikkiin ponsiin, niin sitten tulee hirveä haloo, ja se johtuu juuri tästä, kun tehdään tavallaan, joko tahallaan tai vahingossa, epäselviä lauseita tänne ponsiin. Ja kun tämä kerran on ollut täällä meidän eduskunnan tahtotilana, niin kyllä minä voin kannattaa ajatuksia, että me otamme huomioon pienempituloiset ja keskituloiset, mutta tätä pontta minä en nyt oikein... Minä tässä vielä yön yli mietin, mutta kyllä minusta tuntuu, että tämä on vähän harhaanjohtava, ei tässä nyt ole ehkä ihan reilu peli meneillään.

Tästä syystä tänään perussuomalaiset ottivat ryhmäpuheenvuorossaan esille maahanmuuton kustannukset. Tämä on yksi seikka: meillä ei ole tietoa edes, mitä se maksaa. Me täällä olemme puhuneet nyt aika pienistäkin summista, nipistämme sieltä, nipistämme täältä, ja meillä ei silti ole tietoa maahanmuuton kustannuksista. Se sovittiin hallitusohjelmassa, että se tehdään, se on kestänyt jo reilu kaksi vuotta. Nyt ei voi olla enää kiinni siitä, ettei tietoa saada, vaan kyllä siinä nyt on takana se, ettei haluta tuoda niitä summia esille. Jos meillä olisi avoimesti niitä summia esillä, me voisimme katsoa, mistä sieltä voi nipistää. Kun perussuomalaiset esimerkiksi katsoivat ensi vuoden budjettiesitystä, niin siellä ovat näitten vastaanottokeskusten yksikköpaikkakustannukset nousseet. Siis miten sekin voi olla mahdollista? Kun ei tarkastella niitä, niin on vähän niin kuin piikki auki siellä — että no, se on nyt vähän kiusallista ja ettei vaan nyt tulisi mitään ja ovathan maahanmuuton ongelmatkin nyt vähentyneet, ja tämäntyypistä keskustelua. Kaikkialla muualla me todella tarkkaan vaadimme asiantuntijakuulemiset, dataa, prosentteja. Minä en ymmärrä, mitä kiusallista siinä on, että tiedetään, mihin meidän rahamme menevät. Minä en saanut ministeriltä vastausta, ja edustaja Hakkarainen perussuomalaisista ei saanut vastausta — me emme saaneet tänään vastausta, milloin se on tulossa. Mutta en tiedä sitten, minusta on jotenkin hyvinkin mielenkiintoista, että ei voida vastata kysymyksiin.

Mitä sitten tulee veteraanirahaan, kuten edustaja Kankaanniemi kertoi, tästä ollaan huolehtimassa. Jotta tämä eduskunnan aikaisemmin antama yhteinen lausuma pysyisi voimassa, minusta tämä on ihan hyvä ja kannatettava siinä mielessä, mutta tietysti tämänkin huonona puolena — jos nyt jotain huonoa haluaa tästä etsiä — on se, että tämä on vain otettu nytten SDP-puolueen keksinnöksi, vaikka tämä on ihan oikeasti ollut aikaisemmin jo koko hallituksen tahtotila. Sillä lailla välillä itsekkin — täällä eduskunnassa tosin vasta kaksi vuotta olleena — jotenkin jaksaa sitä hurskastelun määrää jollain lailla ihmetellä. Eivät katsojat, ihmiset, ole sillä lailla hölmöjä, että eivät mitään muistaisi siitä, mitä on joku joskus tehnyt.

Sitten on hieno asia — en tiedä, miten kokoomuksen eduskuntaryhmä muuten suhtautuu — että teiltä kokoomuksesta on tullut tukea tälle perussuomalaisten Elomaan ehdotukselle siitä haitta-asteen poistosta, ainakin edustaja Heinonen sanoi kannattavansa sitä. En tiedä nyt, onko hän allekirjoittanut sitten tämän lakialoitteen, joka on kiertänyt täällä. Se olisi kyllä hieno asia, koska jos me lähdemme siitä, että loput sotiemme veteraanit saisivat ilman hankaluuksia kaiken tuen ja avun, niin tämä haitta-asteen poisto olisi yksi asia, ja toivon, että kokoomus sen vielä huomioi. Niin kuin täällä moni sanoi, tämä asia olisi pitänyt

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

hoitaa jo silloin 60—80-luvuilla. No, minä synnyin 68, minä olin silloin ihan pieni, ja perussuomalaiset tulivat isolla rytinällä eduskuntaan 2011. Siinä mielessä olisi ollut ihan mukava, että tämä olisi hoidettu joskus aikoinaan kuntoon. Jotenkin välillä täällä eduskunnassa odotetaan, että aika hoitaa.

Minusta myös perussuomalaisten edustaja Savio otti hyvin esille tämän verotaulukon, mitä pyytäisin vielä myös hallituspuolueiden eduskuntaryhmiä tarkastelemaan. Kun katselee erityisesti eläketuloja, niin täällä mitä suuremmaksi menevät tulot, sitä suurempi on se alennus veroista, elikkä niin kuin edustaja Savio tuossa oli ansiokkaasti laskenut, 1 600 euron tuloilla tulee 10 euroa vuodessa ja 10 000 euron tuloilla 480 euroa vuodessa maksaa vähemmän veroja. Sitten kun samaan aikaan menot vain kasvavat ja meillä on nämä indeksileikkurit eläkkeissä, niin ei tarvitse olla mikään ruudinkeksijä, kun ymmärtää, että se pieni- ja keskituloinen on tosi pulassa.

Meillä olivat kaikki eduskuntaryhmien puheenjohtajat muutama viikko sitten, taisi olla, eläkeläisten Eetu ry:tä vastaanottamassa, ja he jättivät tämmöisen vetoamuksen, ja minulle jäi hyvin mieleen, kun siinä lopussa eräs herra sanoi, että kun ne menot koko ajan kasvaa, mutta kun ne tulot ei kasva. Jokainen ymmärtää, että eläkeläisen tulot eivät kasva samalla lailla kuin meillä työssäkäyvillä, joilla voi olla mahdollisuus vaikka mennä toiseen työhön tai jotenkin ansaita enemmän. Mutta menot kasvavat koko ajan: nyt kiinteistöveroja suunnitellaan nostettavaksi ja öljylasku saattaa nousta. Esimerkiksi Omakotiliitto oli laskenut, että 45 euroa nousisi vuodessa öljylasku. Se voi tuntua monesta pieneltä, mutta jos tämmöinen pienituloinen saa 10 euroa lisää veronkevennyksestä mutta 45 euroa lisää öljylaskua ja heillä ei ole varaa ja mahdollisuuksia tehdä mitään lämmitysjärjestelmämuutoksia, niin se tekee miinus 35 euroa, ja se on oikeasti tosi iso asia monille. Olen muutaman kerran Hyvinkäällä kaupassa ollessani nähnyt vanhempia ihmisiä, ja kun he ottavat ne kolikot siitä ja laskevat niitä viimeisiä, niin kyllä siitä kaikille paha mieli tulee varmasti.

En epäile ollenkaan, etteikö hallitus tätä ymmärrä, mutta haluaisin, että se näkyisi näissä luvuissa. Että painottakaa tätä toisella tavalla. Jos on tosiaan 10 000 euron eläketulot, niin kyllä heille olisi voinut vaikka jättää sen veronalennuksen tekemättä ja kohdistaa sen sinne pieni- ja keskituloihin — ihan niin kuin oikeasti, koska kyllä se hätä on siellä suuri. Meillä on paljon eläkeläisiä ja omat vanhemmat ja isovanhemmat. Toivon vielä, että harkitsette, koska aikaahan on. Eihän se vaadi kuin teidän yhteisen tahtotilan ja hallituksen esityksen — kyllä me tuemme täällä.

18.51 Markku Rossi kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä veteraanikysymys näyttää olevan meille suomalaisille aika vaikea. Edustaja Meri tuossa totesi, että vuonna 1968 olisi tullut hoitaa veteraaniasiat kuntoon. Sotaveteraani-isäni jaksoi yli 90-vuotiaaksi elää, ja hän eli normaalin elämän. Suurin osa suomalaisista veteraaneista on voinut elää aivan normaalin elämän. Invalideille on annettu invalideille kuuluvaa tukea, veteraanit ovat saaneet omaa tukea — ja nyt tietysti tarve korostuu iän myötä. Siitäkin mantrasta, että asia olisi pitänyt hoitaa jollakin lailla kuntoon, joutuu kysymään, että mitä se sitten suomeksi tarkoittaa. Ainahan on myös meidän sosiaaliturvassamme aukkoja. Aina on myös normaalin sosiaaliturvan kautta tilanteita, että ei ole voitu kaikille riittävästi tukea antaa.

Edustaja Kari sosiaalidemokraateista käytti tuossa aiemmin hyvän puheenvuoron, jonka perusteella itse asiassa pyysin tämän puheenvuoron. Minusta hän lähestyi juuri oikealla näkökulmalla tätä asiaa. Luulen, että sitä vastoin tämä sosiaalidemokraattien vastalause on kyllä vähän kuin vahingossa tehty, ikään kuin luullen, että tämä asia ei ole kunnossa. Mut-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

ta hyvä näin, olkaamme iloisia ja kilvoitelkaamme, jos nyt haluamme kilvoitella siitä, kuka on mitään tehnyt. Minä luulen, että veteraanit, jotka seuraavat maailman menoa — hyvin monet vielä elossa olevista veteraaneista — hymyilevät tälle meidän keskustelullemme. He tietävät kyllä, mistä on ollut kysymys, mutta se, että se henkinen tuki tuolla 60—70-luvuilla jäi vajaaksi, on ollut ehkä se kaikkein pahin puute, ei niinkään se taloudellinen tilanne, josta tässä helposti puhutaan.

Herra puhemies! Kun näyttää tulevan 2 minuuttia täyteen, niin siirrynpä pöytäkirjaan, puhujakorokkeelle. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Niin, arvoisa puhemies, en niinkään tästä veteraaniasiasta, se on ihan hyvän suuntaan menossa, ja kilvoitelkaamme kaikki asian puolesta niin kauan kuin meillä on siinä asiassa tehtävää. Mutta tämä talouspolitiikka. Edustaja Arhinmäki tuossa aiemmin puhui ostovoimasta ja verohelpotuksista. Hallitushan on toiminut juuri näin. Kilpailukyvyyn parantamisen yksi keskeinen näkökulma on ollut se, mikä tosin jäi, vähän pelkistetyksi sanottuna, nyt niiden kahden kättilön varaan. Julkinen sektori otti siitä isomman osan. Mutta verohelpotukset ja yhteiskunnan verotuksessa vastaantulo ovat kompensoineet käytännössä nämä menetykset. Tämä on iso asia, jossa on siirretty sitten myös se tuki tavallaan yhteiskunnan kustantamana sinne ostovoiman puolelle. Tämän mekanismin ymmärtämisessä on joko väärinymmärrystä tai tahallaan väärinymmärrystä. Kaiken kaikkiaan lähtökohtahan on meillä se, että yhteiskunta pystyy toimimaan ja me pystymme kulutusta, myös ostovoimaa parantamaan tässä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Nyt ollaan sitten valmiina reittaamaan se tuleva kasvukin, joka on orastamassa ja päässyt alkamaankin, sanomalla, että nyt pitäisi pystyä heti antamaan takaisin kaikki se, mitä on kenties edellisellä hallituskaudella ja tällä hallituskaudella jouduttu leikkaamaan muun muassa koulutuksesta, tutkimuksesta, kehittämistyöstä ja sitä puolta vähentämään — nyt se pitäisi heti palauttaa sinne takaisin. Ei se vain näin nopeasti mene. Valtiontaloudessa täytyy tarkastella pidemmän päälle, ja kyllä Sipilän hallituksen koko talouspolitiikan linja on lähtenyt juuri siitä, että rakenteita pitää uudistaa, me joudumme myös säästämään ja me joudumme katsomaan, miten me saamme yhteiskunnan toimintoja tehostettua ja miten me pärjäämme sitten vielä huonompikin vuosina. Ja tätä varten me tarvitsemme kyllä toivon mukaan hyviä puskureita. Meillä on se 110 miljardia ensi vuonna valtionvelkaa, ja se vain on suuri määrä, joka jonkun on joskus myös maksettava. Eli se talouspolitiikan näkökulma, että nyt sitten lähdetäisiin tätä orastavaa kasvua ikään kuin jakamaan täältä eduskunnan päätöksillä, on kyllä virheellinen ja johtaisi ilman muuta Suomen kannalta huonoihin lopputuloksiin.

Kun verrataan Ruotsia ja Saksaa, niin kyllähän edelleenkin Suomen kilpailukyky on siinä jamassa, että me tarvitsemme näitä terästyksiä. Pääministeri kyselytunnillakin omalta osaltaan avasi tänään tätä asiaa, ja on vain niin, että meillä on tekijöitä, joidenka puitteissa me emme vielä pärjää tuolla kansainvälisillä markkinoilla. Meidän viennin kautta tämä Suomen talous kehittyy, ja sitä kautta me pystymme turvaamaan, olivat ne sitten veteraanirahoja, koulutusrahoja tai eri valtion ja yhteiskunnan tarpeisiin olevia rahoja. Mielestäni talouspolitiikasta tehdään liian vaikeaa ihan sen monimutkaistamisen kautta.

Valtiovarainministeri Pekkala aikoinaan sanoi, että tulee elää suu sakkia myöten ja velka on veljenpoika maksettaessa. Nämä ovat edelleenkin hyviä arvoja, jotka kannattaa pitää mielessä ja kulkevat ihan oikeaan suuntaan sitä kautta, kun jokainen ajattelee myös omaa talouttaan. Eduskunnan pitäisi keskittyä enemmältikin sen kakun leipomiseen kuin sen kakun jakamiseen.

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

18.56 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Hyvä, että talous kasvaa, mutta niin kuin edustaja Rossi tuossa sanoi: kauanko? Joskus on maksettava tämä velka pois, ja kauanko se kestää tällaisella talouskasvulla, mitä nyt on, maksaa pois, niin että siinä ei ole lamaa välissä? Joku taloustieteilijä varmaan osaa vastata, mutta kymmeniä vuosia joka ta-pauksessa.

Tässä on puhuttu sotaveteraaneista, ja hyvä, että sinnekin on saatu rahaa ja hoidettu asia, niin kuin se pitääkin hoitaa, mutta sotaveteraanit ja sen jälkeinen sukupolvi maksoivat myös sotakorvaukset. Kaikki, mitä siitä sodasta syntyi — hirvittävä summa — jouduttiin maksamaan. Mitenkä on hoidettu tämä sodanjälkeinen sukupolvi? Minun isäni on semmoinen, 29 syntynyt. Sotakorvauksia maksettiin, joku 8 vuotta jouduttiin maksamaan Neuvostoliittoon. Nyt tilanne on se, että hän on eläkkeellä: ei minkäänlaista muistamista. Ainoa, miten on muistettu, on lääkeleikkaukset, ja kuitenkin tuossa 743 euron eläkkeessä 50 euroa on aika paljon. Että tällainen näkökanta, minkä minä otan: se on unohdettu porukka minun mielestäni täällä. Samoin ne kaikki eläkkeellä olevat jo, sekin sukupolvi — millä tavalla huomioitu? Leikkauksia on vain tullut. Elikkä kyllä meidän pitää huomioida sekin ikäluokka, mikä on maksanut pois tämän sodan.

18.58 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Hakkarainen muistutti meitä tärkeästä asiasta: mitä meidän vanhempamme ja esivanhempamme ovat meidän eteemme tehneet.

Ehkäpä siksi pyysin vielä tämän puheenvuoron, kun edustaja Rossi puhui tuosta normaalista sosiaaliturvasta. Ehkä tässä on nyt kuitenkin kysymys siitä, että nämä ihmiset ovat olleet sodassa, ja ei tarvitse kuin katsoa niitä filmejä, niin ahdistaa ihan pelkkä ajatus. En tiedä, miten me itse siellä pärjäisimme. Ja kun he ovat rakentaneet meille tämän hyvinvointiyhteiskunnan ja tämän demokratian, missä me nyt elämme, niin se on kuitenkin hyvinkin poikkeuksellinen asia.

Oikeastaan olisin toivonut hallituspuolueilta vastausta tähän, kun keskustan edustaja Rossi puhui tästä orastavan kasvun jakamisesta. Puheenvuorossani itse painotin, kuten edustaja Savio painotti, että eläketulojen veronalennukset olisi voinut tehdä toisella tavalla. Sehän on nollasummapeliä, ja sitten sitä olisi painotettu enemmän sinne pieni- ja keskituloisille. Sehän ei ole minkään orastavan kasvun leikkaamista, vaan oikeudenmukaisuutta, kuten esimerkissäni kerroin, että jos 10 euroa vuodessa saa lisää eläkettä tai sitten saa lähes 500 euroa, niin se on mittava ero, varsinkin kun on jo paljon isompi eläke. Siihen olisin toivonut vastausta, miten te suhtaudutte siihen. Se ei ole kasvun syömistä, vaan päinvastoin ihmisten arkielämän tukemista ja juuri niitten leikkausten kompensoimista.

Tästä syystä vielä muistutan siitä, että toivoisin teiltä, hallituspuolueiden edustajat, että tuokaa ne maahanmuuton kustannukset, koska se on myös teidän etunne, että me tiedämme ne summat, ja silloin me voimme keskustella faktojen pohjalta. Tänä kuuntelin sitä, että meille sanottiin, että mitä te perussuomalaiset siitä maahanmuutosta puhutte. No, tässä on pakko kysyä sen selvityksen perään niin kauan, kunnes se tulee. Minä en ymmärrä, miksei sitä voi tänne tuoda, jos ei siitä puhua saa, ei voi tuoda selvitystä ja silti menee 1—1,5 miljardia, mitä menee, mutta kun ei voi sitä kertoa.

19.00 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Vielä siitä sodanjälkeisestä sukupolvesta sillä tavalla, että siihen aikaan asutettiin tänne karjalaisia 400 000, mutta tämä ei ollut semmoista maahanmuuttoa kuin nyt, joka on haittamaahanmuuttoa. Silloin Suomi tarvitsi työvoimaa ja se oli työvoimaa.

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

Maahanmuuton kustannuksista, joista kysyin — tarkennan vielä: haittamaahanmuuton kustannuksista. Oikeaa maahanmuuttoa ohjaa markkinatalous. Markkinaehtoisesti varmasti työpaikoille tulee osaavaa työvoimaa, koska se lähtee työn perään. Tämä maksaa meille maltaita, ja siitä ei voida edes vastausta antaa, paljonko se maksaa ja niin edelleen. Tabukysymys loppujen lopuksi.

Sitten vielä näistä karjalaisista. Niitä ei voi verrata ollenkaan siihen maahanmuuttoon, mitä tällä hetkellä on. Jos verrataan sitä, he menivät marjapelloille, menivät metsään töihin, rakensivat taloja, tekivät niin kuin nyt tällä hetkellä tekevät thaimaalaiset, ukrainalaiset, venäläiset Suomessa. Valitettavasti siellä marjapelloilla ei näy irakilaisia, ei siellä afgaaneja näy, ei siellä ole somaleja, vaikka ovat 25 vuotta jo tässä maassa olleet, ei niitä siellä ole. Tämä minun mielestäni pitää ottaa esille ja ne kustannukset, mistä edustaja Meri on sanonut. Eikä se ole rasismia, ei se ole vihapuhetta. Se on realismia.

19.02 Markku Rossi kesk: Arvoisa herra puhemies! Nyt viimeinen puheenvuoro tähän yhteyteen joka tapauksessa osaltani.

Edustaja Meri tuossa kysyi hallituksenkin suuntaan näistä toimenpiteistä. Takuueläke on yksi sellainen. Aina voi sanoa, mikä on vähän ja mikä on paljon, mutta kuitenkin kyllä näen, että hallitukselta löytyy oikeaa sydäntäkin. Se, mihin on milloinkin varaa, säätelee tietysti tätä meidän tilannettamme varsin pitkälle.

Sitten maahanmuuton kustannuksiin liittyen olen ihan samaa mieltä, kyllä meidän pitää kustannusten määrä saada selville. Eivät pakolaistilanne tai siihen liittyvä turvapaikanhakija-asia ja kokonaisuudessaan tämän puolen maahanmuuton kustannukset saa olla mikään sen kummempi asia. Migrin toimestahan näitä on maksettu nyt sitten eri keskuksille, ja varmaan tässä silloin, kun tämä koko muuttoaalto Suomeenkin asti ennätti, on oltu sellaisessa tilanteessa, jossa kehitys on ollut tietyllä lailla hallitsematonkin. Taloudellisten asioiden suhteen on menty aika pitkälti könttäsummilla, mitä on maksettu, ja sitten myöhemmin katsottu, mitä siellä on oikeasti tarvittu ja kuinka asiaa on voitu hoitaa. No, se on ollut tilanteen sanelema pakko, mutta kyllä tämä nyt alkaa jäsentyä ja päästään asiassa eteenpäin.

Mitä sitten tulee edustaja Hakkaraisen mainitsemiin, muun muassa Somaliasta 90-luvun alkupuolella Suomeen muuttaneisiin, niin minä kyllä olen tavannut heistä monta, jotka ovat työllistyneet esimerkiksi taksinkuljettajina, [Teuvo Hakkaraisen välihuuto] ja he puhuvat hyvin suomeakin. Minä olen hyvin iloinen siitä, että meillä on myös muualta tulleita väkeä. Tässä suhteessa tätä maahanmuuttoa, työperäistä maahanmuuttoa, ei pidä kyllä myöskään sotkea tähän turvapaikanhakijoiden tilanteeseen tai pakolaistilanteeseen. Kyllä minä ainakin toivon, että Suomi on sellainen maa, jossa me voimme ottaa myös sitten muutakin väkeä meidän työvoiman piiriin mukaan. Se, että tätä yritetään myös ikään kuin estää, on vähän ihmeellinen asia minulle. [Puhemies koputtaa] Meille pitäisi luoda järjestelmiä, joissa väki pääsisi helpommin töihin.

19.04 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Rossi otti tässä esille tämän hallituksen tekemät korotukset takuueläkkeisiin. Niitä on muutamia kertoja jo tehty. Se on hyvää kehitystä sinällään, että nämä kaikkein pienituloisimmat eläkeläiset pystyvät sitten ainakin jonkinlaisen toimeentulon saamaan näillä tuloilla.

Mutta takuueläkkeen nosto ei tietenkään sitten auta näitä työeläkkeitä saavia, jotka ovat tämän korotetunkin takuueläkkeen rajan yläpuolella. Heistä monet ovat kuitenkin tehneet

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

hyvin pitkiä työuria pienipalkkaisessa työssä, ja siitä ei käytännössä sitten välttämättä kovin paljon suurempaa eläkettä ole kertynyt kuin mikä tämä takuueläke on ja tulee olemaan jatkossa. Heidän kannaltaan tulisi myös pyrkiä oikeudenmukaiseen veropolitiikkaan ottaen huomioon nimenomaan sen, kuten tässä on tullut nyt esille, että pienillä, 1 000 euron, tai hieman isommillakaan työeläkkeillä ei käytännössä veronalennuksia tule ollenkaan. Sitä vastoin tulee kiinteistöveron korotukset, joita nyt on kaavailtu — hallitus esittää muun muassa alarajojen korotuksia. Mielestämme nimenomaan nämä alarajojen korotukset pitäisi kyllä ehdottomasti unohtaa. Hallituksen ja hallituspuolueiden tulisi vielä valtiovarainvaliokunnassa miettiä, tuleeko luopua näistä alarajojen korotuksista kiinteistöveroprosenttien osalta.

Kiitän vielä lopuksi edustaja Rossia siitä, että hän ilmaisi tukensa perussuomalaisille siitä, että meidän aikanaan hallitusohjelmaan saamamme vaatimus maahanmuuton kokonaiskustannusten selvittämisestä on todella tärkeä sekä kustannusten että moraalien kannalta. Toivon, että edustaja Rossi vie oman puolueensa puheenjohtajalle, pääministeri Sipilälle, sanomaa tästä, että hän vauhdittaisi tätä kustannus selvitystä hyvin ripeästi.

19.07 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Rossi lähti pois... [Paavo Arhinmäki: Ei lähtenyt!] — Ahah, siellä. — Tunnen minäkin tai olen nähnyt muutaman somalin, jotka ovat töissä. Että ihan kunnia ja kumarrus sinnepäin, ei mitään heitä vastaan. Mutta jos tällä prosentilla, mitä jää Kelan maksettavaksi, heitä tulee Lähi-idästä ja Somaliasta ja Pohjois-Afrikasta, niin Suomen talous ei tule koskaan selviämään siitä edes. Ja nyt kun leikkauksia tehdään, kyllä niitä voisi siihenkin suuntaan laittaa. Miljardi todennäköisesti menee sinne kuin Kankkulan kaivoon.

Sitten vielä kiinteistöverosta: Sitä nostetaan. Ja kehen se kohdistuu? Nimenomaan näihin kivijalkafirmoihin, mitä täällä on maaseudulla ja muualla. Nyt nettikaupoissa ei ole minkäänlaista kiinteistöveroakaan, jos toiminta ei ole Suomesta lähtöisin vaan ulkomailta. Nettikauppa ja sen tuoma kauppamuoto hyötyy tästä kiinteistöverotuksesta, joka nyt asetetaan suomalaisille. Ja siinäpä tulee valuuttapakoa jopa — en tiedä missä määrin, mutta kuitenkin. Elikkä tämä kannattaisi kyllä tarkastella uudestaan. — Kiitos.

19.08 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! En käy pitkittämään tätä keskustelua, mutta sen verran, kun tässä nyt on ollut esillä opposition pari pontta, ehkä niitä tässä arvioin. Muutenhan tämä lisätalousarvio on luonteeltaan hyvin tekninen ja sinällensä ei ole aiheuttanut oppositiopuolueissakaan tarvetta tehdä varsinaisesti sinne esityksiä.

Ensin tämä sosiaalidemokraattien lausumaehdotus veteraanikuntoutuksesta: Tämähän on sisällöltään hyvin sama kuin varsinaisesti tuo valiokunnan mietinnössään oleva linja, ja siinä mielessä tietenkään ei ole mitään ongelmaa äänestää tämän ponnen puolesta. Ymmärrän kyllä, että täällä salissa on käyty keskustelua siitä, että asiaa on pyritty oikeasti hoitamaan kuntoon tämän vuoden osalta, mutta tosiaankin muotoilu on tässä varsin hyvä.

Mutta sen sijaan sitten tämän vasemmistoliiton ponnen kohdalla täytyy sanoa, että kun kristillisdemokraateille on ollut tärkeää se, että kuitenkin tuo valtiontalouden tasapainottaminen pysyy siellä budjetin keskiössä, niin voisi sanoa, että siinä mielessä, kun nyt vihdoin Suomen talouden nokka on saatu nousuun, en näe tarvetta sille, että meidän nyt tässä lisätalousarviossa pitäisi lähteä tekemään muutoksia siksi, että meillä onkin nyt sitten parempaa tulokertymää kuin mitä on kaavailtu.

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

Sen sijaan ensi vuoden budjettiin kristillisdemokraatit ovat tehneet omia vaihtoehtobudjettinsa mukaisia talousarvioaloitteita, ja siinä sitten tuomme esille sen, kuinka haluaisimme panostaa enemmän todellakin niin perusturvaan, koulutukseen kuin hyvinvointipalveluihin — mitä tässäkin ponnassa kyllä sinällensä nostetaan esille — ja on erilaista linjaa kuin hallituksella tulevalle vuodelle. Ja erityisesti sitten lapsiperheitten asema meitä huolestuttaa.

Tässä kantani näihin ponsiasioihin.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Lakialoite laiksi terveydenhuoltolain 45 ja 50 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 36/2017 vp Anna-Maja Henriksson r ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Asian käsittely keskeytettiin 5.10.2017 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelu

19.11 **Anna-Maja Henriksson r** (esittelypuheenvuoro): Värderade talman! Arvoisa puhemies! Vi blev på hälft för en vecka sedan när vi debatterade den här viktiga frågan här i salen, och det är säkert på sin plats att lite repetera vad det handlar om och varför det är viktigt.

Viikko sitten käytiin tässä salissa hyvää keskustelua, ja nyt on aika vähän katsoa, mistä oikein on kysymys. Olisi ollut hyvä, jos tänään olisi ollut paikalla myös joku hallituksen edustaja — paitsi edustaja Anttila, jota arvostan suuresti tässäkin asiassa — joka voisi nyt valaista meille, mitä hallitus oikein on sopinut tästä valinnanvapaudesta, koska nämä asiat tietyllä tavalla myös liittyvät toisiinsa.

Mutta kerrataan vielä vähäsen, mistä tässä on kysymys:

Päivystysuudistuksen myötä sairaalatoiminta nyt tullaan keskittämään ja pienten sairaaloiden toimintaedellytyksiä heikennetään. Näillä säädetyillä pykälillä on kuitenkin vaikutuksia, jotka ovat kauaskantoisempia kuin mistä on keskusteltu, ja minulle on tullut kyllä se tunne, että moni ei oikein tiedä, mistä on kysymys, eivätkä myöskään toimittajat tiedä, mistä on kysymys.

Terveydenhuoltolain uudistuksessa säädettiin, että anestesiaa vaativa leikkaustoiminta voi tapahtua vain sairaaloissa, joissa on perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystys. Sen sijaan annetaan niille sairaaloille mahdollisuus jatkaa leikkaustoimintaa, jotka kuuluvat yliopistolliseen sairaalaan. Tässä jaetaan meidän sairaalakenttämme kahteen kastiin: yliopistollisen sairaalan alueeseen kuuluvilla aluesairaaloilla on mahdollisuus ehkä jatkaa toimintaa, jos yliopistollisen sairaalan päättävä elin näin päättää, mutta kaikille muille, jotka eivät ole yliopistollisen sairaalan piirissä, ei tätä mahdollisuutta anneta. Maassamme on useita sairaaloita, jotka eivät kuulu yliopistollisen sairaalan piiriin

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

mutta jotka ovat alueellaan ratkaisevan tärkeitä. Tämä pykälän muotoilu johtaa tällä hetkellä nyt siihen, että juuri näin yliopistosairaalan alueella voidaan ylläpitää laajaa palveluverkostoa, kun taas näiden alueiden ulkopuolella anestesiaa vaativa päiväkirurgia keskittään keskussairaaloihin. Tämä tarkoittaa myös sitä, että etäisyys lähimpään päivystävään sairaalaan pitenee ja potilasturvallisuus kyllä heikkenee myös näissä sairaaloissa, joissa tavallaan kielletään anestesia. Se on niin kuin jalkapallojoukkueesta otettaisiin se keskikentän pelaaja pois ja sanottaisiin, että pärjätäkää ilman tätä. Se on ennennäkemätöntä, että näin halutaan tehdä.

Asiasta tekee vielä vakavamman sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki, jota nyt valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriössä, ja ministeriö on muun muassa lausunnossaan Pietarsaaren ja Rauman kaupungeille ilmoittanut, että yksi uudistuksen tavoitteista on, että julkinen ja yksityinen toiminta olisivat samassa asemassa palveluiden tuottamisen osalta. Tämän lausunnon mukaan silloin myös samojen ehtojen potilasturvallisuudesta ja laadusta tulee koskea molempia käsittäen päivystysvalmiuden. Tämä mainittu momentti tulisi siis johtamaan siihen, että yksityisetkään toimijat eivät enää 1.1.2020 jälkeen voi järjestää päiväkirurgiaa, ellei toiminta sijaitse sellaisen sairaalan yhteydessä, jossa on perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystys. Käytännössä jo nyt tehdyt keskittämistoimet ovat johtaneet suuriin ongelmiin, sen me tiedämme.

No, nämä pykälät tullaan soveltamaan nyt 1.1.2018 alkaen, ja tällä hetkellä ei ole vielä liian myöhäistä estää vakavien ongelmien syntymistä. Julkisilla ja yksityisillä toimijoilla tulisi olla mahdollisuus hoitaa päiväkirurgiaa, mikäli tälle löytyy alueellista tarvetta. Päätökset julkisten sairaaloiden toiminnasta tulee tehdä paikallisesti sairaanhoitopiirien kuntayhtymissä myös niiden sairaaloiden osalta, jotka eivät kuulu yliopistollisen sairaalan piiriin. Vain tällä tavalla alueellinen demokratia, kunnallinen itsehallinto ja kansalaisten oikeus yhdenvertaisiin palveluihin voivat toteutua.

Arvoisa puhemies! En voi olla kertomatta siitä palautteesta, joka on tullut minulle nyt tämän lakialoitteen johdosta.

Monta lääkäriä on ollut yhteydessä, viimeksi hammashoidon puolelta. Hammaslääkäriliitto on myös erittäin huolissaan tästä tilanteesta, koska myös hammashoidossa tarvitaan anestesiaa. On potilaita, jotka tarvitsevat nukutuksen, jotta heidän hampaitaan ylipäänsä pystytään korjaamaan. Tähän kuuluvat lapset, tähän kuuluvat vammaiset, tähän ryhmään kuuluvat ne potilaat, joilla on jonkuntyyppinen fobia. Ja tämä tarkoittaa, että myös hammashoidon osalta ollaan nyt keskittämässä kaikki keskussairaaloihin. Tämä ei voi olla viisasta politiikkaa. Sen takia olisin nyt toivonut, kun tämä koko asia on valtavan iso — se koskettaa sekä julkista terveydenhuoltoa, se koskettaa tasa-arvoista kohtelua potilaitten välillä riippumatta siitä, missä päin maata asutaan, ja se koskettaa myös yksityisen puolen tulevaisuutta eli mitä yksityiset saavat leikata, mitä eivät — että tähän pitäisi saada myös hallitukselta nyt suoria vastauksia.

Ja muutama sitaatti.

Eräs erikoislääkäri sanoi näin: "Isot sairaalat tulevat hukkumaan potilastulvaan, ja eriarvoisuus kasvaa." [Sirkka-Liisa Anttila: Ovat hukkumassa jo nyt!] — Ja ovat jo hukkumassa, elleivät saa leikata niin sanottuja julkisia potilaita, eivät julkisissa eivätkä yksityisissäkään pienemmissä yksiköissä.

Eräs toinen kirurgi kirjoitti minulle: "Luin ilolla, että olette ottaneet asiaksenne vaikuttaa terveydenhuoltolakiin eksyneeseen lapsukseen koskien helpon perustason leikkaustoiminnan järjestämisen perusteita." Mutta kun tämä ei valitettavasti ole mikään eksynyt lap-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

sus, koska lääkintöneuvos Keistinen sanoo suoraan, että ei tässä ole tehty mitään lapsuksia eikä virheellisiä päätöksiä, vaan tämä on tehty tietten tahtoon.

Toinen ylilääkäri on todennut, että keskittämisen kielteisiä seurauksia ei asetusta laadittaessa ole lainkaan otettu huomioon.

Hoitaja, joka on ollut päivystyksessä 20 vuotta, kirjoitti näin: "Mitenhän ensihoito tai päivystys, joka turvaa potilaita ja tänä päivänä tarvitsee nukutuslääkäreitä pelastaakseen ihmishenkiä, voi toimia tulevaisuudessa pienemmissä sairaaloissa? Miten aivoverenvuoto- ja sydänpysähdyspotilaat hoidetaan? Ei mitenkään, he kuolevat hapenpuutteeseen, kun ei voida nukuttaa." No, silloin varmaan joku vastaisi, että joo, niitä ei ole tarkoitukseen hoitaa siellä, vaan ensiapuambulanssin pitäisi hoitaa. Mutta näin ei valitettavasti tule käymään kaikkialla Suomessa.

Eli nyt olisi korkea aika myös hallituksen herätä siihen todellisuuteen, että vielä ehtii tälle asialle tehdä jotain. Vielä ei ole liian myöhäistä.

Minulle on suuri kysymysmerkki se, miten on mahdollista, että kokoomus, joka on valinnanvapauden puolestapuhuja, oikeastaan nyt ajaa sellaista uudistusta, joka sulkee yksityisen sektorin kokonaisuudessaan pois kaikesta sellaisesta toiminnasta, joka vaatii muuta kuin paikallisuudutuksen. Elikkä lasten korvien putkitukset, ne olisi sitten tulevaisuudessa kaikki tehtävä keskussairaalassa.

Arvoisa puhemies! Lopetan tähän, ja jatketaan keskustelua. Toivon, että me saisimme myös hallituksen nyt heräämään. Olisi viisasta tehdä niin, että myös tämä uudistus lykätäisiin siten, että se astuisi voimaan vasta, kun sote-uudistus astuu voimaan. Ja sillä ajalla olisi korkea aika tehdä niitä tarvittavia muutoksia.

19.21 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Viikko sitten en pystynyt päällekkäisen tilaisuuden takia olemaan läsnä, kun tätä lakialoitetta aloitettiin käsittelemään, ja olen siinä mielessä tyytyväinen, että sitten aika loppui kesken ja tällä viikolla jatkamme, koska tämä on kyllä valttavan tärkeä lakialoite. Olen kirjoittanut tästä nyt muutaman kolumnin oman alueeni lehtiin. Siellä Iisalmen ja Varkauden aluesairaalat ovat tyypillisiä esimerkkejä hyvin toimivista, tehokkaista aluesairaaloista, jotka hallitus on nyt, sanotaanko lainausmerkeissä, nukuttamassa alas tällä anestesiaehdolla.

Tätä soteahan on tosiaan valmisteltu, niin kuin täällä aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja Henriksson totesi, terveydenhoitolain uudistuksella, ja siinä tuli sitten tämä anestesiaa vaativan leikkaustoiminnan ehto, että se voi tapahtua vain perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystyksen omaavissa sairaaloissa. Tämä muotoilu johtaa siihen, että yliopistosairaaloiden alueella voidaan ylläpitää laajaa palveluverkostoa, kun taas sitten näitten alueitten ulkopuolella anestesiaa vaativa päiväkirurgia ja muut toimenpiteet keskitetään sinne keskussairaaloihin.

Tosiaankin näitä hyvin toimivia, tehokkaita ja alueellisesti tärkeitä sairaaloita on maassamme pilvin pimein, mutta on aika mielenkiintoista, että tosiaankin Pohjois-Savossa esimerkiksi sattuu olemaan kaksi sellaista aluesairaala, jotka ovat juuri palvelleet sekä siellä Ylä-Savon puolella että sitten myöskin, voisi sanoa, Pohjois-Savon eteläosassa, ja näitten sairaaloitten potilaitten keskittäminen Kuopioon on tällä hetkellä johtanut jo siihen, että KYSissä on kaaos. Tämä tietenkin tulee sitten johtamaan myös väistämättä siihen, että nämä muut toimintaedellytykset näissä sairaaloissa heikkenevät. Siellä on väistämättä sitten näitä heijastusvaikutuksia muuhun poliklinikkatoimintaan. Iisalmessakin toimivat tehokkaasti tällä hetkellä vielä korva-, nenä-, kurkkutaudit, sisätaudit, kirurgia, gynekologia

— kaikkiin näihin sillä on omat heijastusvaikutuksensa. Ihan niin kuin täällä edustaja mainitsi, on tosiaankin sellaisia tilanteita, että rauhattomalle potilaalle sen toimenpiteen suorittamisen ajaksi saatettaisiin tarvita kevyttä nukutusta, ja nämäkään toimenpiteet eivät siten enää ole mahdollisia.

Tällaisista keskittämisongelmista tällä hetkellä Kuopion lisäksi olen kuullut, että Turussa yhteispäivystysyksikkö on tukkeutunut [Sirkka-Liisa Anttila: Tukossa!] — aivan tukossa, aivan niin kuin täällä edustaja Anttila mainitsi — ja sitten Kaakkois-Suomessa Kouvolan seudulla on myöskin ihan vastaavia. Siellä on pyydetty lisää rahoitusta, anottu, että pystytään ihan niistä välttämättömmistä päivystyksen tilanteista selviämään. Seuraamus on tällä, että nämä välimatkat näihin päivystäviin sairaaloihin kasvavat, yhteispäivystyspiisteet kuormittuvat, ruuhkautuvat, potilasturvallisuus kärsii ja sitten tietysti tämä kustannuspuoli. Kyllähän matkakustannukset sitten kasvavat, kun potilaita karrataan ympäri sairaanhoitopiiriä.

Ihan niin kuin täällä edustaja Henriksson totesi, näillä pykälillä on vielä sitten kauaskantoisempia seurauksia, kun otetaan huomioon, että tämä järjestämislaki on kirjoituksen alla ja se astuu voimaan sitten vuoden 20 alussa. Tosiaankin se iso kysymys on tällä hetkellä se, millä tavalla tullaan selviämään siitä tilanteesta. Ymmärrän sen logiikan, että yksityisiä ja julkisia tulee kohdella samalla tavalla, mutta tämän jälkeenhän ne yksityisetkään eivät voi enää sitten järjestää sitä päiväkirurgiaa, ellei se toiminta sijaitse sitten jonkun sellaisen sairaalan yhteydessä, jossa perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystys on. Se on loogista, että nämä asetetaan samalle viivalle, ja itselläni on kyllä paljon suurempi huoli tällä hetkellä sen julkisen puolen selviämisestä. Mutta kun tiedetään se, että tämä meidän järjestelmämme perustuu siihen, että yksityinen tukee sitä julkista puolta [Sirkka-Liisa Anttila: Täydentää!] — niin, täydentää sitä — julkinen ei tule selviämään siitä, jos tämä kielto astuu voimaan sitten myöskin näitten yksityisten kohdalla.

Ministeri Saarikko muistaakseni viime vai toissa viikon kyselytunnilla, kun KD:n Antero Laukkanen kysyi asiasta, totesi, että tämä on tänään tullut ministeriryhmän pöydälle ja että he selvittävät parhaillaan hallituksen linjaa tässä asiassa. Tämä tuntui kyllä aika hämmäntävältä, onko tämä tullut ikään kuin puun takaa nyt sitten hallituksellekin — että mitäs on tullut kirjattua ja mitä tämä tulee sitten vaikuttamaan tulevaisuudessa. Toisaalta tässä on vähän sellainen erikoinen kierre myöskin, että herättiinkö tähän ongelmaan vasta siinä vaiheessa, kun yksityisten toimijoitten kohdalla tämä tilanne kärjistyi, mutta että julkisen puolen näistä toimivista aluesairaaloista ei olla huolestuttu tähän mennessä, että ne ovat ikään kuin saaneet mennä tässä, mutta nyt kun tajuttiin, että hei, tämähän tulee rajoittamaan näitten yksityisten toimijoitten mahdollisuuksia, niin sitten tuli sellainen ahaa, että tälle varmaan jotain tarvitsee tehdä.

Mutta niin kuin täällä on todettu ja mistä minä olen tosi iloinen, täällä on hallituspuoleittain edustajia allekirjoittanut ja vielä, voisi sanoa, edustajia parhaasta päästä eli sellaisia edustajia, jotka näkevät tämän asian tärkeyden, eikä mennä sen taakse, että tämä nyt on hallituksen linjaus, tai haluta ajatella tätä hallitus—oppositio-politiikkana vaan juuri nähdään se alueellisten sairaaloitten merkitys ja ymmärretään, miten vakaviin ongelmiin koko meidän järjestelmämme joutuu tämän onnettoman anestesiaehdon ympärillä, kun se on sidottu niin julkisen kuin yksityisenkin päiväkirurgian kieltoon.

Toivon, että tätä vielä voitaisiin harkita. Etenkin kun tuo järjestämislaki ja koko sote ovat vielä pahasti levällään, toivon, että juuri nämä pykälämuutokset, mitä edustaja Henriksson esittää, tehtäisiin. Ei koko lakia tarvitse lähteä kumoamaan, vaan siellä on nämä py-

kälämuutokset, jolloinka tämä johtaisi siihen, että alueellisesti voitaisiin tehdä nämä päätökset. Ei ole tässäkään tarkoitus tehdä taas jotakin sellaista kumousta, että koko laki lähitisi aivan toisista perusteista, vaan annettaisiin sinne alueelle se demokratia ja siellä voitaisiin katsoa. Jos jollakin alueella ei ole minkäänlaista ongelmaa, niin keskitetään sitten sinne keskussairaalaan tai yliopistolliseen, mutta jos on semmoinen tilanne, että tarvitaan enemmän näitä toimivia yksiköjä, niin annettaisiin silloin alueellisesti tämä päätös tehdä. Eikö tämä olisi sitten sitä kansalaisten yhdenvertaisuutta parhaimmillaan, kun se voitaisiin näin taata ja tätä kautta sitten myöskin ottaa nämä perustuslakivaliokunnan lausumassa olevat yhdenvertaisuuteen liittyvät huomiot paremmin esille ja huomioon? — Kiitos.

19.28 Sirkka-Liisa Anttila kesk: Arvoisa puhemies! 30 vuoden kokemuksella aluesairaalan hallinnosta ja parilla jaksolla hallituksen puheenjohtajana, valtuuston puheenjohtajana ja niin edelleen käsittelen tätä lakialoitetta, johon olen nimeni allekirjoittanut ihan harkitusti. Tässähän on kysymys siitä, että hallitusohjelmaneuvoittelussa haettiin säästöjä keskittämällä, ja yksi keskittämiskeino on nyt sitten ollut nimenomaan aluesairaaloista poistaa se leikkaustoiminta, joka tapahtuu anestesiassa. Sitä varten terveydenhuoltolaki on täällä eduskunnassa hyväksytty ihan viime vuoden lopulla ja tuli voimaan tämän vuoden alussa.

Tätä perustellaan siis säästölakina, mutta jos mietitään, mitä tästä seuraa, niin kokonaistaloudelliset vaikutukset kansantaloudessa tulevat varmasti olemaan miinusmerkkisiä. Nyt kun aluesairaaloiden leikkauskapasiteetti poistuu, se on yli 10 prosenttia koko kapasiteetista, vastaavasti keskussairaaloihin ei tule yhtään lisää, ja se näkyy nyt jo, niin kuin täällä edustaja Essayah totesi, Kuopiossa, mutta tiedän tarkkaan myöskin, että se näkyy Turussa. Se on näkynyt jo varsin pitkään, vaikka niitä siirtoja ei välttämättä kaikkia ole vielä tehtykään. Esimerkiksi Ypäjällä ranteensa murtanut henkilö joutui käymään Turun yliopistollisessa keskussairaalassa neljä kertaa taksilla edestakaisin, ennen kuin pystyttiin keskussairaalaan ottamaan kipsattavaksi — neljä kertaa sitä ennen lähes 100 kilometrin matka. Eli kokonaistaloudellisesti tämäntyyppisistä ratkaisuista ei varmasti tule säästöä, kun otetaan vielä sitten huomioon se, että aluesairaalatason kustannukset ovat keskussairaalan ja yliopistosairaalan kustannuksiin verrattuna hyvin minimaaliset. Forssan aluesairaalassa tehdään 40 prosenttia halvemmalla kuin Kanta-Hämeen keskussairaalassa ja 70 prosenttia edullisemmin kuin Turun yliopistollisessa keskussairaalassa, minkä minä hyvin ymmärän, koska näiden keskussairaaloiden varustus on ihan toisenlainen. Kysymys kuuluukin, mitä tapahtuu. Leikkausjonot pitenevät, ja sekin on kansantaloudellinen tappio, koska siellä jonossa varmaan on ihmisiä, jotka ovat työelämässä, vaikka tiedänkin, että aika monet työterveyshuollon kautta tapahtuvat leikkaukset tänä päivänä ohjataan muuta kautta.

Meillä Forssassahan tilanne lähti siitä liikkeelle, että kun sairaanhoitopiirit muodostettiin vuoden 1991 alusta, niin aluesairaalamme silloin tuli osaksi Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiriä. Kävi kuitenkin niin, että sairaanhoitopiirissä oli lääkäreistä pulaa ja oli uhkana, että meillä toimivia hyviä kirurgeja oltaisiin oltu siirtämässä leikkaamaan Kanta-Hämeen keskussairaalaan. Eli meillä oli uhkana se, että meidän palvelutaso aluesairaalassa laskee ja vastaavasti siirtyy henkilökuntaa Kanta-Hämeeseen. Niinpä me teimme sitten ratkaisun, vuoden 2000 alusta otimme aluesairaalamme pois sairaanhoitopiiristä ja pistimme aluesairaalan ja perusterveydenhuollon eli terveyskeskuskuntainliiton yhteen, ja se on ollut erinomainen ratkaisu. Meillä on näyttöä tuloksista 16 vuoden ajalta siitä, millä tavalla säästöt syntyvät silloin, kun ei tarvitse mennä erikoissairaanhoidon jonoon, kun ollaan samaa

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

kuntayhtymää, hakemaan ensin lähete perusterveydenhuollosta. Meillä on henkilö, joka katsoo, kumpaan tuuttiin asiakas kuuluu, ja sitä kautta päästään aivan suoraan hoitoon. Ei ole jonoja. Meillä on ollut leikkaustoimintaa ja 26 erikoisalan poliklinikkatoimintaa, koska meillä kuntayhtymän johtaja Markku Puro tämän mallin rakensi periaatteella "lääkäri liikkuu, potilaat liikkuvat vähemmän", ja silloin yhteiskunnan kustannukset ovat myöskin huomattavasti alhaisemmat. Me olemme olleet vuosia THL:n tilastoissa terveydenhuollon kustannuksissa valtakunnan ensimmäisten kolmen joukossa, eli meillä on näyttöä. Varmaan arvaatte, että tämä nyt rakenteilla oleva sote-uudistus ja siihen liittyvä terveydenhuoltolain muutos iskevät meihin kaikkein eniten, ihan suoraan ajavat Forssan mallin niin sanotusti alas. Meillä oli tämä integraatio 16 vuotta, ja siitä on olemassa konkreettiset näytöt, että sillä todella säästyy, mutta niin kuin tiedämme, nyt kun sote-uudistusta rakennetaan, niin integraatiohan on saanut väistyä. Ovat tulleet ihan muut arvot tilalle, valitettavasti.

Arvoisa puhemies! Tekonivelkirurgia soveltuu aluesairaaloihin erinomaisesti. Jos olisi vähän katsottu Ruotsista mallia, niin siellä on nimenomaan se, että ei siinä korkeimmassa tasossa niitä leikkauksia tehdä, vaan siinä keskitasossa, ja sitä Suomessa edustaa nimenomaan aluesairaalat. Eli kyllä tämä uudistus on ollut suoraan valmistelussa sosiaali- ja terveysministeriössä virkamiestyönä, ja täällä tämän henkilön nimi jo mainittiinkin, jonka visio on se, että Suomessa on vain 12 keskussairaala jatkossa. Hän on minulle sen itse sanonut: ei tarvita kuin 12 keskussairaala. Eli ne 6 nykyistäkin keskussairaala ovat tämän esittelevän virkamiehen mielestä liikaa, aluesairaaloita ei ole ollenkaan, ainakaan kirurgisessa toiminnassa, jossa anestesiaa tarvitaan. Eli keskittämispolitiikka on ollut lähtökohta siellä ministeriössä, ja ilmeisesti on ollut vähän poliittisen ohjauksen puutetta, koska ne tahtotilat ovat niin keskeisesti siellä toteutuneet, mitä virkamiehellä on ollut.

Tekonivelkirurgian kohdalla esimerkiksi meidän sairaalamme on erinomainen esimerkki. Kanta-Hämeestä käy Forssassa leikkauksissa aika moni siitä syystä, että meillä ei ole jonoja — hyvin lyhyet jonot, hoitoon pääsy on joustavaa ja turvattua, ja leikkaukset on hoidettu mallikelpoisesti. Mutta nyt sitten ensi vuoden alusta meidänkin sairaalamme leikkaustoiminta lakkaa. Sen takia pyysin myöskin tämän puheenvuoron, kun en viime viikolla tähän keskusteluun toisen tapahtuman johdosta millään päässyt, että haluan oikaista, kun täällä on sosiaali- ja terveysvaliokunnan varapuheenjohtaja lukenut Kanta-Hämeen alueen lehtiä ja on väittänyt täällä, että "oli ilo lukea tänään lehdistä, että Kanta-Hämeen alueella, missä nämä muutokset ovat aiheuttaneet kovasti etukäteen kuohuntaa, Forssan aluesairaala ja hämeenlinnalaiset ovat päässeet sopimukseen työnjaosta ja arvio on, että vain neljä sairaanhoitajavirkkaa tarvitsee siirtää Hämeenlinnaan". Haluan tämän sen takia oikaista, että vain on sovittu siitä, mitä meiltä siirtyy Kanta-Hämeen keskussairaalaan. Mitään ei ole sovittu eikä päätetty, mitä meille jää, mitä meille mahdollisesti jostain muualta tulee. Tämä on sitä niin sanottua yksipuolista tiedottamista, jota meidän seudullamme on harjoitettu jo varsin pitkään. Tietyistä syistä on luotu mielikuva, ettei ole muuta vaihtoehtoa kuin mennä sinne Kanta-Hämeeseen. Meillähan oli tarkoitus tehdä yhteisyritys Pihlajalinnan kanssa, mutta se sitten kaadettiin, poliitikoilta puuttui rohkeus se tehdä. Ja nyt sitten täällä hetkellä Forssan sairaalassa joudutaan aika pian miettimään esimerkiksi, mitä me teemme kirurgisella osastolla. Tähän saakka sen kirurgisen osaston kuormituksen on nimenomaan ratkaissut se, miten paljon meillä leikataan ja mitä leikataan. Ei päiväkirurgia tarvitse mitään osastoa. Eli tämä teksti, joka on toki löytynyt Forssan lehdestä, on yksipuolinen, ja haluan sen takia sen tässä eduskunnan pöytäkirjoihin oikaista. Me tiedämme sen, tuleeko meille

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

mitään, korkeintaan vasta vuoden lopussa. Kiireisintä Kanta-Hämeen keskussairaalan näkökulmasta oli se, että pitää sopia heti se, mitä meiltä nyt sitten siirtyy terveydenhuoltolain mukaan. Ja totta kai se oli helppo sopia, koska se on laissa määritelty, mitä meiltä siirtyy.

Mutta aika kuvaavaa on se, että Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin johtaja teki valituksen, kantelun, aluehallintovirastoon vaatien selvitystä, että mitä terveydenhuoltolaki tarkoittaa Forssan sairaalan kohdalla. Tämä kantelu tehtiin siinä vaiheessa, kun meillä oli yhteisyritysneuvottelut menossa. Eli tämä painostus on ollut aika kovaa, koska Kanta-Hämeen keskussairaala viime vuonna puuttui potilaita. Eli tässä on kysymys myöskin siitä, että halutaan vaikuttaa siihen, mihin ne potilasvirrat sitten jatkossa menevät. Mutta valinnanvapaus turvaa sen, että asiakkaat valitsevat jatkossa.

Olen erittäin surullinen siitä, että Forssan malli ajetaan näin alas, ja sen takia olen tähän aloitteeseen nimeni pistänyt. Tehdään nyt yhdessä töitä sen eteen, että saataisiin tähän voimaantumoon vielä muutoksia. Minä todella toivon ja tiedänkin, että ministeri Saarikko jatkossa seuraa hyvin tarkkaan, mikä on keskittämisen vaikutus, joka nyt jo TYKSissä on realisoitunut ja Kuopiossa. Ihmishengistä on kysymys, potilasturvallisuudesta on kysymys, ja se on viime kädessä myöskin ministeriön vastuulla. [Vastauspuheenvuoropyyntö]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No, tässä vaiheessa, kun on näin vähän puheenvuoroja, mennään vielä listan mukaisesti.

19.37 Veronica Rehn-Kivi r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Jatkan tätä ihmettelystä ja tiivistän tämän käydyn keskustelun muutama kysymykseen: Ovatkohan hallituspuolueet miettineet tässä asiassa ihan loppuun asti, kun tiivistetään ja keskitetään kaikki leikkaustoiminta vain näihin päivystyssairaaloihin? Niin kuin tässä on todettu, päiväkirurgiaa hoitavat tällä hetkellä hyvillä tuloksilla useat aluesairaalat ja myöskin yksityiset sairaalat. Leikkausten lukumäärä tulee tuskin vähentymään tulevaisuudessa, päinvastoin. Miten keskussairaalat pystyvät hoitamaan kaikkia leikkauksia ilman, että syntyy pitkiä jonoja? Onko järkevää kuljettaa pitkiä matkoja ihmisiä leikkaukseen? Onko otettu huomioon kohonnut riski sairaalabakteeritartuntoihin? Ja kuka ottaa vastuun loppukädessä potilasturvallisuudesta? Nämä nyt ovat kysymyksiä, jotka on jo tässä esitetty, ja seison niitten takana ja kannatan siksi, että tämä lakialoite hyväksytään täällä eduskunnassa. — Kiitos.

19.39 Anna-Maja Henriksson r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Oli hyvin selkeä puheenvuoro edustaja Sirkka-Liisa Anttilalta, jossa hyvin selvästi tuli esille se, mitä tässä on takana: tässä on säästöt takana. Ei tässä ajatella potilaan parasta, ei tässä ajatella sitä, että meillä on yhdenvertaiset palvelut ympäri maata, vaan tässä ollaan tieteen tahtoon haluttu löytää säästöjä. Minä uskallan väittää, että niitä säästöjä, joita tällä tavoitellaan, ei tulla saamaan ja saavuttamaan tällä tavalla. Päinvastoin, tässä voi käydä hyvinkin paljon huonommin.

Niin kuin edustaja Anttilakin nosti esille, ilmeisesti tässä on ollut kova virkamiesvalmistelu takana. Mutta kuitenkin keskustahan nyt johtaa tätä maata, ja kyllähän se on niin, että keskustavetoinen hallitus on tietenkin myös vastuussa tästä lakiesityksestä, ei siitä pääse mihinkään. Olisin kysynyt myös edustaja Anttilalta, jos hän olisi vielä jäänyt tänne, millä tavalla hän nyt näkee sen, mitä hallituksen sisällä on tapahtumassa. Ainakin minulle on hyvin epäselvää, mitä keskusta ja kokoomus ovat viikonloppuna sopineet — ilmeisesti eivät

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

itsekkään tiedä, mitä ovat sopineet. Mutta ainakin sen tiedämme, että jos tämä viedään läpi niin kuin tässä nyt on ajateltu, niin tämä tulee tuottamaan varsin paljon vahinkoja niin potilaspuolella kuin myös seudullisesti. On aivan käsittämätöntä, että keskusta, joka on puolue, jonka pitäisi olla huolissaan koko maasta ja maan hyvinvoinnista, on nyt vetämässä tällamoista keskittämislinaa, jossa ei ole mitään päätä eikä häntää.

Sitten voisin todeta näin, että itse olen ollut myös kuntapolitiikassa 20 vuotta mukana. Pietarsaareissa on sairaala, joka on ollut pystyssä jo yli sata vuotta. Paikallisella demokratialla olemme saaneet päättää, mitä itse teemme siinä omassa sairaalassamme, ja sen jälkeen, kun saatiin sairaanhoitopiirit, olemme demokraattisessa järjestyksessä myös saaneet päättää sairaanhoitopiirin sisällä, mitä tehdään missäkin. Nyt tämä sote-uudistus on viemässä paitsi kunnilta päätäntävallan myös maakunnilta päätäntävallan, koska se valta on päätymässä nyt valtiovarainministeriöön, mitä tulee rahaan, ja sitten sosiaali- ja terveysministeriöön, mitä tulee itse siihen, että mitä saa tehdä missäkin sairaalassa. Tämä tulee johtamaan suureen demokratiavajeeseen, ja se syö myös uskottavuutta.

Värderade talman! Det är sorgligt att den här typen av lagförslag kommer till Finlands riksdag, och det är ännu mera sorgligt att man inom regeringen inte har brytt sig om att ta reda på vilka konsekvenserna kommer att bli. För den här centraliseringsivern som man nu kör betyder i praktiken att operationer, också mycket enkla operationer som till exempel att sätta in rör i öronen på barn som har problem med dem, alla de operationerna, det vill säga allt sådant som kräver mer än lokalbedövning, skulle då centraliseras till våra centralsjukhus. Det här kan inte vara klok politik, inte i ett land som lever år 2017 och som borde se framåt, som borde försöka undvika onödig byråkrati och som borde se till att man tar vara på de resurser som redan finns och att man använder dem effektivt. Så det är sorgligt att man fortsättningsvis kör det här och att man inte, åtminstone hittills, har visat någon vilja att ändra på det.

Det är uppenbart att man inte har insett att det här också kommer att begränsa den privata sektorns möjligheter, och de privata sjukhusens möjligheter att operera i framtiden, och också det här är någonting som är helt... Det är helt otroligt att samlingspartiet kan köra en sådan linje när man har sagt att man är för mera valfrihet och vill utvidga den — i praktiken kör man nu ner valfriheten med den här linjedragningen.

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi haluan vielä kiittää kaikkia niitä edustajia, jotka ovat olleet kannattamassa tätä lakialoitetta. Olen kiitollinen myös siitä, että jokaisesta eduskunta-puolueesta, paitsi sinisestä ryhmästä, löytyi tälle tukea. Se on sinänsä arvokas asia. Tiedän, että moni kansalainen ympäri Suomea toivoo vielä, että hallitus myös tässä asiassa muuttaisi näkemystään ja että tässä palattaisiin siihen, että laitetaan potilas keskiöön ja mietitään myös niitten lakien vaikutuksia sillä tavalla, että otettaisiin huomioon pitkäaikaiset vaikutukset niin potilaan kannalta kuin myös yhdenvertaisuuden kannalta. Toivon, niin kuin tässä on esitetty aikaisemmin, että hallitus nyt vielä, kun ilmeisesti eivät vielä ole valmiita tämän valinnanvapauden kanssa, myös osaisi ottaa tämän asian käsittelyyn, niin että me saamme tässä järkevän ratkaisun, koska näin tässä ei saisi lähteä eteenpäin, niin kuin hallitus nyt on suunnitellut. Se tulee tuottamaan paljon vahinkoa, ja myös ihmishengistä pitäisi hallituksen olla kyllä huolissaan. Sellaista lainsäädäntöä ei pitäisi viedä läpi, jossa ei voida potilasturvallisuutta taata.

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

19.45 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Pyysin vielä puheenvuoroa, kun kuuntelin tuota edustaja Anttilan puheenvuoroa. Todellakin nyt on kuultu jo tuosta viikonlopun hallituspuolueitten kokouksesta, että integraatio on nyt heikkenemässä näillä uusilla linjauksilla. Edustaja Anttila kertoi, miten aluesairaalassa alueellisesti on tehty jo, sanoiko hän, 15:n vai 16 vuoden ajan tällaista hyvää integraatiota, joka nyt sitten heikkenee sen takia, että me lähdemme tämmöiselle keskittämisen tielle. Siinä mielessä voi vain yhtyä näihin kysyjiin, jotka haluaisivat lisätietoja siitä, mitä nyt viikonloppuna on sovittu. Ilmeisesti se on hivenen epäselvää siellä hallituksen sisälläkin, koska jatkoaikaa on sitten edelleenkin tähän valinnanvapausosion julkituloon pyydetty.

Tuolla allekirjoittajissa, jos nyt oikein katsoin, oli tosiaan kuusi keskustan kansanedustajaa. Kokoomuksestakin taisi olla allekirjoitus. Ehkä tämä kertoo just siitä, että oikeasti nämä ihmiset, jotka tulevat tuolta alueelta, missä on hyvin toimivia aluesairaaloita, jotka tietävät, että nämä välimatkat sitten tulevat kasvamaan rajusti noilla alueilla, ja ovat jo nähneet, miten se tulee aiheuttamaan potilasruuhkaa, ovat aidosti huolissaan tästä kehityssuunnasta.

Kyllä täytyy yhtyä noihin edustaja Henrikssonin ihmettelyihin, että kun meillä nyt on keskusta pääministeripuolueena, niin kyllä tämmöinen keskittäminen näihin yliopistollisiin sairaaloihin ja keskussairaaloihin tuntuu hyvin kummalliselta. Kyllä ainakin tuolla Pohjois-Savossa, jossa keskusta on aivan mahtipuolue, väki on hirveän hämmentynyt, että tällä hallituskaudella tapahtuu tällaista. Kyllä he ovat tosi ihmeissään, että miten tämä on mahdollista.

Näihin ihmetyksiin voi vain itsekin yhtyä. Toivotaan, että tätä vielä, kun on mahdollisuus muuttaa, muutettaisiin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

5. Lakialoite laiksi valtion taiteilija-apurahoista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 37/2017 vp Paavo Arhinmäki vas ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu

19.48 **Paavo Arhinmäki vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Amurinlinnassa, puhemiehelle tutussa Tampereen kaupungissa, Finlaysonin työläisasunnoissa kirjoitettiin Tuntematon sotilas, tai Sotaromaani. Tänään, juuri tällä hetkellä, kun käymme keskustelua, kyseisen romaanin kolmas elokuvaversio on ensi-illassa. Miksi nostan tämän esille? Tuntematon sotilas on tyypillinen esimerkki taiteesta, niin elokuvataiteenmuotona,

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

kirjallisuustaiteenmuotona kuin näyttämötaiteenmuotona, joka yhdistää monella tapaa Suomen kansaa. Alun perin sodan vastaiseksi, jopa pasifistiseksi kirjoitetusta kirjasta löytää moni toisella tavallakin ajatteleva itselleen lainattavaa. Ne velikullat, jotka siinä esiintyvät, ovat osa suomalaista folklorea.

Arvoisa puhemies! Tänä vuonna Suomen itsenäisyys täyttää 100 vuotta, ja yksi itsenäisen valtion ja kansan keskeisiä merkkejä on, että meillä on monipuolista taidetta ja kulttuuria. Taide ja kulttuuri luo yhtenäisyyttä, mutta toisaalta se nostaa esiin ongelmakohtia ja epäkohtia, herättää keskustelua ja tunteita. Jokaisen sivistysvaltion pitää huolehtia siitä, että taiteella on tilaa ja mahdollisuuksia myös taloudellisesti. Silloin kun Tuntematon sotilas, tai Sotaromaani, kirjoitettiin, se tehtiin vielä työläisasunnossa samalla, kun käytiin päivisin töissä. Sen menestys mahdollisti keskittymisen Väinö Linnan merkittävän kolmiosaisen sarjan kirjoittamiseen. Vaikka Tuntematon sotilas toi tulot, jotka mahdollistivat Täällä Pohjantähden alla kirjoittamisen, suurimmalla osalla meidän menestyviäkin, tunnettuja ja arvostettuja taiteilijoita ei ole mahdollisuutta keskittyä vain taiteen tekemiseen. Pitää myös muistaa, että taiteen mittari ei koskaan ole se, kuinka paljon se tuottaa taloudellista hyvää. On paljon taiteenmuotoja, jotka eivät voi koskaan tuottaa taloudellista hyvää tekijälle suoraan, mutta niillä on valtavan suuri merkitys yhteiskunnalle.

Sen vuoksi onkin tärkeää, että taidetta tuetaan. Ja yksi taiteen tukemisen muoto on valtion taiteilija-apuraha. Niillä työskentelee vuosittain runsaat 600 taiteilijaa — tämä on kuitenkin vain noin 3 prosenttia maan taiteilijakunnasta. Taiteilija-apuraha ei ole suuren suuri, vajaa 1 700 euroa kuukaudessa, josta maksetaan pakolliset eläke- ja tapaturmavakuutusmaksut.

Jos katsotaan sitten, miten näitä jakautuu, niin vuoden 2018 eli ensi vuoden alussa alkavia apurahoja jaettiin tänä syksynä yhteensä 294 kappaletta. Hakijoita oli runsaat 2 500, eli joka yhdeksännellä hakijalla oli mahdollisuus saada taiteilija-apurahaa lyhyemmäksi tai pidemmäksi kaudeksi. Kaikkein vaikeinta apurahan saaminen oli kuvataiteen ja monitaiteen puolella, missä apurahoja sai vain joka kahdestoista hakija.

Jos katsoo sitten ikäjakaumaa, kaikista apurahansaajista joka kuudes oli nuori eli alle 35-vuotias. Tämä on myös yksi ongelmista: apurahoja on vaikea saada varsinkin uran alkuvaiheessa.

Kuitenkin, vaikka näin harva voi saada apurahoja — toki vuosien varrella paljon useampi on voinut saada kuin nämä luvut kertovat, kun apurahansaajat vaihtelevat, eikä se luku suurensuuri ole — näillä on hyvin tärkeä merkitys, jotta taiteen tekeminen on ylipäättensä mahdollista. Taiteilijoiden toimeentulovaikeuden takia moni taiteilija, menestynyt ja arvostettukin, on joutunut vaihtamaan alaa. Apurahojen vähäisen määrän lisäksi taiteilijoiden toimeentuloa heikentävät muut tekijät, kuten vakituisten kuukausipalkkaisten töiden väheneminen taideinstituutioissa. Toki taiteilijoiden apurahat eivät ole ainoa tapa tukea taidetta ja kulttuuria Suomessa. Muita konkreettisia keinoja on esimerkiksi se järjestely, joka takaa taiteilijoiden palkan sekä teosten esittelystä että näyttelyn eteen tehtävästä työstä valtion rahoittamissa museoissa Ruotsin MU-sopimuksen mukaan, ja tämä on etenemässä, mikä on hyvä asia.

Taiteilijoiden eläketurvan yksinkertaistaminen ja parantaminen olisi tärkeä asia. Verotusta tulisi joustavoittaa vastaamaan epäsäännöllisten tulojen asettamia haasteita. Itsensä työllistäjien työttömyysturvaa tulisi parantaa. Tässä muutamia konkreettisia esimerkkejä, mitä muuta me voisimme tehdä. Oleellista on myös se, että julkinen sektori, sekä valtio että kunnat, mutta myös yksityinen puoli tarjoavat taiteilijoille työmahdollisuuksia prosentti-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

taideperiaatteen mukaisesti, koska parasta on se, että taide näkyy, taide huomataan, taidetta pääsevät kohtaamaan kaikki, eivät vain ne, jotka hakeutuvat sen pariin, vaan siihen törmätään.

Arvoisa herra puhemies! Tässä lakiesityksessä esitän taiteilija-apurahamäärien kasvatamista. Miksi näin pitäisi tehdä? Oikeastaan tässä jo niiden lukujen kertominen, kuinka harva taiteilijoista, kuinka harva hakijoista, pystyy saamaan taiteilija-apurahaa, kertoo sen syyn. Jos ajattelemme sitä, että juhlimme tänä vuonna Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlaa, niin mikä olisi sen parempi ajankohta parantaa taiteilijoiden edellytyksiä tehdä taidetta? Hallituksen talousarvioesityksessä apurahoihin on budjetoitu ensi vuodelle 11 069 000 euroa. Tällä lakialoitteella ei tavoitella pilviä taivaalta vaan maltillista korotusta taiteilija-apurahojen määrään, sitä, että jokunen voisi saada enemmän taiteilija-apurahoja. Se olisi tärkeä osoitus siitä, että suomalainen yhteiskunta, me eduskunnassa arvostamme itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuonna sitä merkittävää roolia, mikä taiteilijoilla on omalta osaltaan luoda kansakuntaa ja Suomea.

Esitän tässä lakialoitteessa sitä, että valtion taiteilija-apurahojen määrää kasvatetaan 30:llä. Se merkitsisi noin 610 000 euron korotusta määrärahoihin. Olen tehnyt tästä myös vastaavan talousarvioesityksen ja todella toivoisin, että tämä on sellainen asia, joka ei ole taloudellisesti merkittävän suuri mutta voisi olla yksi niistä asioista, mitä voisi toteuttaa, kun ensin sivistysvaliokunta ja sen jälkeen valtiovarainvaliokunta pohtivat ensi vuoden budjettia. Se olisi yksi hieno kädenojennus tältä eduskunnalta suomalaista taidetta ja kultuuria kohtaan.

19.56 Stefan Wallin r: Arvoisa puhemies! Sivistyneen yhteiskunnan eräs tunnusmerkki on se, miten hyvin se huolehtii luovan työn tekijöistään ja taiteilijoistaan. Taide on äärimmäisen tärkeä osa yhteiskuntaa ja kehittyvää yhteiskuntaa.

Lisäksi mielestäni entisen kulttuuriministerin pitää lähtökohtaisesti aina olla samaa mieltä kuin toinen entinen kulttuuriministeri ja näin on ehdottomasti tässä asiassa, joten itse kannatan hyvinkin lämpimästi edustaja Arhinmäen tekemää lakialoitetta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

6. Lakialoite laiksi tuloverolain 95 §:n ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 39/2017 vp Stefan Wallin r

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu asiasta alkaa — aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Wallin.

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

Keskustelu

19.57 **Stefan Wallin r** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taidan olla aloitteen ensimmäinen ja ainoa allekirjoittaja, mutta siitä huolimatta olen nyt täällä puhumassa — tai ehkä juuri siitä syystä.

Arvoisa puhemies! Kuten tiedämme, Suomen valtiontalouden tasapainottamiseksi on jo vuosia sitten ryhdytty mittaviin toimenpiteisiin. Menoja on leikattu, se sattuu aina, ja kokonaisverotus on pysynyt korkealla tasolla. Viimeisten vuosien aikana ja ehkä varsinkin finanssikriisin jälkeen sekä ansiotulo- että pääomatuloveroja on korotettu, kuten myös alkohol-, tupakka- ja energiaveroja, muun muassa näitä. Muutaman vuoden takaisella arvonlisäveron korotuksellakin on ollut merkittävä fiskaalinen merkitys ehkä varsinkin nyt, kun kotimainen kulutus kasvaa.

Samalla on viimeisten vuosien aikana käyty tarkasti läpi verovähennyksiä. Asuntolainojen pitkään, lähestulkoon pyhään, korkovähennykseen puututtiin, ja nyt se laskee asteittain. Vapaaehtoisten eläkesäästövakuutusmaksujen verovähennysoikeutta on myös karsittu. Kotitalousvähennystä ensin pienennettiin, sitten vähän nostettiin, mutta vähennyksen taso on edelleen pienempi kuin esimerkiksi vuonna 2011, ja siinä on lisäksi koko ajan ollut 100 euron omavastuuosuus. Jo vuosia sitten poistettiin verovähennysoikeus vaikkapa silmälasihankinnoista, ja listausta näistä verovähennyksistä, joita vuosien varrella on joko leikattu, poistettu kokonaan tai pienennetty omavastuuosuuden käyttöönottolla, voisi jatkaa.

Johdonmukaisuuden nimissä sekä valtiontalouden tasapainottamisen yhtenä osakeinona on perusteltua, että myös jäljellä olevia täysin omavastuuvapaita ja siis kokonaan verovähennyskelpoisia saavutettuja etuja käydään läpi samalla kriittisellä silmällä.

Olen omassa talousarvioaloitteessani ehdottanut, että työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennykseen tulisi 100 euron omavastuu. Tämä koskisi sekä palkansaajien maksuja ay-järjestöille että yritysten maksuja työnantajajärjestöille, joiden kohdalla omavastuu olisi 500 euroa. Tällä hetkellä jäsenmaksut ovat siis täysimääräisesti verovähennyskelpoisia. Tämä omavastuu säilyttäisi tämän vähennyksen perustan ja sen taustalla olevan idean, mutta toisi silti julkisen sektorin kassaan tarpeellisia lisäverotuloja. Valtiovarainministeriön arvion mukaan nykyinen täysimääräinen verovähennysoikeus tarkoittaa, että valtio menettää noin 200 miljoonaa euroa verotuloina vuodessa. Ehdottamani 100 ja 500 euron omavastuun säätäminen toisi VM:n mukaan ainakin 75 miljoonaa lisää verotuloja, joista 25 miljoonaa valtiolle, 45 miljoonaa kunnille ja 5 miljoonaa kirkolle.

Tilanteessa, jossa valtio edelleen lainaa 3 miljardia lisää ensi vuonna, jossa pelkästään valtionvelan korkomenoihin menee 2 300 euroa minuutissa ja jossa kokonaisvelan maa-ginen 100 miljardin raja on jo ylitetty, meidän on pystyttävä tekemään edelleen vaikeita päätöksiä. Niitä on jo tehty, ja lisää on valitettavasti edessäpäin.

Veropuolella tämä tarkoittaisi muun muassa sitä, että enää ei voi olla kovinkaan monta pyhää, täysimääräisesti verovähennyskelpoista lehmää tukkimassa tietä kohti tasapainossa olevaa julkista taloutta. Jokainen pienikin puro on tärkeä ja osa laajempaa kokonaisuutta, jossa tavoitteena siis on tasapainoinen julkinen talous — todennäköisesti aika pitkällä tähtäimellä, mutta kuitenkin.

Talman! I dag görs skatteavdraget för avgifter till arbetsmarknadsorganisationer till sitt fulla belopp, vilket enligt finansministeriet betyder att staten årligen förlorar över 200 mil-

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

joner euro i skatteinkomster. Samtidigt har man under årens lopp redan beskurit flera avdragsrätter, till exempel avdragsrätten för räntor på bostadslån, som minskar år för år, och premierna för frivilliga pensionsförsäkringar. Också hushållsavdraget har sänkts jämfört med nivån år 2011, och har en självrisk på 100 euro. Andra avdrag har försvunnit helt och hållet.

I en statsekonomi som till alltför stor del fortfarande finansieras med nya miljardlån kan inga kor längre vara heliga på avdragssidan. En självrisk på 100 euro i avdraget för avgift till arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer — 100 euro för privatpersoner och 500 euro för företag — skulle bevara avdragets fundament och idén bakom avdraget, men enligt finansministeriet ge minst 75 miljoner euro mer i skatteinkomster, av vilka 25 miljoner till staten, 45 till kommunerna och 5 till kyrkan. Det är mycket pengar och samtidigt ett steg mot en mer konsekvent fiskal syn på skatteavdragens existensberättigande.

Arvoisa puhemies! Olen tehnyt tämän saman talousarvio- ja lakialoitteen jo pari kolme kertaa aikaisemmin, ensimmäisen kerran vuonna 2013. Joka kerta se on saanut täysin yliampuvaa ja tahallisesti väärin ymmärtävää palautetta osakseen. On väitetty, että ay-maksun vähennyskelpoisuuden kylkeen tuleva omavastuu olisi ikään kuin samaa kuin koko ay-liikkeen olemassaolon tai koko jäsenmaksun verovähennysoikeuden kyseenalaistaminen. On vedottu ay-liikkeen historiaan ja yhteiskuntarauhan horjuttamisen riskiin, jos tähän asiaan puututaan. Aivan turhia pelkoja.

Arvoisa puhemies! Tässä on kysymys pelkästään pyrkimyksestä laajempaan johdonmukaisuuteen verotuksessa näitten verovähennyksien osalta. Ay-liike tekee edelleen äärimmäisen arvokasta yhteiskunnallista työtä, mutta niin tekevät myös sadat muut järjestöt Punaisesta Rististä ja Amnestystä vammaisjärjestöihin ja eläkeläisjärjestöihin ilman, että kuuluminen näihin oikeuttaisi samaan oikeuteen vähentää jäsenmaksut tai edes osan niistä verotuksessa. En ehdotakaan sitä vaan nimenomaan vain sitä, että se ainoa täysin vähennyskelpoinen jäsenmaksu rinnastettaisiin muihin jäsenmaksuihin, en enempää enkä vähempää.

20.04 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Ammattiliittojen jäsenmaksuista vain osa menee työttömyyskassalle. Esimerkiksi, jos liiton jäsenmaksu on jäsenelle 1,75 prosenttia palkasta, niin työttömyyskassaan menevä osuus on vain 0,65 prosenttia. Suurin osa ihmisistä kuitenkin kuuluu ammattiliittoihin vain työttömyysturvan takia. He luulevat, että heidän saamansa ansiosidonnainen työttömyysturva koostuu täysin siitä, että he maksavat tietyn prosenttiosuuden palkastaan liitoille. Näin ei todellisuudessa kuitenkaan ole.

Ansiosidonnaista saavat vain työttömyyskassojen jäsenet, tästä ay-liikkeetkin pitävät tietysti kynsin ja hampain kiinni. Vaikka lähes kaikki työssä käyvät maksavat työttömyysvakuutusmaksua, joka kattaa vajaat 60 prosenttia kuluista, valtion osuus on vajaa 40 prosenttia ja kassojen osuus vain 5—6 prosenttia. Ansioturva rahoitetaan nykyisin 95-prosenttisesti valtion budjetista ja lakisääteisistä työttömyysvakuutusmaksuista, joita jokainen palkansaaja ja myös työnantaja maksaa riippumatta siitä, kuuluuko mihinkään ammattiliittoon. Näin ollen suurin osa liittojen keräämistä jäsenmaksuista jää liitoille omaan käyttöön, esimerkiksi tukemaan eri puolueitten vaalitoimintaa.

20.05 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Wallinin kannan tiedämme — kuten hän kertoi, hän on useasti tehnyt tämän aloitteen. Mutta olen yllättynyt siitä,

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

että perussuomalaiset, jotka ovat puhuneet olevansa duunarin ja työläisten puolella, haluavat käydä ammattiliittojen kimppuun. Ammattiliitot ovat niitä, jotka antavat lainsäädännöllisiä neuvoja ja auttavat riitatilanteissa, ja nämä jäsenmaksutulot käytetään nimenomaan siihen.

Toisin kuin edustaja Lehto sanoi, itse asiassa on juuri päinvastoin. Moni kuvittelee kuullessaan Loimaan kassaan, että se on ammattiliitto, ja on hämmästynyt ja kauhuissaan, kun tuleekin tilanne, että tarvitsisi apua ja neuvoa riitatilanteissa eikä ole liittoa, joka on tukena. Liitot käyvät myös kaikkien työntekijöiden — niiden, jotka kuuluvat liittoon, ja niiden, jotka eivät kuulu liittoon — puolesta neuvottelut työehdoista, palkankorotuksista ja muista työelämään liittyvistä seikoista. Se, että ei kuulu ammattiliittoon mutta nauttii kaikista ammattiliiton eduista, on omanlaistaan vapaamatkustamista.

Arvoisa puhemies! Ennen muuta otin kuitenkin puheenvuoron sen vuoksi, että edustaja Wallin puhui maagisesta 100 miljardin euron velkarajasta. Täytyy onnitella Elinkeinoelämän valtuuskunnan johtajaa Risto E. J. Penttilää, että hän on saanut luotua kuvan, että 100 miljardia olisi jotenkin maaginen raja suuntaan tai toiseen. Tosiasiassa valtionvelkaa ei pidä arvioida itse asiassa absoluuttisesti vaan suhteessa bruttokansantuotteeseen. Viime vaalien alla elinkeinoelämä käynnisti velkakellon ja mediakin nielaisi syötin koukkuineen niin, että vaalikeskustelussa takana pyöri velkakello. Ihmiset kuvittelevat, että velka kasvaa tasaisesti. Tosiasiassa tämä 100 miljardin raja on ylitetty [Puhemies koputtaa] useamman kerran ja tultu takaisin sen alle riippuen siitä, että valtio välillä maksaa velkoja pois ja välillä ottaa lisää tilalle — heitot voivat olla useita miljardeja jopa vuorokauden sisällä. Eli, edustaja Wallin, [Puhemies koputtaa] tämä puhuminen 100 miljardin rajasta on, kuten varmaan itsekin tiedätte, vähän tämmöistä väritettyä poliittista kieltä enemmän kuin sitä, että se olisi aidosti [Puhemies koputtaa] joku tietty ongelmallinen raja. [Stefan Wallin: Se on paljon rahaa!]

20.08 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Kyllä perussuomalaisetkin haluavat ja itsekin haluan pitää duunareitten puolta. Varmaan edustaja Arhinmäki huomasi puheestani, että en kannattanut enkä vastustanut lakialoitetta, toin vain asioita esille. Olen itsekin kuulunut liittoon vuosia vuosia, ja kyllä täytyy sanoa, että kyllä on vasemmisto—SDP-painotteinen tämä Metalliliittokin ja siellä koko ajan sorsittiin muun puolueen jäseniä. Se oli silmiinpistävää, kuinka siellä puolueet masinoivat liittojen sisällä sitä toimintaa pitkin yrityksiä. Minun mielestäni liitoissa ei saisi olla puoluepolitiikkaa niin vahvasti kuin nykypäivänä on, ja miten räikeästi sitten tuetaan eri vaaleissa työkaveria, kuka kuuluu eri puolueeseen: Jos hän kuuluu vasemmistoon tai SDP:hen, hänelle kautta rantain myönnetään vaaliavustusta. Esimerkiksi toisen puolueen jäsen ei saa mitään, vaikka ajaisi ihan samaa asiaa.

20.09 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa puhemies! Monilla on semmoinen harhakäsitys, että jotenkin itsestään liitoissa on vain tietyt poliittiset ryhmät. Tosiasiassa liitoissa käydään vaalit, joissa vaalituloksen perusteella rakentuvat nämä ryhmät. Muistan, miten perussuomalaiset Matti Putkosen johdolla uhosivat, miten Metalliliitto vallataan, mihin edustaja Lehtokin viittasi omana liittonaan. No, miten kävi? Kun asetuttiin ehdolle, niin duunarit sitten näkivät siellä lattiatasolla, että ketkä ne ovat, jotka puolustavat sitten tosipaikan edessä duunaria. Eli siinä mielessä aina, kun puhutaan, miten tietyt puolueet ovat voimakkaasti liitoissa, sehän riippuu siitä, keitä liiton jäsenet demokraattisesti äänestävät. Toisen asian voin sanoa vasemmistoliiton osalta, kun olen toiminut puolueen puheenjohtajanakin

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

ja tiedän, minkä verran puolueena olemme saaneet ammattiliitoilta tukea ja tietysti minkä verran itse: ehkä tässä on vähän myyttistä kokoluokkaa siinä, kuinka paljon ammattiliitot tukevat ehdokkaita tai puolueita. Ehkä sosiaalidemokraattien puolella sitä on enemmän, mutta meidän kohdallamme se on kyllä jäänyt kovin kovin vähäiseksi. Toivoisin jopa, että liitot voisivat tukea hiukan enemmän niitä puolueita, jotka myös liittoja puolustavat. Mutta se on liiton demokraattisen päätöksenteon piirissä.

20.11 Stefan Wallin r: Arvoisa puhemies! En tiennytäkään, että Risto E. J. Penttilä on tämän termin aikana keksinyt. Luulin, että se oli minun keksintöni, mutta luovutan kaikki tekijänoikeudet sille, jolle ne kuuluvat.

On tietysti aivan totta, että valtion velanotto vaihtelee ja velan kokonaismäärä vaihtelee, mutta jos ottaa lähtökohdaksi vaikkapa vuoden 2007, siis viimeisen ehjän vuoden ennen finanssikriisiä, niin käyrä on siitä lähtien osoittanut suoraan ylös, mitä lisävelanottoon tulee ja velan kokonaismäärään tulee, ja se on nyt reippaasti yli 100 miljardia — taitaa olla 107 tällä hetkellä — joka tosin vastaa 48:aa prosenttia bruttokansantuotteesta, mutta kuitenkin se velan absoluuttinen määrä on siinä mielessä mielenkiintoinen, että sitä velkaa on maksettava pois. Velalla on se ikävä piirre, että se ei itsestään häviä, vaan pitää johdonmukaisesti pyrkiä siihen, että se ainakin pienenee. Se pienenee ainoastaan sillä tavalla, että valtio pystyy sitä maksamaan niillä tuloilla, jotka syntyvät joko säästämällä valtion menoissa tai sitten aikaansaamalla lisää tuloja valtion kassaan, tai tietysti voidaan näitä kahta kombinoidakin.

Nyt tässä minun lakialoitteessani on kysymys myöskin siitä, että valtio saisi lisää verotuloja kassaan, mutta ennen kaikkea siitä, että harrastettaisiin johdonmukaista veropolitiikkaa, mitä tulee verovähennysoikeuksiin. Siinä tapauksessa ei voi olla myöskään niitä pyhiä lehmii, joita tämä ay-jäsenmaksujen täysimääräinen vähennysoikeus tänä päivänä edustaa.

20.13 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Vielä ennen kuin poistun keskustelemaan seuraavaksi A-talkin puolelle siitä, onko meillä palkkojen korotukseen varaa, totean vain sen, että velan suhde bruttokansantuotteeseen on se oleellinen, eikä se absoluuttinen määrä. Silloin kun meillä talous kasvaa — niin kuin nyt on käynyt — niin bkt-suhde putoaa, ja se on se, mitä kansainvälisesti myös mitataan. Kansantaloutta ja kotitaloutta ei pidä verrata toisiinsa, mutta toki vaikka ihmisellä olisi 300 000 asuntolainaa ja miljoonan asunto, todennäköisesti hän on kuitenkin varakkaampi kuin ihminen, jolla ei ole asuntolainaa mutta ei ole asuntoakaan.

Arvoisa puhemies! Me kaikki olemme sitä mieltä, että valtiontalouden pitää olla hyvässä kunnossa ja se saadaan ennen muuta sitä kautta, että tuloja on enemmän, työllisyysaste on korkeampi ja pystytään maksamaan enemmän veroja. Mutta siihen ei kannata tähdätä, että valtio olisi velaton. Taitaa olla Ceausescun Romania ainoa maa, joka oli velaton, ja se ei kyllä ollut ehkä kansalaisille se paras mahdollinen maa. Jos ajattelempa vaikkapa Norjaa, jonka öljyvarat ovat hyvin merkittävät ja öljyrahastoissa on moninkertainen määrä euroja verrattuna esimerkiksi meidän vuosittaiseen budjettiin, niin siitä huolimatta myös Norjan valtiolla on velkaa. Valtiot toimivat niin, että vanhoja velkoja maksetaan pois ja uusia otetaan tilalle. Muistaakseni esimerkiksi nyt, kun korot ovat alhaalla, Iso-Britannia maksoi 1800-luvulla ottamiaan velkoja pois, koska nyt se oli järkevää tehdä. Tällä hetkellä, kun korkotaso on alhaalla, esimerkiksi meidän velanhoidokulumme laskevat, kun me

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

maksamme pois vanhoja velkoja, joissa on korkeammat korot, [Puhemies koputtaa] ja otamme tilalle uutta velkaa, jossa on matalampi korko.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

7. Lakialoite laiksi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain 11 ja 12 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 40/2017 vp Sami Savio ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskustelu

20.15 Sami Savio ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen tosiaan lakialoitteemme laiksi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain 11 ja 12 §:n muuttamisesta.

Arvoisa puhemies! Elinkeino- ja yritystukien suuri määrä ja monipolvinen käyttötarkoitus ovat herättäneet laajaa yhteiskunnallista keskustelua, ja vaikka yritystukia voidaan tiettyissä tilanteissa pitää perusteltuina, niin toisaalta niiden on katsottu muun muassa voivan vääristää kilpailua. Myös valtion velkaantumisen näkökulmasta verotukien kriittinen tarkastelu on ehdottomasti tarpeen, kuten myös edustaja Stefan Wallin äsken omaa lakialoitettaan esitellessään totesi. Myös tämä lakialoite, jonka nyt esittelen, on tehty säästöjen aikaansaamiseksi.

Yritystuet voivat olla perusteltuja, jos tuettavan yritystoiminnan ulkoisvaikutukset yhteiskunnalle ovat positiivisia eikä yritystoimintaa ilman tukea syntyisi. Toisaalta kilpailuneutraliteetin näkökulmasta on hyvin tärkeää, ettei tuettava yritystoiminta syrjäytä tehokkaampia yrityksiä kilpailluilla markkinoilla. Yritystuet ovat myös pääsääntöisesti väliaikaisia ja harkinnanvaraisia. Yritystuista merenkulkuun kohdistuvat tuet ovat kuitenkin monelta osin poikkeuksellisia. Ne ovat nimittäin pysyviä ja kohdistuvat tuettavien yritysten liiketaloudelliseen perustoimintaan.

Tampereen yliopistossa tänä vuonna tehdyn selvityksen mukaan matkustajamerenkulun tukien kokonaismäärä on jopa noin 250 miljoonaa euroa vuodessa. Eräs esimerkki matkustajamerenkulun nauttimista tuista on varustamoille matkustaja-alusten miehistökustannuksista maksettava tuki. Se on suuruudeltaan merkittävä, joskaan ei suurin matkustajamerenkulun nauttimista tuista. Tämän mainitun Tampereen yliopiston selvityksen mukaan matkustajamerenkulkuun vuosittain kohdistuvan miehistökustannustuen määräksi on arvioitu noin 39 miljoonaa euroa. Tämä on jopa valtion budjetin mittakaavassa varsin merkittävä menokohde, ja kuten kaikkia muitakin menokohteita tällä kaudella on tarkasteltu kriittisesti, myös tätä kohdetta tulee tarkastella hyvinkin kriittisesti valtion edelleen velkaantuessa noin 3 miljardia euroa vuodessa.

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

Arvoisa puhemies! Tämä tekemämme lakialoite koskee siis matkustajamerenkulun miehistökustannusten leikkaamista — ei kokonaisuudessaan mutta tämän tuen puolittamista. Miehistökustannustuen piiriin luetaan koko aluksella työskentelevä henkilökunta riippumatta siitä, kuuluvatko työntekijät esimerkiksi kansi- ja konehenkilökuntaan tai taloushenkilökuntaan. Tällä miehistökustannustuella on pyritty nettopalkkauksen kaltaiseen järjestelmään, joka vapauttaa varustamot työntekijöiden sosiaalikulujen ja palkasta ennakonpidätykseen kuluvan osan maksamisesta.

Arvoisa puhemies! Miehistökustannustuen välityksellä varustamoille palautetaan merimiesten palkan ennakonpidätys sekä työnantajan merimieseläkelaisissa säädetty eläkevaakuutusmaksu ja osuus tapaturmavakuutusmaksusta. Tämä vuodesta 2004 lähtien tilapäiseksi tarkoitettu miehistökustannustuki matkustaja-aluksille säädettiin pysyväksi vuodesta 2009 alkaen.

Käytännössä suuri osa matkustajamerenkulun tuesta valuu varustamojen osakkeenomistajille osinkojen muodossa. Tuen haittavaikutuksiin lukeutuu valtion menojen kasvun lisäksi muun muassa mantereen matkailu- ja ravintola-alan yritysten heikentynyt kilpailuasema ja tätä kautta niiden työllistämisedellytysten oheneminen. Varsinkin tämä viimeksi mainittu on herättänyt voimakasta asiantuntijakritiikkiä. Valtion menojen pienentämiseksi sekä matkailu- ja ravintola-alan kilpailuneutraaliteetin parantamiseksi matkustajamerenkulun miehistökustannustuki olisikin meidän allekirjoittaneiden mielestä tarkoituksenmukaista puolittaa ensi tilassa. Tällä toimenpiteellä ei olisi olennaista vaikutusta esimerkiksi huoltovarmuuteen, koska kauppamerenkulun tukeen tällä tekemällämme lakialoitteella ei puututtaisi.

Arvoisa puhemies! Tähtäämme tällä lakialoitteella valtion menojen pienentämisen ohella matkailu- ja ravintola-alan kilpailuneutraaliteetin parantamiseen. Samalla on varsin todennäköistä, että valtion ansiotulovero- ja arvonlisäverotulot kasvaisivat mantereella toimivien matkailu- ja ravintola-alan yritysten liikevaihdon kasvun myötä, ja samalla tietenkin paranisi mitä todennäköisimmin myös alan työllisyys. Tämän lakialoitteen lisäksi olen tehnyt talousarvioaloitteen, jolla arvioidaan valtion menojen pienenevän noin 19,5 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Edellä esitetyn perusteella me lakialoitteen allekirjoittajat esitämme, että meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain 11 §:ään lisätään uusi 2 momentti sekä saman lain 12 §:ään uusi 2 momentti, jotka molemmat ovat samansisältöisiä ja kuuluisivat esityksen mukaan jatkossa seuraavasti:

"Matkustaja-aluksella työskentelevän merenkulkijan osalta tukea maksetaan kuitenkin vain puolet 1 momentissa tarkoitettusta määrästä."

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 13.10.2017 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.22.

Pöytäkirja PTK 103/2017 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen